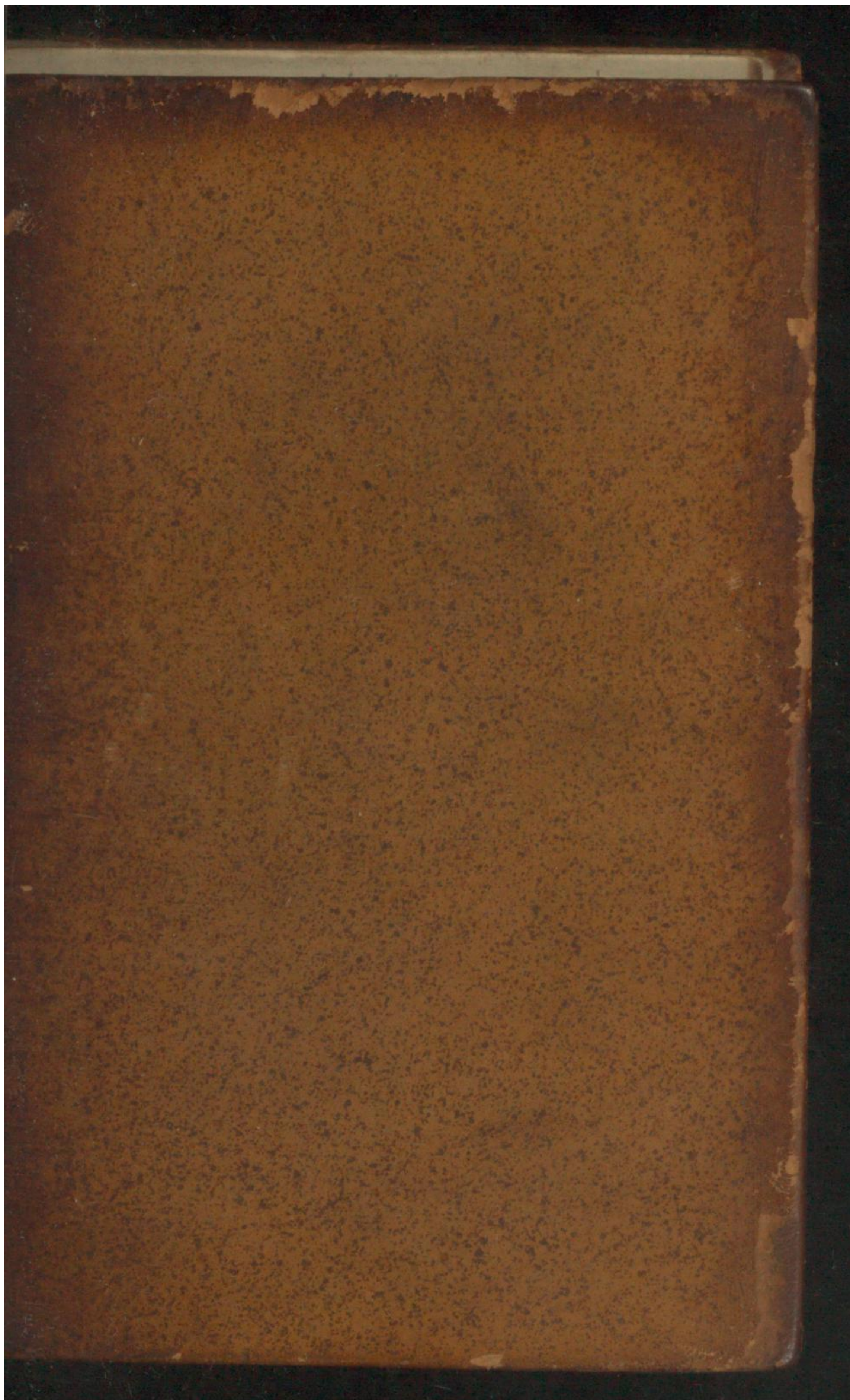
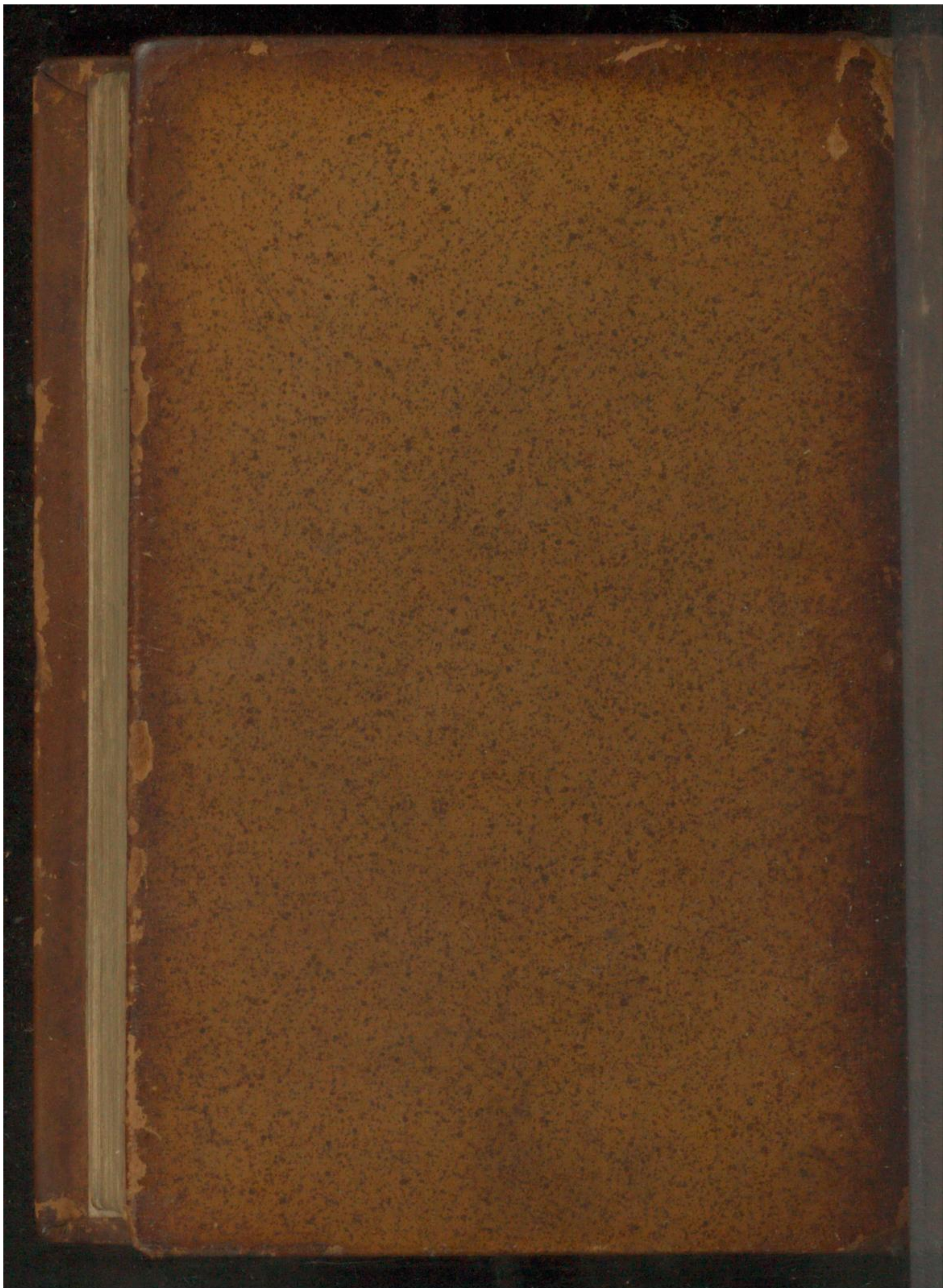

HYGIEINA
T. BRIGHT

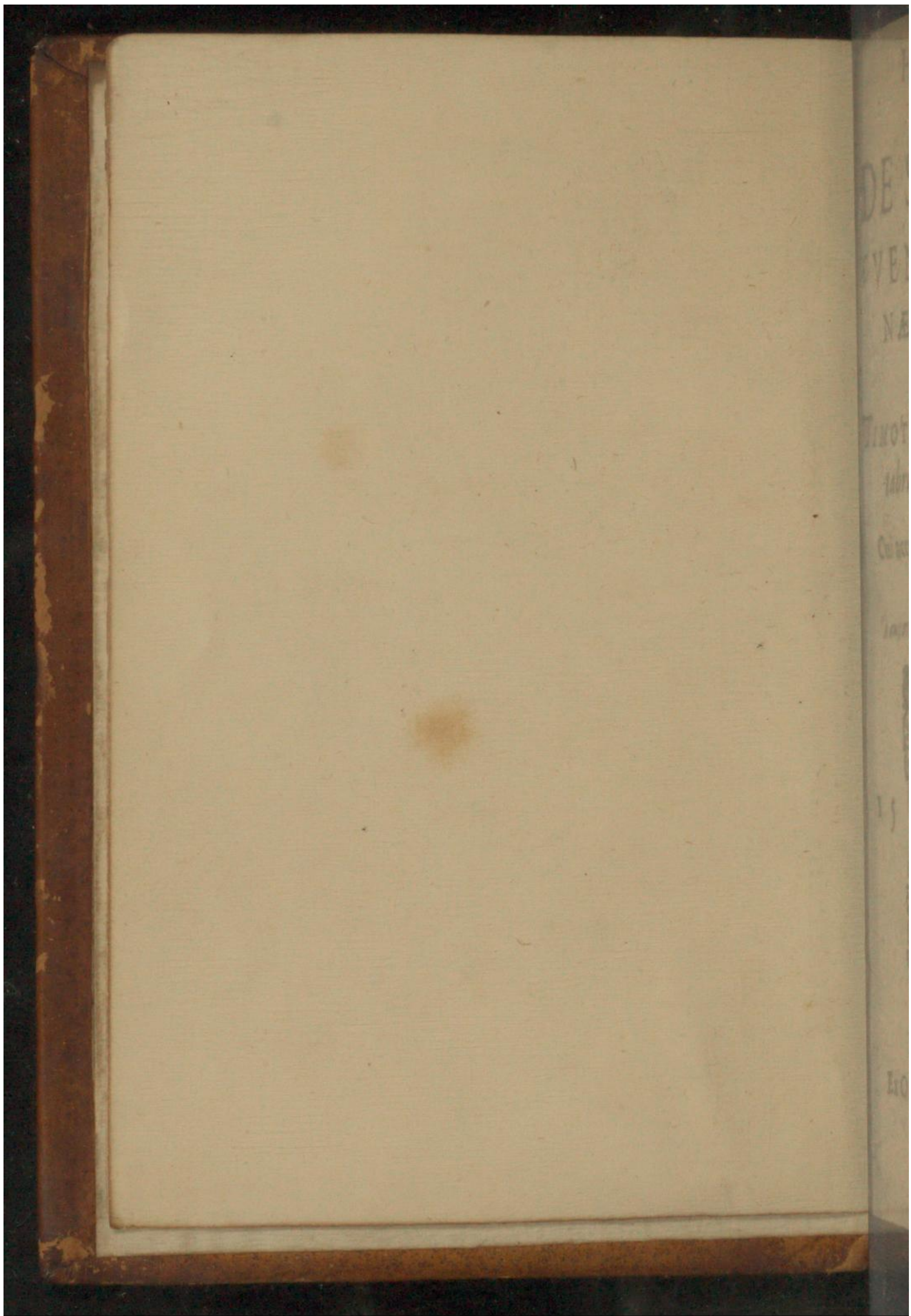

pt 3 (Ficinus) wanting

HYGIEINA, *id est,* DE SANITATE TVENDA, MEDICINÆ PARS PRIMA.

Auctore

TIMOTHEO BRIGHTO CANtabrigiensi, *Medicinæ Doctore.*

Cui accesserunt De Studiosorum sanitate libri III. Marsilii Ficini.

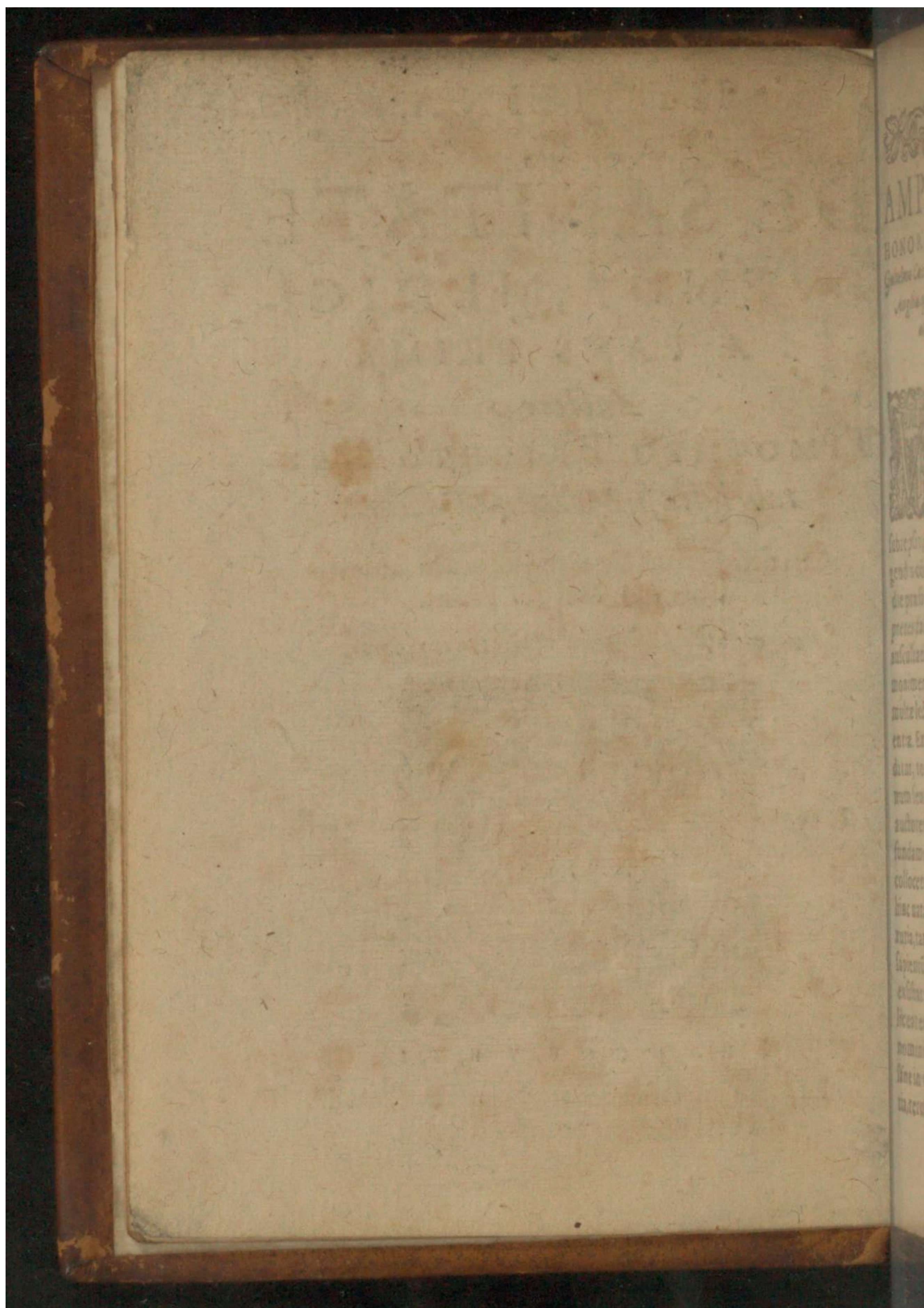
Ἄσκησις ὑγιείης ἀκορίη τροφῆς, ἀοκνίη πόνων.

1598.

FRANCOFVRTI

Ex Officina Paltheniana, sumtibus hered. Petri Fischeri & Ionæ Rhodii.

AMPLISSIMO ET HONORATISSIMO DOMINO, DN.

Gulielmo Cecilio, Equiti aurato, Baroni Burghliensi, summo Angliæ quæstori, & Sacri Regii Senatus Consiliario, atq; Cantabrigiensis Academiæ Cancellario.

Veteri more, honoratissime domine, qui præceptoris viua voce habebatur, artes bonas docendi, discendiq. amisso, sapientiæ inprimis iactura maxima, tēporis nonnulla, sumtus aliqua infelix subrepsit, qui libris, atq doctorum monimentis legendis cōtinetur. Hinc scholis Philosophiæ qui hodie præficiuntur maximam partem librorum interpretes facti sunt: haud sapientiæ magistri. Qui vero auscultatione qualicunq. illa spreta, ex doctorum monimentis seipsos sibi statuunt doctores: certe multæ lectionis homines euadunt, haud multæ scientiæ. Ex quo quum constans vix vlla doctrina tradatur, tot oriuntur eadem de re discrepātes hominum sentētiæ, cū quisq. quod apud magni nominis auctorem legerit, tueri cōtendat, scire demum quo fundamento rationis consistat, vel qua naturæ luce collocetur, perpendere negligat fere vnusquisque: hinc nata tanta scriptorū ambitio, tanta scribēdi luxuria, tanta sapientū in speciē multitudo, tanta vere sapientū orbitas atq. solitudo Cum rectū & verum exsistat vnū, à quo deflexum vbi sit, vel millefariam liceat errare Sed quid hæc ad amplitudinē tuam, vel nomini tuo inscriptā Hygieinam meā? permultum sane in vtramq partem. Nam & tu is es, quē sapientia, rerumque gestarum prudentia, summo honoris

loco collocauit. Es Cantabrigiēsis Academiæ patronus, es Cancellarius, deniq. is es qui facilis, & attentus iustam qualemcunq. literarum nomine susceptam accipies querelam. Et ego is sum cuius studia ita comparata sunt, vt rerum natura ob oculos posita, & superstitione ex auctoritate scriptorum nata, excussa; quod in medicina verum, quodque germanum, & breuiter tradendum, & dilucide explicandum mihi ipsi proponam. Accipe ergo, honoratissime Cecili, & consilii, & facti mei rationem paulo altius repetitam. Omnis recta docendi ratio duobus hisce, breuitate, perspicuitateq continetur. Cū tota rei doctrina ita traditur, vt nec heterogeneis impura sit, nec tautologiis molesta; ea demum breuis recte dicetur: quæ autem à summis orta, per intermedia, ad ima fluens, methodo proponitur, omnē perspicuitatis euidentiam continebit, qua & facilius concipitur, & altius insidet memoriæ. Hac docendi ratione caruit iam diu Medicina, cū auctorū nemo his limitibus cingi se pateretur, quin, modo physicū agere, modo palæstritam, modo coquum, modo astronomum, deniq. nihil non esse, medicorum habitum sit munus & officium. Videlicet artes varias vt vsu miscentes, quod omnino valetudinis curatori foret necessum, ita parum admodum spectantes præcepta finibus coercēda suis, nec ex æquo & iure, alteram alterius possessiones fas esse inuadere. atq. hoc primum male prolixam habet medicinam. Ad hæc accedit, quod potius librorū molem quam rei argumentum spectantes, Asiatica redundantia rem medicam voluminum multitudine auctiorem reddiderunt, præceptis autem ieiuni atq aridi ipsi, qualem & quantam à patribus acceperunt, talem atque tantam lento incremento & posteris tradendam constituerūt. Qui autem aliorum redundantiā amputate studuerunt, verborum, non argumenti bre-

uitatem ſequuti ſunt inde nihilominus quã illi ipſi quorum caſtigatores haberi volunt, fiunt alienis & impropriis redundantes; nec non idem ſæpius locis variis contra breuitatis leges, docere ex diligentis magiſtri officio æque ſtatuerunt. Itaq. primus hic labor mihi ſuſcipitur, & heterogeneorum expurgandorum, & quæ multis cognatione communia ſunt, omnibus ſemel, nõ ſeorſim ſingulis tradendorum, ſemper inſtituti memor, nec facile lectorem tautologiis obtundens. magna ſane virtus, dũmodo eam aſſequamur. ſequimur profecto, atq. dum vita ſuppetit, ſtudioſe ſequemur. Atq. hæc prima virtus artis recte tradẽdæ exſiſtit: hic noſtri prima laboris ſeges. Altera perſpicuitatis eſt, quæ methodo ab vniuerſalibus ad ſpecialia, id eſt, à cauſſis ad effecta tranſitionum gradibus ſenſim deſcendit, cuius methodi fructum cum animo perpendo, eademq. alias fere iam omnes artes dotatas conſidero, vt ita excultas prædico beatas, ſic ſubit dolor vicis noſtræ quibus tãdiu inculta iacuit medicina. atq. hæc ſecũda laboris noſtri materies: videlicet vt præcepta vera, propriaque pro lucis ſplendore, quo prima poſterioribus collucent, primam ſedem obtineant; reliqua, prout aliorum luce illuſtrari opus habẽt, propria ſerie deinde conſequantur, dum in omnium poſtremo conſiſtimus, quod reliquorum lumẽ poſtulat, ipſum per ſe perobſcurum, & omnem mentis aciem fugiẽs. Habes cõſilii mei rationem, & metam ſtudiorũ, quam omnes mecum ſpectare debent medicinæ, atq. reliquarum diſciplinarum doctores: eam qui attigerit, nihil ei deſit quod ad breuiter facileq. docendi laudem pertineat: qui proxime attigerit, hic ſecundus eſt, quo loco in inſtituto tam præclaro, vel etiam infra ſecundos conſiſtere pulcrum & honeſtum habendum. Secundum haſce leges vniuerſum ſapientiæ ſtudium ſi traderetur, (ita autem tradi deberet)

& plura facilius, & certius quam vt nunc res philosophica habet disceremus. Meæ tenuitatis, probe conscius sum, nec nō memor dicti illius magni Galeni, *Se maxime quemq; vereri oportere.* Quid vero præstiterim reipsa testari malo, quam verbis meis prædicari. Animum quidem certe adhibui, & votū maximum, facultate autem, si viris & vsu, ætate, & studio, & otio maiore affluentibus minus satisfaciam, nec mirum, qui nec ipse mihi satisfaciā. Quid tum? etiam num tacendum foret? Nequaquā. Dies multa docet mortales, & dies diem. Hanc diecularū meatum παιδείαν ingenue offero, fructum laborum: daturus & politiora hæc & maiora alia, vbi ætas, otium, studium, vsus vberiore nos prouentu auxerint. Cui namq. ita vita instituitur, vt aliis prodesse velit, id maturrime fieri & vitæ breuitas, atq. inconstantia, & rei vsus inprimis postulāt. Operis difficultatem norit is, qui in hoc genere aliquādo fecerit periculum: otiosi homines & ignaui, nec possunt, nec velint recte iudicare. Hic te vnum, honoratissime Cecili, & instituti mei & operis testem, ac arbitrum posco; qui & ex ingenii acie qua es acerrima, de instituto potes statuere: & ex vsu rerumque experiētia, corpore iam senili ac valetudinario, qua summa prudentia es, de re ipsa potes decernere. Totius medicinæ corpus mihi efformandum ad illam breuitatis, & perspicuitatis ideam proposui: προέπλασμα effinxi vniuersum, ad quod augustius opus aliquando dedolare cōtendemus. Huius caput & pectus tibi, academici otii mei primitias offero; accipe modo precor vultu sereno; agnosce animum, & amoris, & obseruantiæ testandæ cupidissimum. Cantabrigiensis sum, & genere, & vitæ instituto. Hic primum datum & solis luce frui, & quod longe maius est religione pura, & liberalium scientiarum pręceptis erudiri. Deniq. Cantabrigiæ & Hy-

gieinam hanc, & huic cōgenerem *Therapeuticam* adhuc pressam, edendam tempore commētati sumus, quo ergo piaculo, isto te taceam monimento amplissime Cancellarie? Est istud profecto, Academiæ priuilegia tueri, immunitates augere, literatis fauere, quod tu facis, à Cantabrigiēsibus academicis, inter quos ego profiteor nomē meum, amorem, cultus officium, fausta vota, omnia deniq. quantacunq. illa sint, iure tuo venditare. Respice ergo nos, & munusculum leuidēse, nec ex munere animum, sed ex animo munus metiare. Hāc tuę amplitudini statuo columnam, inscriptam G. C. literarum patrono, quandiu libri mei genius in choro musarum sedes egerit, tandiu duraturam. Dabo autem quam meritus es si viuo, ex materia nobiliore ac opere magis Phidiano, & Praxiteleo interea dum digniora tibi paramus, hæc boni consule, & huiusce æternæ laudis cumulum ex Musarum amore, atq. earundem ipsarum huiusce templi sacrosancti cultu perge tibi quam vberrimum facere. Misericors Deus amplitudinem tuam cum Ecclesiæ ipsius tum huic Reip. & in ea Cantabrigiensibus tuis quam diutissime seruet incolumem.

Amplitudinis tuæ obseruantiss.

TIMOTH. BRIGHTVS.

Ad studiosum Lectorem.

NEmo omnium recte de re literaria iudicantium est, studiose Lector, cui non magni illius P. Rami & vita gloriosa fuit, & philosophandi institutum fructuosum. Cædes nefanda, & post homines natos crudelitate, ac scelere memorabilis, qua is vna cum infinitis aliis, & piis & doctis viris extinctus est, diris omnibus exsecranda. Huius summi viri auctoritate, & exemplo, iam tum cum primum medicos sequutus sum, ad meam vtilitatem gnesia medicinæ præcepta ab alienis quantum ingenio potui, segregaui. Quæque pluribus communia, & sæpius repetita percepi, ad vnum caput retuli, tradendaq; semel, ne latius manarent limitibus, cinxi, ordineq; digessi. atq; hoc quo meis ipsius tãtum studiis, viam sternerem & magis expeditam darem: & vt legendo, auscultando, meditando iudicio creui, definire atq; diuidere aliter paulo quam vel legendo, vel auscultando edoctus sum, tentaui. Sed hæc parce atq; timide, cum hæc duo, recte definire ac diuidere humanæ mentis vim maximam contineant, & mille ingenii contentiones postulent. Aperio sodalibus meis studiorum rationem; probant, suadent pergere, fructum sæpe ostentantes, & honestum animi laborem. Ego sponte mea (quanquam id lente sane) incedens, horum impulsibus alacrius occurro expetito labori. Et quantum ingenio, & iudicio, & otio possum, tantum huic operi inprimis dandum existimo, & vniuersæ medicinæ corpus efformãdum mihi propono, non eo certe consilio vnquam, vt theatro spectandum proponeretur, sed animi tantum caussa, quo & cupiditati meæ satisfacerem, & auctoribus illis meis obtemperarem. Tandem adumbro, vt caput, & truncum, & artus liceat internoscere. apud me condo ruditatis conscientia pudibundus, celari res nequit. Petunt à me, atque adeo precibus contendunt optimæ spei adolescentes Cantabrigienses mei copiam mearum obseruatiuncularum ipsis facerem, adeoq; eas qualescunq; viua voce priuatim interpretarer. Ego, promtior fortasse quam me longe imparem oneri deceret, libenter annuo, sperans vmbratilem hanc professio-

fessio-

feßionem, & acuendi studii rationem mihi ipsi fore, & aliis, quibus ingenue labores meos communicaui, rei gerendæ materiam daturam. Adsunt, auscultant, dubitant: & vt Philosophos decet, libere quærunt: ac demum opera mutua collata, interdum nosmet expedimus hærentes, & difficultates superamus. Hoc consilium instituti nostri, studiose lector, hæc progressus ratio. Reliquũ est vt & caussam editionis narrem, & quid ipse ad medicinam methodo explicandam præter ceteros contulerim, vel certe contulisse studuerim, paucis exponam. Editionis itaq; caussam sic habeto: Cum sentirem auditores meos scribendi tædio laborare, atq; exemplaria quã plurima scriptorum vitio deprauari, cœpi deliberare, quo pacto, & hos scribendi onere liberarem, & integritati operis mei inprimis consulerem, quod ratione nulla commodiore quam typographia, fieri potuisse percepi. Itaque scriptis illis meis diligentius paulo recognitis, primam laboris partem, prælo tradendam curaui. Tantum primam, quod cum per humani ingenii imbecillitatem in re omnium difficillima, aggressus primo, soli nec pro rei magnitudine satis exercitato, errandi fere necessitas incumberet, in eo malui periculum facere, in quo errare foret leuius, & me in parte potius operis, quam in ipso toto censoriis hominum iudiciis exponere. Qui profecto censores si rei difficultatem perpenderint, vel ipsi in arenam hanc aliquando descenderint, erunt spero æquiores; sin vero rei perfectæ, atq; muneris absolutæ, fructum teneãt animis præponderatum, tanti operis quantumuis inceptori indulgebunt faciles, atq; promti adiutabunt consiliis, vt pluribus conantibus aliquid tandem, etsi non perfectum, saltem quod à perfecto haud vehementer abhorreat, Medicinæ studiosorum manibus teratur: atq; æstimatores nostri, si loco alio nullo, patientur, fuit hæc saltem animi nostri significatio quædam, & tanquam monumentum viris & doctioribus & otio maiore Academiarum professoribus inprimis (qui Regum stipendio victitant) abundantibus: quos ego per omnes musas, & Asclepiadas patres obtestor, nunquam committant diutius, cum reliquæ disciplinæ, & breuitatis & perspicuitatis luminibus

excellant, hæc vna tam præclara, tam necessaria, atque adeo tam professoribus ipsis quæstuosa, heterogeneis impura sit, tautologiis molesta, tota deniq; vix ars aliqua, sed ignobilis quædam empeiria habeatur. Ego si præpropere probro diluendo me contulerim, dabitur iusto dolori meo. Dedi quidem certe operam (dico de Hygieina, & dabitur tempus sociam Therapeuticam expromendi) vt de temperamentis, de partium vsu, ac fabrica, de alimentis Physica, de generibus exercitationum gymnastica & palæstrica, de alimentorum præparatione & apparatu, culinaria, heterogenea cum sint singula, cedant germanis Hygieinæ præceptis, quæ indicata & conclusa, definitionibus, partitionibus, distributionibus, affectionibus communibus & propriis comprehensa, methodo illa artium tradendarum vnica ab vniuersis ad singula disponere studuimus. Quo labore nostro multa reliquimus fateor cogitationibus posterioribus, quibus primo quoquo otio, & vberiora hæc, & distinctiora dabimus, interea præsentibus fruere, & inceptis faue.

HYGIEINA, ID EST, DE SANITATE TVENDA, MEDICINÆ PARS PRIMA.

Edicina est ars curandi valetudinem corporis humani. *Medicina.*

Medicinæ partes sunt duæ: ὑγιεινὴ & θεραπευτική. *Eius partes duæ.*

Ὑγιεινὴ est pars medicinæ, de sanitate tuenda.

Sanitas est corporis κατασκευὴ actionibus salubriter obeundis apta. *Sanitas.*

Sanitatis membra sunt duo: Eucrasia, & salubris Diaplasis.

Eucrasia est pars sanitatis, qua ad crasis proprias actiones salubriter præstandas, primis qualitatibus partes temperantur. *Eucrasia.*

Eucrasię membra sunt duo: elementariũ qualitatum mistio salubris, & calidi innati certa proportio.

Elemẽtarium qualitatum mistio salubris est, qua eis ipsis partes salubriter temperantur: vt, cutis temperata, ab hac ad calidum flectentes sequenti serie: *Elementariũ qualitatum mistio.*

Renes, Lien, Iecur, Caro simplex, Pulmo, Cor.

Ad Frigidum.

Cerebrum, Spinæ medulla, Nerui tãtum sentientes, Nerui motionis, Vena: Arteria, Membrana, Tendo, Ligamentum, Chondrosyndesmus, Cartilago, Os.

Ad Humidum.

Nerui sensus, Cor, Renes, Iecur, Lien, Caro simplex, Pulmo, Spinæ medulla, Cerebrum.

Ad Siccum.

Nerui motionis, Vena, Arteria, Membranæ, Tendo, Ligamentum, Chondrosyndesmus, Cartilago, Os.

Hæc de Crasis parte elementari; sequitur innati calidi proportio.

Innati calidi proportio. Partes quo publicæ magis sunt aut his ortu vicinæ, eo calore natiuo vberius perfunduntur: vt,

Classe prima: *Cor, Arteria, Pulmo.*

Secunda: *Iecur, Vena, Ventriculus, Intestina, Vesica fellis, Lien, Renes, Testiculi, Vterus, Vesica, vrinæ receptaculum.*

Tertia & vltima: *Cerebrum, Nerui sensus, Spinæ medulla, Nerui motionis, Membranæ omnes, Tendo, Chrondrosyndesmus, Cartilago, Os.*

Hæc de Eucrasia; sequitur Diaplasis salubris.

Diaplasis. Diaplasis salubris, est pars sanitatis, qua corporis partes in organa, actionibus idonea finguntur.

Huius membra sunt duo: partium symmetria, atque harum constructio.

Symmetria partium. Partium symmetria est, qua altera ad alteram existit analoga.

Symmetriæ partes sunt duæ: Partium quantitas analoga, & earum figuratio.

Quātitas. Quantitas est, qua quantitate sunt analogæ: estque vel secundum magnitudinem, vel secundum numerum.

Secundum magnitudinem, qua nec maiores, nec minores iusto sunt.

Secundum numerum, qua nec plures nec iusto pauciores.

Figuratio

Figuratio analoga est, secundum quam figuram naturalem quælibet sortita est. *Figuratio.*

Estq. figurationis analogia, vel secundum organorum cauitatem: vel secundum soliditatem.

In cauis requiritur eorum ipsorum libertas, & amplitudo.

In solidis, asperitas, leuitas, vel aliter pro naturæ su figuratio.

Hæc de Symmetria; sequitur Constructio:

Constructio est pars Diaplasis, qua organa inter se salubriter aptantur. *Constructio partium.*

Constructio continetur partium situ, atq; inter se nexu salubri.

Situs est, quo suum quælibet locum obtineat. *Situs.*

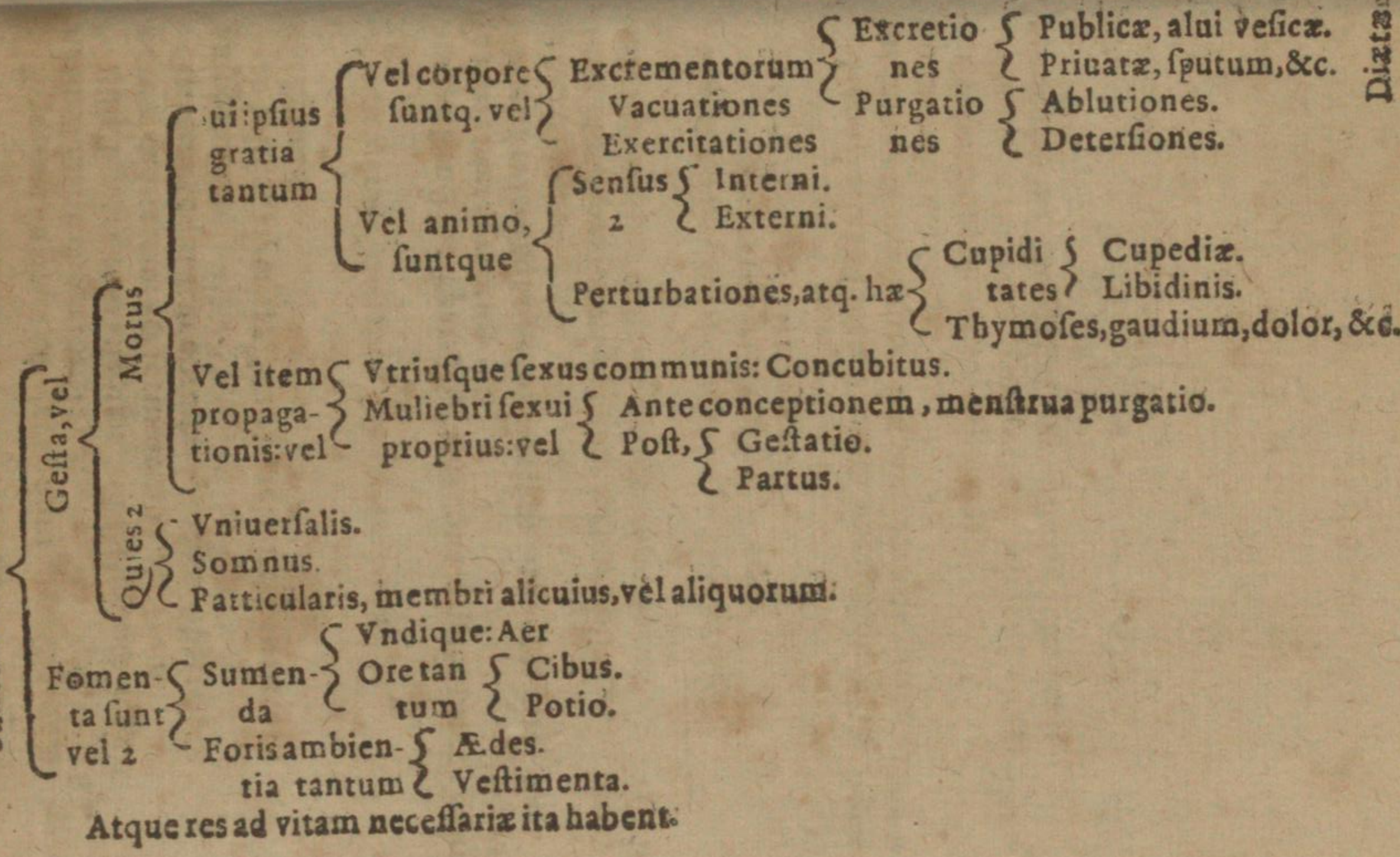
Nexus est, quo concinne partes copulantur. *Nexus.*

Hæc de sanitatis membris, cuius omnis Diaplasis ratio, melius ex anatomia, quam præceptis intelligitur.

Signa sanitatis sunt actionum operumque salubritas: quæ & tempestiua sint, aut porro quantitate, qualitateq. moderata. *Signa sanitatis.*

Sanitatis tutela continetur diæta.

Diæta, est ratio salubriter vtendi rebus ad vitam necessariis. Eæ autē generibus distinctæ tales sunt: *Diæta.*

Atque res ad vitam necessariæ ita habent.

Diætæ

Diętæ partes sũt duę: Diateretica & Prophylactica. *Dietæ partes.*
Diateretica est pars diætæ, qua sanitas firmatur. *Diateretica.*
Diateretica est duplex: Communis, Specialis.
Cõmunis est, quæ omnium sanitatis specierũ est. *Cõmunis.*
Diatereticæ cõmunis primum caput est, gesta fomentis pro corporis viribus quantitate exæquare, qualitate corporis crasi respondere. Ergo primũ gestorum Diateretica communis, mox fomentorum.

Excretiones publicæ primo irritamento, excernantur, & à somno nocturno, exporrecto, sine mora expediantur. *Diateresis motus sui ipsius caussa.*

Priuatæ, vt molesta sunt, egerant excremẽta priuata: hic cerebri anterioris, naribus emunctis, etiam interdum vbi nil mouet, excrementa prolicienda.

Ablutiones, aqua dulci, temperata calore fiãt, pro sordium ratione, si vniuersales futuræ sint: sin particulares videlicet oris ac vultus, frigida curentur, atque os, sensoriaq. aluo ac vesica prius solutis, proluantur, cura ne quid in auris meatum instillet adhibita, ac demum dentes tergendi.

Exercitationes, & corporis & animi omnis motus vehementior, suscipiantur lente primum, tũ inualescant: alui atq. vesicæ excrementis prius depositis, mane, ventre ieiuno, capite retrorsum bene pexo. Sin exercitatio ea corporis sit, ante ipsam leniter corpus fricandum, & vngendum oleo dulci; vel ambulatiuncula præparãdum. Ea autem vniuersalis esto, cum vocis contentione; ac pariter animum oblectet: quo in genere paruæ pilæ ludus excellit. Cessatio esto ante defatigationem: adhuc tumescente corpore, colore florente, concinne motus edente, & cum vapore calido sudante.

Post exercitationem, vel molliter inambulandũ, spiritu contento, vel apotherapeia vtendum.

Esto autẽ exercitatio corporis omnis si sub dio fit (quod saluberrimũ) in vmbra parietis aut viridarii,

ſin ſub tecto, eſto illud tectum longum 40. pedes, latum 18 altum 22.

Quibus vita laborioſa agitur, his labor exercitationis vicem ſupplebit.

Poſt cibum, quieſcendum horam vnam, tũ mollibus paſſibus incedendum, vt cibus deſcendat.

Ante cœnam, ſatis erit vel celeriter deambulare.

Animi ſtudium ſi vehementis ſit contentionis, à ſolis ortu haud vltra horã ante prandiũ duret. Manſuetioribus autem ſtudiis hora tantum vna pomeridiana impendenda, detumeſcente iam ventriculo.

Perturbationes ne vehementer admodum corpus agitent, curandum.

Hactenus diatereſis motus ſui ipſius tantum gratia; ſequitur qui prolis item.

Diatereſis motus prolis gratia.

Concubitus eſto nocturnus: corpore exercitato die heſterno, & moderato nutrimento, eoque conſueto refecto: à ſomno primo, cõcoctione perfecta.

Suſcipiatur autem (maxime maribus) non ante expletum tertium ſeptennium.

Mulieribus eſto à purgatione menſtrua quã mox finita.

Concubitum ſomnus excipiat leuis.

Mẽſtrua purgatio mulieribus à 14. ad 45. plus minus; iuuenibus luna noua, prouectioribus plena, pro mulieris natura, ſatis copioſe profluat, prægnãtibus, & lactantibus exceptis.

Quibus ſignis conceptus mulieris deprehendatur.

Concepiſſe mulierem, ac iam vtero geſtare hiſce ſignis deprehẽdetur: poſt concubitũ, viri ſemẽ non effudit. Et in ipſo coitu horrorem quendã percepit: & moderato dolore ſecundũ pudendum, ac vmbilicũ vexatur. Pudẽdi ſinus, atq. os, aridiora ſunt: vteri tamen oſculo, nec duro, nec inflammato; ſed ipſum bene occluſum, & aliquantulũ ſurſum progreſſum. Tandem veneris appetentia languet, nec menſes conſueto tempore apparent: venæ pectoris virent,

mammæ

mammæ intumeſcunt; cauitates oculorum ſubpallidæ fiunt; colli pars anterior, calidior, ceruix frigidior apparet. Et circa ſecundum menſem, fere falſa, aut acida, appetunt. Si vrina ſubalbida, clara, nubiloſo rore ſupernatante, ac ſtellati lapidis colorem præ ſe ferente; atomiſque in ea ipſa aſcendentibus, deſcendentibuſque fuerit, argumentum initii conceptionis eſt, poſt a conceptu primo menſe, ima ſua parte, candicantia corpuſcula ad farinæ craſſioris ſpeciem ſubſidēt, quæ commota, carminati xyli, cotoniue effigiem referunt, atque tempore adhuc accedēte, flaua, deinde rubra, puniceaue, poſtremo atra (nubecula parte ſuperna rubore ſuffuſa) euadit.

Vbi hæc ſigna apparuerint, vel horum aliqua, prægnans cenſenda, atque tum omnem motum vehementem fugiat, nec mammas cōſtringat, nec nimis arcte cingatur. Atq; hoc toto geſtationis tempore. *Pragnantium diæta.*

Menſe octauo, tranquilla ſit quoad fieri poteſt, & cibos accipiat ſolito parcius, & (ſi cum pondere pendet) ventrem faſciis diligenter ſuſpendat conſtrictum: ceroto etiam ex oleo viridi, vel myrtino, vel alio adſtringente aliquo, cutem ventris oblinat: vt ſolidior euadat, nec in partu conatibus rumpatur: præterea ſanguinalem herbam decoctam interdum bibat.

Menſe nono, inferiores partes latius obuoluat, ſuperiores perſtringat: loci item vnguentis & mucilaginibus mollientibus laxandi: & balneo frequēti vtendum. Diebus autem partui propinquis, viris abſtineant prægnantes.

Vbi vero ipſum pariendi tempus inſtat, atq; parturire cœperit, ſuper lectum iaciatur, ſtrato duro, pedibus duplicatis, ac femoribus expanſis: atq; tum digito peruncto, orificium matricis leniter, ac ſine quaſſatione aperiatur, cumque ad oui magnitudinem corium percipitur, tangēti obſtetrici, ad ſel-

lam leuetur. Atque si lassa, & imbecillis fuerit, in lecto pariat, alias, vel in sella, vel in mulieris femoribus parere poterit.

Quæ circa parturientes obseruanda.

Toto partus tempore, calidum aerem sustineat, & semper obstetricem adiuuet conatibus.

Si in lecto pariat, habeat obstetrix sedile modice inferius, vt ibi sedens, facile manus immittere possit.

Sin autẽ sedens in sella paritura sit, obstetrix sella humiliore sedeat, vt ex superioribus partibus infantem possit adducere: pedibus interea expansis.

Ne pariens prę verecundia se concludat, obstetrix faciem auersam habeat.

Parturienti autem omnia ligamenta auferantur, obstetrix digito sinistro oleo calido peruncto orificium matricis circumagendo aperiat, vt corium illic cadere possit.

Pariens, cum dolor occurrit, quantum potest, spiritum cohibeat, neque clamet quicquam.

Si corium nondum rumpatur, obstetrix vnguibus rumpat, vel caute dissecet, si rumpi nequit, & immissis paulatim digitis, plus aperiat.

Matrice aperiente se, tum conetur parturiens, cum concludit se, conari abstineat: atque obstetrix, cum aperuerit se, prehendat secundas, & in diuersum, huc atque illuc leuiter adducat.

A lateribus vero, ministrę sine quassatione, manibus apertis deorsum deducant.

Cumq; exire fœtus cœperit, manibus lino tenui, ac molli moderate calefacto, extenso, eum suscipiat obstetrix, & vt vna secunda exeant, prouideat: quæ si restiterint, atque os vteri adhuc diductum fuerit, & relicta secunda alicui parti conuoluta adhæserit, manus sinistra calida, atque oleo illita in fundum dimittatur, atque secunda extrahatur. Sin vero sit fundo connexa, leniter, atque placide, primum in

obliquum

obliquum deducatur, huc atque illuc circumagendo, deinde paulatim validius attrahatur.

Sin vuluæ os clausum fuerit, vtendum perfusionibus, & sinistræ manus digitis leuiter aperiendum, & paulatim dilatandum Quod si minus successerit, adhibendum adhuc perfusiones, fomenta hysterica, & vnguenta mollientia atq; laxantia. Atq; si robusta satis fuerit, ex tempore sternutamenta, ex castoreo, pipere, sinapi & naribus admouenda: potionibus vtendum ex rosis pallidis recentibus, allio, artemisia, althæa, pulegio, rubia & ceteris hystericis, decoctis: ex quibus & suffitus, & fomenta parari poterunt, die primo, aut altero exactis.

Si nec his secundæ successerint, dilacerandæ non sunt: nam haud multis post diebus, putrefactæ, & in saniem resolutæ excident per se.

Si plures infantes vno deferantur, iterum, a superiore, infernaque parte sic referes, vt omnia sensim fiant, & citra confusionem: locis oleo perunctis.

A partu, spongia longa extergeatur, iaciaturq; in lecto cubiculo obscuro, pedibus modice patentibus, ne quid foras effluere promtum impediatur. *A partu quid agendum.*

Loci ipsi, pannis contegantur calefactis, & frequenter mutentur. Sed & lanis mundis oportet, & ventrem, & pectinem contegere: & ipsam partem oleo viridi modico vino admisto irrigare.

Biduo a cibo abstinere conuenit, vel hunc liquidissimum, & tenuissimum sumere.

Tertio vero die, encathismate calido, & perunctione curata, aqua calida facies fouenda, cibandaq; simplici cibo, pane aqua calida macerato, & pultibus, & ouis sorbilibus: atque aquam calidam, vel alium dilutum, atque calefactum potum, ad bibendum dabis.

Septimo autem die, vbi nihil obstiterit, lauacro tepente vti poterit, & variis cibis validioribus paulo,

& vino modico aqua diluto, vel potione paulo meraciore: ac sensim ad consueta pergat omnia. A partu satis purgabitur, si sanguis fluxerit uberius primo, secundo feculentus & paucus, nouissime purulentus. Nisi mater ipsa infantem lactet, stringendũ ei lac ac reprimendum: principio modice repellentibus, linteo posca madefacto, & mammis apposito, ac post folia portulacæ trita cum aceto: oui album cum aceto agitatum: & cicuta trita, &c. sunt applicanda. Vltimo digerentia, cum modica astrictione: vt apium tritum cum aceto, & rosaceo, vel petroselinum aut cuminum aceto tritum, &c.

Ad reprimendum lac puerperarum.

Hactenus de gestis quibus motus adhibemus, sequitur quies.

Quies.

Quies esto, dum vires recreentur.

Somnus esto nocturnus: hora vna, aut altera, a cœna ineatur, lecto consueto.

Somnus quopacto peragendus.

Esto autem nocturnus, dum prima, secundaq; coctio absoluta sint: quod ex vrina colore flauo, percipitur, ructibus, ac ventre contractiore.

Dormiturus, incumbat lateri primũ dextro, brachiis ac cruribus modice contractis: magis hyeme quam æstate, capite parum eleuato: vt caput altitudine par sit humero summo: ad finem vero somni, in sinistrum se conuertat.

Particulari quiete (si sensus gestum sit,) mutandum obiectum, vel cessandum prorsus.

Sin motus sit, reponendum est membrum ea figura, qua maxime soluti sunt musculi, motionis auctores.

Atque brachiis conuenit obtusangula: cruribus paulo minus porrecta, reliquorum membrorum, prout sese senserit quiescens maxime leuari.

Fomenta.

Hactenus de gestis. sequuntur fomenta.

Aer.

Aer purus esto: vt qui nec stagnorum, nec paludum (excipe Ægypti paludes quæ solæ salubres habentur),

bentur) nec fluminum vicinorum halitu perturbatur, nec barathro, nec metallis, nec sterquilinii, aut cloacarum vicinitate inficitur, nec montibus vndique, ventis occluditur.

Alimentum, respondeat sumentis viribus, temperamento consentiat: si per se vires superet sumēdum parcius: si suppar sit, maiore quantitate quantum ad indigentiam explendam satis erit. Qualitate sapidum esto, vel arte fiat tale. Nunquam tepidū sumendum, nec potio. Sumatur suadente appetitum: vesperi minus sumendum, & alimenta nutriendi viribus imbecilliora: qualitatibus, quā in prandio paulo calidiora, ſiccioraque: vt, cibo in tria distributo, partes duæ meridie sumendæ, tertia sub noctem. Atque potus tum parcior, & paulo meracior esto. Tempora cibi, ac potus eadem sint. Sumantur autem, post turbationem corporis, ab ista exercitatione sedatam. *Alimentum.*

Cibus potum præcedat, liquidus solidum, concoctu facilis, difficilem. Incipiat (si qua sint) a salsamentis, oleribus, ac similibus. Et tum caro. Cibi omnes vna mensa sumti, sint omnia quoad fieri potest similima virtute, temperamento, materiæque firmitudine. Esto ex bene habitis omnibus, nec senio confectis. *Cibus.*

Panis esto fermentatus, autopyrus, sale aspersus *Panis.*

Si potus ex aqua sit, esto aqua illa pura, limpida, omnis saporis expers, tenuis, ac leuis. Vt pluuialis, quæ fine æstatis, vel principio autumni, vel æstate media fluit, silente cœlo. Mox, quæ cum tonitruis descēdit, tertio fontana omnis, cuius fons ad solem orientem erumpit, curritq; super arenas, ac terram puram. Si cereuisia sit, fiat ex frumento bene maturo, pleno, ac puro, & ex materia pura nec fuliginosa, nec putrida igni succenso, bene elixetur. *Potus.*

Inter cibandum, pitissando, per vices, alternis mo-

deratis, ſumto prius cibo, bibendum: menſura, pro ciborum ſiccitate, vt penitus diluantur. Sin vero a cibo vrgeat ſitis, cocto iam cibo in ventre, affatim bibi poteſt. Etiam longiore temporis interuallo interpoſito, interdum liberaliter potare corpore duro, conducet.

Cauendum maxime ne tempus edendo potandoque protrahatur, quin bene manſus cibus nec nimis feſtinanter, nec lente nimis ſumendus. Potio item ſenſim hauriēda. A cibo, ſi quid dentibus ipſis inhæreat, lentiſco, aut ſalice, purgandi ſunt: & os (ſi ea glutinoſa ſint) vino proluendum, vel detergente aliquo.

Foris ambientia.

Hac de ſumendis, ſequuntur foris tantum ambientia.

Ea munda ſint omnia.

Ædes.

Ædes ex materia ſicca fiant, & minime carioſa, & parietibus bene craſſis.

Platea.

Hic ciuitatis viæ, & plateæ, ſaluberrimæ ſunt orienti, occidentiq; ſoli patentes, & recte, atq; inter ſe diſtantes æque. Ex vrbium partibus, æditiſſimæ ſunt ſaluberrimæ. Veſtimenta apta corpori ſunto, & ex materia pura, nec nimis pondere grauante, ſatis tamen ad aeris ambientis iniurias denſa.

Veſtimenta.

Huius Diætæ anomalia communis, eſt ex conſuetudine (conſueta namq; (niſi inſigniter dant) meliora) & vitæ ratione.

Diateretica ſpecialis.

Hac generalis diateretica: ſequitur ex ſanitatis ſpeciebus ſpecialis.

Sanitatis ſpecies ſunt duæ: Accurata & deflectēs.

Accurata.

Accurata eſt, cuius cataſceue, ad opera ſumme diſponitur.

Hinc namque opera, & corporis qualitates, perfectiſſima ſunt, ac primum actiones animales motibus validæ, & concinnæ: ſenſus integri, inſomnia leuia, & interdum de aſtris agilibus, ac ſplendentibus,

bus, diuos aliquid boni dantes, & mortuos puris, veſtibus ac albis indutos etiam dona porrigentes in ſomnis interdum vident, nec ipſi ſomnolenti, nec peruigiles.

Cupiditates intra modum.

Thymoſes virtutibus conſentientes.

Pulſus ac reſpiratio, ad ceteros moderati.

Actiones naturales tempeſtiuæ, opera proprie dicta: tam humores, quam excrementa, nec quantitate nec qualitate admodum moleſta.

Ex humoribus, ſanguinis maſſa ita temperatur, vt huius ſanguinea pars ſit maxima, & copioſiſſima, mox pituitæ dulcis, tum melancholica, & craſſa. Vltimo bilis, minima portio ſit.

Deiectio inter durum, atque diffluens conſiſtentia mediocri, colore paululum bile tincta, quantitate reſpondens eſculentis.

Vrina, conſiſtentia exſiſtit mediocri, clara, pellucida, pura, colore ſubaureo, hypoſtaſi alba, leui, & æquali, in acutum faſtigiata, quantitate reſpondens poculentis.

Corporis aliena qualitas nulla, aut grauis. Color cutis floridus, & tanquam ex albo, & rubro pariter miſtis.

Crines capitis flaui in vigore ętatis dum puer, fuluiores pili, inter denſos, & tenues moderati: inter criſpos, ac rectos medii.

Corpore habiliſſimo, ac dignitate ſumma.

Difficile foris occurrentibus offenditur, & æquabiliter ſe habet ad exceſſus omnes: ſiue ex anni tempeſtatibus, ſiue ex erroribus diætæ.

Hæc de ſignis acurate Sani, ſequitur huius Diæta.

Accurate ſani diæta.

Hic exercitationibus, ac ſtudiis moderetur.

Somno ſufficiant horæ 7. vel octo:

Stratum eſto inter durum, ac molle moderatum.

Circa res Venereas gerat ſe moderate.

Aura temperata qualitatibus eſto, vel arte temperetur.

Si calida ſit, refrigerantibus vt roſis, violis, vitis foliis,& capreolis,ſalicis frondibus ſtratis,ac appenſis. Vel frigidæ alternis, de vaſe,in vas,crebra effuſione: aeris ventilatione. &c.

Frigida,luculento foco: ex materia ſicca & pura, aromatum ſuffitu,vel ſtirpium odoratarum: vt Iuniperi,roriſmarini,lauri, ſampſuchi,&c.

Sicca,aquæ vaporibus.

Humida,ſuffitibus,ac ignibus.

Si duabus qualitatib. aer exceſſerit,tot item gradibus aduerſis temperetur, qualitatibus duabus.

Nutrimentum: Panis eſto heſternus, ex tritico trimeſtri,maturo,puro,denſo, fractu contumaci,colore aureo.cuiuſmodi eſt primum Siculum 2. Aphricum 3 Thracium 4. Aſſyrium 5. Ægyptium 6. Italicum,cetera vulgaria,nec ex recens nimis molita farina,nec præter modum piſta: aqua ſaluberrima bene ſubacta,& ſale,ac fermento,ad guſtum condita.

Et ex tota farina confecta, in moderatos panes diuiſa,clybano nec vaſto,neq; anguſto,eoq.depreſſo,bene cocta. Cibus reliquus eſto pro viribus alendi moderatis, & temperamento temperatis, elixis, vel aſſis,omnibus humore ſuo turgentibus.

Ex carnibus Quadrupedum: Hœdina, vitulina, maxime lactens, tum non lactens: deinde, agnina non lactens, iuuenis caſtrati ex agnis ſuilla iuuenis, capreolus: cuniculi iuuenes,quadrupedum linguæ, & glandulæ. Gallinæ caſtratæ, ex volucribus, anſerum alæ,ac ventriculus, gallinacei iuuenes.

Gallorum Indicorum,phaſianorum,gallinarum, agreſtium,attagenarum,gallinarum perdicum,phaſianorum oua,cum cortice elixa,atque tantum tremula,nec tamen ſorbilia: ſuffocata,mollia,& horũ vitelli, maxime recentia omnia. Lac

Lac recens, nec partui proximum, bubulum, cum sale pauco, melle, vel saccaro, solum longe ab aliis edulijs, ventre ieiuno post quod os vino adstringente proluendum, & dentes tergendi,

Caseus ouillus, recens, ac mollis, nec admodum salsus, nec nimis coagulo feruens, omnia locis salubribus, ac temperatis nata.

Pisces puræ aquæ indigenæ, rapidæque, & nutrimento puro vtentes, modicæ magnitudinis, carnis albæ, friabilis, pinguedinis modicæ: & ex marinis, saxatiles vt scaræ, merulæ, turdi, iuliæ fusæ, percæ, item puri, maris aselli, mero. Ex stangnis marinis rhombus sparus, mullus, buglossa, passer, denique ex ceteris marinis cynedus, acus, hepatus, citharus scorpius, erythrinus, coracynus, pagrus reus, torpedo, &c.

Ex fluuiatilibus Salmo, truta, perca, lampreta, sturio, dracus, rubecula, gobiones, &c.

Ex oleribus maluæ ac lactucæ parum, ficus recentes, ac vuę, maxime passulę, pyra dulcia, ex fructibus.

Potus, vinum viribus moderatum, vel cereuisia, ætate vtrumque moderatum.

Domus habitationis esto ad orientem, meridionalemque solem. Sita loco nec edito, nec nimis humili.

Atq; hæc accurate sani diæta esto, sequitur anomalia ex vitæ instituto.

Hic namq;, si præceptis his vacare nequit, & spontis suę sit, nullis se diætæ legibus obligare debet. Sed varium vitæ genus sequi, modo ruri esse modo in vrbe, sæpius in agro, nauigare, venari, quiescere interdum, sed frequentius se exercere, interdum balneo, interdum aquis frigidis vti, modo vngi, modo negligere, nullum cibi genus fugere, quo populus vtatur: interdum in conuiuio esse, interdum se retrahere: modo plus iusto, modo non amplius su-

Anomalia ex vitæ instituto.

mere: bis die potius quam semel cibum capere: & dummodo coquat, semper quamplurimum: concubitum nec nimis concupiscere, nec nimis pertimescere.

Hæc de sanitate accurata atq. huius diæta, sequitur deflectens.

Sanitas deflectens. Sanitas deflectens est, quę ab accurata deficit: huius signa sunt deflectentia opera.

Diæta tot gradibus esto deflectens.

Deflectens duplex est: tẽperie, vel cõformatione.

Temperie deflectens. Temperie deflectens est, cuius crasis deflectit.

Signa sunt crasis opera deflectentia, vt nutritio, eiq. seruiẽtes actiones naturales, & inde nata opera.

Diæta temperamento tot gradibus deflectat: si vitæ ratio impedierit, error in contrario potius quã in simili committatur.

Crasi deflectens est duplex: vel ad calidum, vel ad frigidum.

Tẽperies deflectens ad calidũ. Calidæ deflectentis signa: iracundiores temperatis sunt, pulsus maiores, frequentiores, & respiratio talis, infantes dentiunt, augescunt, & ceteris articulate citius loquuntur.

Coctio durorũ ac validorum: vrina atq. deiectio coloratiora, iam maturi, veneris appetentiores, semen his crassiusculum, & feruentius: masculorum generatores, temperatis percipiũtur calidiores. Colore rubido sunt, pilis nigris, hispidis, cito natis, venis latis, graciles, & adipis expertes, nisi vitæ institutum & consuetudo impedierit, calefiunt promte.

Diæta: totidem gradibus calida omnia.

Calida, Humida signa.

Calida, humida signa. Sensus hebetiores, ac motus temperatis tardiores, insomnia visis plena, ad iram proni, nec tamen feri. Pulsus molles, sanguine redundant, facile venerem ferunt, ætate ad eam maturi cito semen excernunt, semen his multum, consistentia paulo humidius,

midius, spumosum, excrementa copiosa, & moderate cocta. Color eis sanguineus: Corpus mollius, & carnosius temperato. Capilli sufflaui, recti, plani, crassi, molles, caluescentes tandem.

Calida, Humida Diæta.

Calida humida diæta.

Calida humidaque pariter esto.

Exercitatio his conuenit modica, & sensim adhibita, leuiter calefaciens, balnea calida, vnctiones, & ex oleo frictiones. Somnus temperatis prolixior. Stratum mollius, vmbra tepens, otium, mora in lecto pluscula. Venus temperato rarior.

Alimenta mollia & concoctu facilia.

Domestica, nec crudiuora, nec voracia, herbiuora, non frugiuora, multibiba, tenella, minus exercitata, locis depressis, nec editis procreata.

Pisces cartilaginosi, anserum carnes lacte nutritorum, anatis, & volucrum palustrium, piscium capita, ac ventres. Alimentum sæpe sumtum, ac multum si vires ferant.

Oua assa, vel elixa, nec tamen dura.

Lac asininum, bubulum, caprinum cum melle.

Flectens ætate increscente.

Ex oleribus rapum. Ex fructibus ficus virides, botri vuarum, pyra matura, vinum rubellum, vel fuluum, paulo calidius, & meracius, temperato.

Infantiæ sanæ indicium.

Si ætate increscente flectat, eaque tenella sit, ita deinceps ad vigorem curanda: Infantiæ autem sanæ indicium est, si mater toto gestationis tempore sana fuerit, & infans ipsemet eiulatum recens in lucem editus satis validum ediderit.

Infans recens natus quomodo curandus.

Itaque quamprimum recens natus est infans, vbi modice requieuerit, ab eius vẽtre digitos quatuor, scalpello, vel culto acutissimo, præcidẽdus ei vmbilicus: eoq; præciso, sanguis inibi restans exsicccandus: & lana torta vel licio, vmbilicus ligandus tribus digitis a ventre mensuratis: deinde duplicatus vmbilicus, & lana inuolutus leuiter in medio com-

ponatur, & ſupra vmbilicum, hapſus lanæ madefactus imponatur ad vmbilici figuram formatus, tum puellum muria pauci ſalis (oculis cautis) prolues, vel ſale aſperges, delicatioribus totum corpus ſucco ptiſanæ vel fœnigræci detergendum. Atque deinceps bis die, horarum aliquot interſtitio poſt cibũ, ablues, loco obſcuro & temperate calido. Lauatrix autem manu dextra (leui brachio eius pectori adacto) infantem prehendat, & æſtate aqua tepida, hyeme calida generoſove temeto, ouorum vitellis duobus adiectis, a colluuie omni exquiſite pelluat: atque (vnguibus præciſis) ſordes naribus, digitis exprimat, atque aures, & anum, minimo digito purget, anumq; diſparet oris omnem ſaliuam (immiſſo digito) tollat, & leuiter gingiuas, & linguam confricet. Cumque corpus eius viderit aliquantulum calefactum, tum in tepidam eum deponat, ac madidum iam infantem molli linteolo deſiccet: & membra ſingula, leuibus preſſuris efformet: atque excultius effingat. Veſicam (vt lotii egreſſus faciliter fiat) deprimat, & mollibus linteis, ac pannis leuibus, brachiis ad coſtas porrectis obuoluatur demum, inſtitiſque (capitio capite operto) peruinciatur, & in ipſius nares oleum coniiciatur: deinde (capite ſuper latus eleuato) cunabulo ſuauiter ſemicirculari motu quaſſo, ſuccentante quapiam, obdormiat: loco temperato, nec valde lucido, nec ſtrato, aut capitis puluino valde molli.

Dum ſatis ſolida fuerint membra, faſcinandus: tumque ſenſim faſciæ auferendæ. Poſtquam vmbilici pars ceciderit, (idquod fere vel quarto vel quinto die contingit) cochlearum teſtarum cinere inſpergatur, aut tali ſuilli, &c. atque fruſtum plumbi, denarii magnitudine cauum vmbilici effingat.

Nutrix. Puerum in vlnis geſtet nutrix iam tres menſes quatuorue natum: ſemper antequam lactet: nec

vnquam

vnquam poſt, quo tempore, & vagire infans poterit. Vſque dum parentis temperatura priſtinæ naturæ reſtituatur, infantem alia atque mater lactet nutrix. (ante diem quartum, matris vbera ne attingat) bis ter, vel ſæpius die (primo excepto) quo die, octo, vel decem horas poſt omnem commotionem, ſumat modicum mellis decocti, atque deſpumati, quo nutrix os eius illinat, & mulſam tepidam poſt inſtillet. Tum, die ſecundo, lac offeratur.

Nutrix vero, talis eligatur: Ætate inter 25. & 35. vel ſaltem haud quadragenaria ſenior: quæ bis, aut ter pepererit. Coloris viuidi, fortis, ac robuſti colli, pectoroſa, muſculoſa, duræ ac multæ carnis, nec obæſa, nec gracilis, cuius mammæ ſolidæ, ac firmę ſint: media magnitudine modicamq; duritiem obtinētes & papillas magnitudine moderatas, nec cauernoſas, quibus lac plurimum ſit: odoratū, candidum, perdulce, ęquabile, nec admodū craſſum, nec tenue: quod pollicis vngui inſtillatum dum ad lucem conſideratur, inflectendo vnguem, neque cito, neque tarde, defluit. *Qualis nutrix eligenda.*

A partu eſto 45. vel 60. ſoles, maremque pepererit, nec abortire aſſueuerit: porro ſana eſto, & moribus integris, coitu abſtineat. & conceptum fugiat: quæ ſi conceperit, alia eligenda. Optimis alimentis vtatur, ac ſatis ſe inuitet liberaliter.

Primis diebus quibus lactare incipit, ſimplicem cibum, ac leuem, accipiat: & potum dilutum bibat: poſtea, prout robuſtior puer euadit, cibos ſolidiores ne recuſet: Omnia præterquam dulcia fugiat, ſaporibus inſignia.

Antequam applicetur mamma, ſi mater ea ſit, craſſum ex vberibus emulgeat prius, & aqua calida moueat vbera.

Nutrix inambulet primum, poſt mammam fricet, & modico poſt lauacrum tempore, infantis ori

applicet: & prius ſingulis vicibus, mellis pauxillum ex pauco vino lingendum tribuat: item lactis aliquid emulgeat, & mammillæ preſſione infantis ſuccionem iuuet. Singulis lactationibus copiam parcã adhibeat: modo dextra, modo mamma ſiniſtra.

Lactandi vero tempus opportunum, cum labia frequentius mouerit, eaq; aperuerit ſæpius.

Defectus lactis. Si lac nutrici defecerit, vberius alendum, & cibi ſucci melioris dandi: ſi penuria cauſſa ſit, ſin aluus minus ſoluta, & hæc ſiſtenda. Exercendæ partes ſupernæ, vbera fricanda, & ſpongiis ex aqua tepente fouenda, & oleo irino, vel ſimili vngenda.

Lac augentia. A proprietate lac augent lumbrici terræ quinq;, vel ſeptem, triti cũ palmulis paſſis ex zytho, vel cereuiſia coctis poti, ieiune ad dies decẽ. Et feniculum aut anethum viride, cum ptiſana coctum, & ad ſorbendum datum, lactis prouentum faciet, ſic perdicis oua ſorptui data, & cancri cum lapatho, & apio in iure cocti, &c. *Lac craſſum.* Lac ſi nimis craſſum fuerit, nutrici pituita vomitu eliciatur & laboribus cibum præcedentibus pluribus extenuetur, & cibi ſucci tenuioris vſurpentur: & condimentis vtatur acrimonia expertibus: atque in iuſculis origanum, hyſſopum, ſatureiam, thymum, &c. ſumat.

Lac acre. Sin vero lac acre fuerit, nutrix balneis dulcium aquarum temperatis & cibis euchymis, & temperamẽto moderatis, corrigenda. Et priuſquã puer mãmæ admoueatur, omne lac vitiatum emulgeat. Te- *Lac tenue* nue vero ſi fuerit vtendũ in cibis pultib. ouis elixis, & coctis, alica, pane ſimilagineo, pedib. atq; extremitatib. porcinis, carnibus hœdinis, volucrib tenerioribus, ac vino dulci. Exercendum & his eſt validius.

Coagulatum. Si lac coagulatum fuerit, mentha contuſa, vel pulegium cũ farina ſeminũ leni, vel fœnigræci, pauco aceto admiſto, mammis applicandum, vel ſuccus apii, cum cicerũ farina, & aceto miſtus, & applicatus, lac coagulatum diſſoluet.

Post annũ & sex menses, est ablactandus: aut supleto biennio: lacteq; solo est alendus, vel alimento rulento dũ inferiores dentes ediderit. Dentire aũt re incipiunt infantes 7. mense, quibus tum multa ris saliua, & gingiuarũ dolor, ac vẽter solutus: quo empore, a durorum masticatione abstineant, maillæ lanis succidis, oleo chamæmelino intinctis foeantur: ac gingiuæ butyro, ac melle, pariter mistis, euiter fricentur: & aqua calida foueantur.

Infans quando ablactandus.

Cum prædictos dentes ediderit: tum bene præansum dato cibũ, atq; cum ablactandus est, paucis nte diebus, conuenit offerre micas panis in mulsa, el in lacte saccharato infusas, vel pultes: tumq; raro d didas applicare, & nouissime prorsus lac negare, t quæ amara sunt mammis illinere, potum bibat um dilutũ, & ex vase papillæ formã imitante, ore io exsugat. Atq; prout ætate, ac robore creuerit: amentis vtatur sensim firmioribus, quã in ipsa prina infantia, omnibus tamen liquidis, & calidis.

Ne infantes in vehementes animi motus incidãt, nagnopere cauendum: & inprimis ablato eo quod nolestum habet (quod interdum ex diuturnæ quietis tædio oritur) vel papilla indita, vel vocis moduatione, vel motu mediocri, idq; vel in cunis, vel in lnis, vel pendentibus lecticis, sedulo placandi.

Per se moueri queunt, cum cœperint repere: ac um vehementes motus cauendi, nec sibi motibus redendi.

Postquam lacte nutriri infantes desierint, liberaiore eis modo, & suo ingenio, hilariter viuere permittendi exercitiis. Vtantur, & alimentis leuioribus, victu tamen vberrimo & sæpiuscule dato.

Cum puer a somno expergiscitur, balneo fouendus: deinde dimittendus ludere, hora post edere dandum aliquid: deinde ludat diutius, post, balneo fouendus: tumque iterum cibandus.

Tertium aut quartum annum agentes, nauigio aut vehiculo modice agitari sustinent.

Septennes, equitare queunt.

Ab anno sexto, vel septimo, tum pueri, tum puellæ, litteratoribus blandis, humanisque tradendi, atque tum nõ erit necesse balneis assiduis vti, sed hora cibi instante, mediocriter exerceat, atque (per calores) a cibo, frigidam potare queunt.

Duodecimum egressi, ad Grammaticos, & Geometras mittendi, & corpora magis exercenda.

A decimo quarto ad vicesimum primum, Mathematicis disciplinis, & sapientiæ studio incumbant & pluribus exercitiis ad corporis robur credantur.

Ætate florentibus, labor, & exercitatio validior conuenit, item cibus plenior & valentior.

Hactenus de flectente calida humida, sequitur calida sicca deflectens.

Calidæ siccæ deflectentis signa.

Calidæ siccæ deflectentis signa. Motus perfectus: mobilitas in opinionibus, celeritas motus, somni leues, breuesque: insomnia (si qua) ignea, ingenii celeritas, audacia, temeritas, ad Venerem procliuiores prędictis, cito satiati, vox clara, asperaque, coctio validior; Calidis humidis, excrementa pauca, semen paucum, densissimum, crassissimum, globosum, feruens, tarde excretum. Valde hirsuti corpore, capitis pili cito, & multum aucti, nigri colore, caluescunt tandem facile, firmum, articulatum, musculatum, & pinguedinis exsors totum corpus: cutis dura, ac nigella.

Diæta.

Calidæ siccæ diæta. Matutinæ deambulationes plures temperatis, & labores, balneum calidius, frictio ex oleo calefaciente. Sudores, deambulatio acuta ab exercitatione a

cœna

cœna tarda in tepore. Sol, ignis, coitus frequentior temperatis.

Somni longiores ieiuni, vigilia ieiuna, ſtratum durum, cœna contenti eſſe poterunt.

Nutrimentum validum, & multum ſi vires ferāt etiam ex carnibus animalium robuſtorum, ac ceterorum vino conditorum, & ſale, ſuis ſylueſtris caro, cerui, leporis, omnia volucrum genera.

Exceptis paluſtribus, maxime his conueniunt palumbes, columbæ, perdices, galli, turtures, ſeminileges omnes.

Cicurium animalium ſylueſtria, ſylueſtria omnia. Crudiuora, ſyluarum materie paſta, non voracia, fæniuora, frugiuora, ſanguinea, parcibiba, vigētia, maſcula, nigra, hirta, aſſa omnia Ex locis ſiccis, & ęſtuoſis petita. Ex piſcibus: draco, ſcorpius, callionymus, cuculus glaucus, perca thryſſa, conchilia omnia, piſcium partes ſupernæ, ſalſamenta marina, panis ex tota farina clybano coctus, & ſubcinericeus. Maza recens ſubacta, polentæ ac farinę recentes, panes calidi, mel, ſorbitiones nullæ potiones parcæ.

Olera acria: allium, cepe, porrum, raphanus, naſturtium, &c. vinum nigrum, lene, calefaciens, cereuiſia valida, ac generoſa.

Hæc de flectente calida, ſequitur de flectens frigida.

Flectentis frigidæ ſigna.

Pulſus temperatis minores, & reſpiratio huic analoga, timidi, ad actiones ſegnes, ad iram tardi, veneris minus appetentes, nec ſenſibus admodum valentes. Corpus tactu frigidius temperato perceptū, refrigeratio promta. Cutis rufa, atq; ſi multum exceſſerit liuida, glabra, capillus rufus, adeps per carnes ſparſus, capilli multo poſt natalem orti, tenues, & male nutriti, ſtabiles, caneſcentes tandem, nec omnino calueſcentes.

Flectentis frigidæ ſigna.

Diæta.

Diæta. Eatenus refrigerantia omnia, quatenus sanitas deflectat.

Frigida deflectens duplex est.

Frigida humida, vel frigida sicca.

Frig. humidæ deflectentis signa.

Frigidæ humidæ flectentis signa. Sensus obtusiores, motus item tardiores, somnolentia, ac somnus grauis, & profundus, pulsus molles, ac parui, iræ minime tenaces, penis tarda erectio, emissio seminis velox.

Excrementa multa, semen tenue, aquosum rarum, aquosum candicans, spumosum, frigidiusculũ, femellarum prolificum.

Corpus molle, laxum, rarum, pili (si qui sint) per corpus albicantes, mollissimi, atque planissimi.

Diæta.

Diæta. Vehementibus abstineant tam animi, quam corporis motibus, hilariter tamen degant, atq; vmbratilem vitam sectentur, & lentis motibus gaudeant, parce exerceant se, balneum aquæ tepentis ieiunum, & ante id, ambulatio matutina multa exercitationis loco esse poterunt, balneum tepentis aquę secundum cibum, somnus secundũ cibum, atq; is secundum prandium breuis sedendo, calceis exsutis fricentur interdum ex aqua, & oleo. A cœna surgant tantum. Somno indulgeant liberali, strato molliusculo: Venus his conuenit rara.

Alimenta mollia sint consistentia: facilia concoctu, & ex his pisces, & ex piscium partibus capita, ac ventres. Ex carnibus: domestica, herbiuora, multibiba, tenella, exsanguia, femella, castrata, alba, nuda, minus exercitata ex locis humidis, nec æstuosis, iuscula crebra, cibi pauci, & frequentes, succorum acidorum intinctus, pingui aliquo admisto.

Suum

Suum petunculi, articuli, rostra, alæ.

Panis hordeaceus, vel auenaceus, aut ex vetustis farinis maza, oxygala, fructus cum aliis cibis.

Lac tenue: olera insipida, acida.

Potio diluta, & satis larga.

Ædes, ad Aquilonem, & occidentem solem: loco humili, atque depresso sitæ.

Deflectentis frigidi, sicci, signa.

Corpus duriusculum, tenue, sensus in iuuentute tantum vigentes, respiratio, & pulsus tardiores, ac rariores: irasci coacti, difficile placantur: sanguis his parcus, & semen paucum. *Flectentis frigidi sicci signa.*

Diæta.

Laboribus his incumbendum prædicta pluribus, motus veloces, somni ieiuni, & a matutinis deambulationibus. *Diæta.*

Calida balnea ieiuno plurima, cœna cōtenti sint, vigiliæ, stratum durum.

Nutrimenta: carnes animalium robustorum aceto maceratorum, & conditorum, & eodem modo condita: cicurium syluestria, & agrestia omnia, crudiuora, syluarum materie pasta, nec voracia, fœminora, frugiuora, sanguinea, parcibiba, vigentia, mascula, nigra omnia. Intinctibus frigidis, siccis, vel condimentis similibus, frigida, atque sicca, arte reddita. Ex locis inaquosis, & æstuosis petita: volucrum genus: palumbis, columbæ, perdicis, galli, turturis, volucres feminileges. Ex piscibus draco scorpius, callionymus, cuculus, glaucus, perca, thryssa, assa omnia: conchiliorum omne genus. Salsamenta, maxime marina: mox fluuiatilia: tum palustria, & c ex salsamentis percæ siccissimæ. Panis ex tota farina, clibano coctus, & subcinericeus: hordei polentæ, ac farinæ vetustæ: holera frigida, sicca, vel præ-

paratione talia: vinum austerum, tenue, & cereuisia similis. Hic ex senili ætate anomalia oritur: His nãq; aer calefiat, & humectetur: & balnea quotidiana sint aquarum dulcium calida: & exercitationes leues, parcæ, & quies multa senibus conueniunt: atq; somnus longior & frictiones ex oleo matutinæ, moderatæ: ac tum gestatio, vel deambulatio: vitam lætam transigant, & venerem fugiant.

Cibus modicus, humectans, & calefaciens, in tria tempora vel plura partitus: hora tertia panis purus, & bene fermentatus cum melle despumato: circa horam septimam, frictis, exercitatis, ac lotis, prandium, ac in prandio aluum subducentia, ex oleribus beta, & malua, tum pisces saxatiles, atque pelagiorum genus optimum, vt scorpius, cytharus, hepatus, vmbra, laceia &c. primo post prandium, in lecto quiescant: Deinde moderato motu vtantur.

Ad vesperam cœnantes piscibus abstineant, sed carnes sumant ex simplici iure decoctas. quinetiam ante cibum iuuat ficos dulcissimos virides, & maturos esse, & hyeme caricas.

Senibus si quando aluus, astricta est sorbendum oleum dulce ante cibum, vel clyster tepens infundendus. Ex oleribus: borago, buglossa, &c. acriuscula conueniunt. ex fructibus vuæ maturæ, passulæ, amygdala, nuclei pini, pistachia, potio: vinum calidioris naturæ, substantia tenuissimum, colore fuluo, vel pallido, vt Falernum, Surrentinum, Aruisiũ, Lesbium, Mysium, & Tmolites, capite firmis, imbecillioribus: Adrianum, Sabinum, Albanum, Gabrianum, Triphylinum vetustum omne, vel cereuisia satis generosa & mediæ ætatis, quibus borago, buglossa, & citrago salubriter miscentur.

Ædes ad meridiem, loco humili.

Vestimenta villosa, & calefacientia.

Hactenus Diaterica Eucrasia flectentis.

Deflectens ſecundum conformationem fere raro, atq; denſo corpore continetur. *Deflectẽs conformatione.*

Rari corpore maximam partem calidiores, humidioreſque exſiſtunt: & tactu molles, & facile ac cito exercitatione ſudantes, atq; laboribus cito exſoluti, externis facile offenduntur. *Rari.*

Diæta.

Exercitatio moderata, balneum temperatum, & frictio ex oleo molliuſcula, moderata hilaritas, venus. *Diæta rarorum.*

Nutrimentum coctu facile, ac lentoris expers. Ex quadruped. animalium ſiccorum lactentium, hœdina, vitulina, agnina non lactens. &c. Ex volucribus, gallinacei, capones, phaſianorum, &c. Ex piſcibus, ſaxatiles, & omnes molli carne, atq; friabili præditi.

Panis autopyrus, bene ſubactus, fermentatus, & ſale conditus, ac furno ſatis coctus.

Oua tremula, caſeus oxygalactinus, & recens.

Ædes ad meridiem ſitæ.

Veſtimenta ſatis craſſa, & ex panno denſæ texturæ, vel pellibus confecta.

Denſi corpore. *Denſi.*

Horum ſigna ſunt raris contraria.

Diæta.

Exercitatio corpore raro minor, ac parcior, frictio item parcior, & duriuſcula. Cubile durum. *Diæta denſorũ.*

Nutrimenta ſubſtantiæ tenuioris quam corpore raro, panis hordeaceus, & clybanitis ex tritico, piſces ſaxatiles, & ex cartilagineis, torpedo, & turtur, & aniculæ montoſæ, & turricolæ, ac vineas colẽtes: turtures, ac perdices die vno mortuæ antequam edantur: fructus, mora, ceraſa, ficus, pruna, caricæ, nuces piſtachia, amygdalæ amaræ, piſces aceto & muria conditi nec non carnes ſuillæ ſalſæ, & exſuccæ, po-

tus: vinum flauum, dulce, & ſplendidum, Aruiſinm, Lesbium, Falernum, & Tmolites, vel cereuiſia diluta, vel mulſa tenuis.

Ædes ad Orientem.

Hactenus de Hygieinæ parte diaterica, ſequitur Prophylactica.

HYGIEINAE PARS PROPHYLACTICA.

Prophylactica. Prophylactica eſt pars Hygieinæ, qua ſanitas in morbos prona erigitur.

Prophylacticæ partes duæ ſunt.

Sanitatis nimium flectentis emendatrix.

Et errorum Diætæ correctrix.

Nimium flectentis ſanitatis ſigna ſunt opera nimium flectentia.

Diæta: Sanitas deflectens nimis, tot gradibus contrariis vel etiam pluribus, ſenſim per otium retro agenda.

Emendatrix. Sanitatis nimium flectentis emendatrix eſt, vel craſis, vel conformationis.

Craſis ſigna nimium flectentis ſunt huius opera flectentia. Diæta huius, eſto craſi tot gradibus contraria.

Craſis quando nimium flectat. Craſis nimium flectit, vel cum aliqua tantum membra craſi flectant, vel cum pariter omnia.

Alicuius tantum membri, vel aliquorum flectentium ſigna ſunt, eis ipſis opera propria flectentia nimium. Suntque fere partes publicæ, ac principes, vt *Caput, ventriculus, cor, pulmo, iecur, lien, teſtes, vterus.*

Capitis calidi ſigna ſunt toti flectenti communia ſecundum capitis actiones & opera. Tantum nimium flectere, huic proprium correctio.

Lotio-

Lotiones refrigerãtes, ieiunæ, corpore prius quotidianis excrementis vacuato, atque exercitato, ac ...um lotiones: ac post eas, vnctiones refrigerantes: ...doramenta frigida, & inodora, naribus sæpius ad...nota ex frigidis. A cibo, fructus frigidi, & austeri. ...itent soles, maxime a cibo, & a vini vel cereuisiæ ...ortis potu. Potio esto diluta Cogitatio post cęnam ...ix tuta, a qua ambulatio sub tecto sit. His oculi ma...e, vel die, sæpius frigida multa fouendi. *Correctio capitis calidi.*

Cerebrum calidum humidum.

Frictiones capitis ieiunæ multæ, lotio tepens, ex ...rigidorum, siccorumq; decocto: vt rosis, violarum ...oliis, foliis salicis, vitis capreolis, ac foliis cynosbati, ...entinodii, aranciorum, limonum, &c. pauco aceto ...decoctis infuso. *Cerebrum calidum humidũ.*

Vnctiones fiant ex rosaceo, myrtino, melino, &c.

Odoramenta frigida sicca: Ex santalis, rosis, ligno Rhodino, camphora, &c. ex quibus atque similibus pomum odoratum confiari poterit, frequenter odorandum.

A cibo malum Cydonium, vel pyrum furno coctum, & induratum, atq; fructus astringentes. Caueant austros, nec vnquã post cibum progrediantur.

Calidum siccum.

Calidis & siccis cerebro, conueniunt irrigationes ex aqua frigida, vel frigidorum decoctis, vt lactucæ, solani, portulacæ, lentis palustris, papaueris, hordei, &c Ex oleis, violaceo, nenupharino, &c. Nunquam, vel raro caput veste velent, &c. per æstatem, (corpore alias robusto) bene largo canali quotidie aliquan diu aquæ frigidæ effluenti caput subiiciant. *Calidum siccum.*

Hi vigiliis fatigantur, & præpropere calui fiunt.

Ad vigilias lactuca edẽda, & papaueris viridia folia obsoniis miscenda, & dormituris caput oleo vio-

laceo, vel rosaceo, refrigerante aliquo succo admisto, vngendũ, vel oleo cui capita papaueris incoxerint, & vna pedes decocto refrigerantium fouendi.

Ad caluiciem, vngentum ex ladano, oleo myrtino, vinoque astringente confectum, vel ex ladano, & oleo lentiscino.

Item polytrici herbæ pars vna, ladani partes duæ, vino astringente, oleoque myrteo exceptæ inungantur, & effricentur.

Cerebrum ad frigidum flectens.

Ad frigidum flectens. Irrigationes, vnctiones, ex calidis, & suffitus aromatici. Caput bene tegatur, luna vitetur, maxime ante ipsum lunæ, solisque cõgressum. Multum ambulent mane, horum oculi interdum stillatitia fœniculi fouendi, & ex melle ac tenui liquidoq; fœniculi succo ad oculorum claritatem, illinendi: vel etiam melle, ac butyro salis experte vngendi, &c. His aduersus surditatem vtile erit, (maxime hyeme & diebus aquilonaribus,) aliquid olei amygdalarum dulcium auribus instillare, & lana nigra oleo imbuta leniter obturatas tenere.

Frigidum humidum.

Frigidum humidũ. Fricationes multæ, pannis asperis, & thuris, styracis, vel electri, atq; similium fumo suffitis. Lotiones ex herbis calidis siccis: vt, lauro, sampsucho, saluia, bætonica, chamæmelo, ruta, &c. sale vel alumine vel vtroque adiecto.

Meatus omnes in cerebrum ferentes, purgatissimi reddantur per nares, errhinis vt betæ succo, bellidis, anagallidis vtriusque.

Odoramenta sint ex aromaticis, styrace, musco, ladano, caryophyllis, nuce moscata, ciueta.

Sternutatoria, ex betonica, attrita, & naribus inserta, vel festuca indita, omnia ieiuna.

Per

Per palatum maſtichatoriis, ex maſtiche, herba ...diculari, pyrethro, &c.

Gargariſmatis, ex ſapa, & oxymelite, cum ſinapi, ...c.

Diachriſto, ex ſapa cum betæ ſucco, palati, & co... mellæ regionibus illita.

His vtilia ſunt tragemata cal. ſicca, ſaccharata poſt ...bum, vt aniſi, cinamomi anthos, &c.

Vitent pernoctationes ſub dio, & aquarum au... s caueant, matutinum ac veſpertinum frigus fu... ant.

Cœlo nubilo, ſoli aperienti ſe minime commit... nt. Aurium ſordes his diligenter linteo dropace ...ncto immiſſo, & vbi apprimitur extracto tergēdæ, guttula vna olei laurini auris meatus illinendus, ...el exiguo fellis bubuli cum pingui anſerino.

Hi cito ſeneſcunt, & ſomno nimis grauantur. Er...o ad caniciem, Capperis cortex aqua, vel lacte aſi...ino, vel bubulo coquēdus, dum tabuerit: atq; tum ...apiti raſo) illinendus ſimiliter & cortex radicis ili...is coquitur, & vſurpatur.

Item pix liquida oleo miſta vtiliter illini poterit ...d idem.

In nimiam in ſomnum procliuitatem, iuuerit pu...gium, vel nepetam, vel hyſſopum intritum aceto ...cerrimo, vel aqua vitæ intritum odorari, &c.

Cerebrum frig ſiccum.

Irrigationes ex calidis, humidis, etiam poſt pran...ium: vnctiones ex oleis: liliaceo, chamæmelino, & ...erbis cephalicis cal. incoctis & oleis miſtis. Odora...menta calida, ex liquorum conuenientium vapori...bus elatis: quibus & aurium meatus, aduerſus gra...uem auditum irrorantur ſalubriter: & poſt oleo ...dulci ac maturo, illinuntur. *Frigidum ſiccum.*

Hi ſi vigiliis premantur a ſumtis iurulentis ſom-

num tentare debent, & a cibo humectante: atque anethinum oleum, non vetus, fronti, temporibus atque capiti toti illinere.

Hæc de cerebro flectente.

Ventriculus flectens ad calidum.

Ventriculus flectēs ad calidū. Cibus validus, & satis copiosus, actu frigidus fructus ante cibum, potus dilutior.

Cal. humidus.

Calidus humidus. Cibi astringentibus succis macerati, & intinctibus aceti aranciorum, limonum, &c. præparati.

Potio parcior, & refrigerantior: ventriculus oleo rosaceo, vel myrtino vngendus.

Cal. siccus.

Cal siccus Potio liberalior: aquæ potio, corpore satis robusto nec obstructionibus obnoxio & fructus lubrici: vt mora, pruna, persica, cerasa, ante cibum, & olera frig. humida. Cucurbita, cucumis, & reliqua cocta. Edulia præcedenti duriora viribus ferentibus conueniunt, & materiæ valentioris.

Hi vbi crudum sine præcordiorum dolore ructēt, ex interuallo aquam frigidam bibant, & se contineant. Si propter ardorem aliquem noctu sitiant, antequam quiescant, duos, tresue cyathos, per tenuem fistulam frigidæ bibant: vel potionis dilutæ, atque bene frigidæ. Hos item iuuat ventriculum oleo myrtino inungere.

Ventriculus frigidus.

Frigidus. Omnia calefacientia, & calidorum inunctiones: vt costini mastichini, &c. Nunquam surgant, nisi bene coxerint: & si surrexerint, iterum dormiant. Per hyemem, totis noctibus quiescant, etiam primo somno, ventri incumbentes. Et palmulæ, amygdalæ, pistachia, &c. sumenda ante alios cibos.

Frigidus

Frigidus humidus.

Acria omnia, & sine frigiditate astringentia: po- *Frig. humidus.*
exigua, eaque vini meraci, ac generosi: vel cere-
siæ Martiæ, vel mulsæ generosæ.
Habitatio sit ædificio lucido: æstiuum flatum ha-
nte, & hybernum solem.
Legant clare, post ambulent, tum pila, vel armis,
l alio genere superiores partes mouente, se exer-
ant: & ieiuni vinum bibant calidum, vinum illud
to austeriusculum, & cum cibis tale: qui cibi ma-
mam partem sunto omnes assi, aromaticis pulue-
bus aspersi, cũ quibus & certa piperis grana crassi-
cule confracta edant.
Longis diebus his meridiandum ante prandium,
n minus postea, & omnes potiones aqua frigida
ibita includendæ.

Frigidus siccus.

Laccum melle, vinum meracius, cibi, ac nutri- *Frig. siccus.*
menta calida, tam actu quam potentia.
Nardino, vel mastichino, venter vngendus assi-
due: & bene carnosus puer dormienti assidue accu-
bet, vt semper abdomen contingat: vel catellus e
egione ventriculi assidue gestetur: iuscula fiant
thymo, rosmarino, mentha, &c. incoctis, & piperis
quod satis est asperso.

Hæc de ventriculo flectente.

Cor flectens ad calidum.

Aer inspiratus frigidus, eatenus, dum temperetur *Cor flectẽs ad calidũ.*
cor, ore potius quam naribus exceptus, frigidorum
cardiacorum vsus creber, epithemata frigida car-
diaca.

Cal. siccum.

Aura aduersa, & cardiaca frigida, humida: vt vio-

Cal. ficcũ. la, nymphææ flores, etiam temperatæ: vt buglossa, borago, & cardiaca epithemata frigida humida.

Calidum humidum.

Cal. humidum. Aer frigidus & siccus, ore potius quam naribus inspiratus. Cardiaca frigida, sicca, tam sumta quam foris applicata.

Cor frigidum flectens.

Flectens ad frigidum. Aer calidus, cardiaca calida, & epithemata ex iisdem cordis regioni applicata.

Frigidum humidum.

Frig. humidum. Aer calidus, siccus, cardiaca calida, sicca: anthos, sampsuchus, puluis ochymi.

Frigidum siccum.

Frig. siccum. Cardiaca sumta, & applicata, calida humida: borago, buglossa, etiam calida iusculis incocta, vt sampsuchus, citrago. &c.

Hæc de corde flectente.

Pulmo flectens.

Pulmo flectens.

Conuenit cum corde.

Flectente aeris qualitatibus.

Pulmo si frigidus sit, vox exercenda, & multum vociferandum, maxime, si humidus item sit, & pectus totum, oleo vel vnguine calefaciente fricandum: vt costino, amygdalino amaro, vel dulci, croco, admisto, &c. si calidus sit, resistendum vnguentis refrigerantibus, & oleis: vt rosaceo, violaceo, nenupharino, &c.

Iecur deflectens ad calidum.

Iecur flectens ad calidum. Refrigerantia liquida, & epithemata maxime ex hepaticis e regione admota.

Calidum humidum.

Cal. humidum. Epithemata ex rosis, santalis, plantagine, violis, rosarum stillatitia, &c. Vsus creber cichorei, endiuiæ

æ,cremoris hordei,oxalidis, ſeri lactis. Vere, ſanguis ex vena hepatica vacuetur pro vſu ac viribus ... ligentis. His alæ graues odore eſſe ſolent Quod ſi ...pleſtum ſit, radicem ſcolymi bibant, in vino co...um,& aluminis liquidi partibus duabus & myrrhę ...rte vna diſſolutis alæ vngendæ: vel aluminis liquidi drach.8.amomi,myrrhæ,ſpicæ nardi, cum dr. ...vino tritis.

Calidum ſiccum.

Decocta plantaginis, portulacæ, atriplicis, liche...s: & hæc ipſa iuſculis incocta: iuſcula crebra, ex a...malium partibus neruoſis, & membraneis con...cta,fomenta,& vnctiones frigidæ humidæ. Incu...tio in latus ſiniſtrum,dum dormiunt. *Cal. ſiccũ.*

Frigidum humidum.

Agrimonia, ſteches, herbæ capillares, ſcabioſa ci...s incocta, & inde iuſcula: piper in tenuem pulue...em quaſſatum cum opſoniis, mulſa ſalis meraca: ...unctiones, & epithemata ex calidis & ſiccis, ſym...atheticis plurimis. *Frigidum humidũ.*

Frigidum ſiccum.

Vinum ſatis generoſum: iuſcula crebra: & his in...octa thymus,mentha,roſmarinus,ſampſuchus,&c. ...inzibere item pauco aſperſo, ſi opus eſt. *Frigidum ſiccum.*

Lactis recentis potus,per ſe & longe ab aliis cibis: ...nctiones,epithemata calida humida ex ſympathe...icis maxime,incubatio in latus dextrum.

Hæc de iecore flectente.

Lieni eadem conueniunt quæ iecori, cui propria tamen ſympathetica ſunt plurimum applicanda,ſumendaq; vt cal.lupulus, ſcolopendrium, cortex tamariſci,cappares,&c. Frigid.viola,bugloſſa,borago, ſuccus malorũ fragrantium,&c.eaq; frigida& ſicca. *Lien.*

Renes calidi.

Renes calidi. E regione renum, vestimenta minus densa sint decubitus supinus vitetur, & stratum molle: dorso rosæ recentes, vel vetustæ aceto rosaceo macerat dormituris substernantur, vel violæ, salicis folia, vi tis frondes & capreoli.

Calid. humid.

Calid. humidi. Frigefacientia sicca eligantur, & applicentur.

Calid. sicc.

Cal. sicci. Frigida, humida his applicanda: & substernenda & plumbi lamellas tenues, & perforatas, hydrargy roq; oblitas gestare his vtile.

Frigidi Renes.

Frigidi. Hi calefaciendi vnguentis & fomentis calidis, hu midis item, si sicci: sin ad humidum flectant, siccis

Testes flectentes.

Testes flectentes. Eadem applicanda quæ rebus flectentibus: qui si ad frigidum flectant, redduntur ad coitum impo tentes: propterea pingui vngendi frequenter: cu pyrethri, aut herbę pediculariæ aliquid adiectum sit aut seminis vrticæ, & ante venerem, his præbiben dum aut satyrion, aut erucam, aut piper, aut medica mentum diasatyrion dictum: infernas corporis par tes exerceant: & oleum euphorbii affricent ingui ni, & naturalibus: & in cibis sumant cicer, fabas bulbos, pastinacam, horminum, conchilia omnia squillas, polypodes, ostrea cum pipere, passeres, per dices, coturnices, porphyriones.

Vterus flectens ad cal.

Vterus flectens ad calid. Insessus, fomenta, & vnctiones frigefacientes: et iam humiditate & siccitate pugnantes si opus est.

Ad frigidum.

Ad frigidum. Insessus, vnctiones, epithemata: etiam in nuptis pessus, omnia calefacientia, maxime ex proprietate substantiæ hystericis.

Ad.

Ad Frigidum humidum.

Artemisia, matricaria, laurus, sampsuchus, nepe-
a, pulegium, &c. *Ad frig. humidū.*

Ad Frigidum siccum.

Eadem simplicia incocta, atque oleo, & mucila-
ine lini, seminis fænigræci, &c. & pinguibus ad-
histis. *Ad frig. siccum.*

Ad articulos imbecilles & arthritidi obnoxios.

Vita sobria esto, & abstemia: inprimis venus fu-
enda. Quidam toto anno a vino, potuque genero-
o, ac venere abstinentes, totius vitæ securitatem si-
i fecerunt. *Articuli imbecilles & arthritici.*

Equitare podagræ opportunis alienum: & si se-
es sint, crura motibus exercere, quin potius his ex-
cendæ partes superiores.

Conuenit ex interuallo, vomitus, atque alui sub-
uctio, & nisi quid impediat, phlebotomia per ini-
a & veris initio: horum aliqua, vel omnia, nisi vi-
admodum sobria sit.

Vomendum autem ex vario cibi genere, copioso,
ngui, acri, dulci, ex vetustis salsamentis, oleribus,
ribus: raphano, cepa, allio, porro, eruca quę omnia
assiuscule mansa deglutienda, & vinum dulce su-
rbibendum satis copiose: & mora trium horarum
terposita, aqua tepida cum melle satis largiter po-
, digito, vel penna gutturi inserta, & prius oleo iri-
vncta vomere conandum: atque toties vomen-
m, ex aqua tepida, dum ea sola exierit.

A vomitu, os vino vetere abluendum, & dentes
oluendi: & per loca aprica ambulandum: deinde
iescendum. Noctu vero panem cum vino oligo-
oro vel potione diluta cœnatus, somnus captan-
s. Postridie sobrie comedendum, atque nimium
gidis abstinendum.

Si ob arthritici naturam, vomitus haud cōueniat,

mensibus singulis, vel maiore interuallo ex pilul
hermodactyleis purgandum.

Articuli frequenter fricentur ex oleis astringen
tibus, & quibus galla immatura, nuces cupressi, c
pulæ glandium, verbasci flores, enula campana
chamæpytis, incoxerint: adiecto sale, & alumine:
pellis canina, aut vulpina ex eisdem, arte coriar
præparata, & bene macerata, gestetur.

Ischiæ si metus sit clystere acri aluus irritanda
interuallo, & assiduum sedile fugiendum.

Hactenus de Prophylactica vbi pars aliqua flectat, sequitur vbi totum corpus flectit.

Correctio corporis ad cal. humid. flectentis.

Totius corporis ad calidum humidum flectent
correctio.

Laboribus his incumbendum, ac studiis: mot
veloces, sudores: somni ieiuni, & a matutinis d
ambulationibus.

Calida balnea, ieiunia plurima: cœna conten
esse poterunt: vigiliæ, stratum durum, venus mult

Nutrimentum: carnes assæ, & pisces sale, aceto,
muria conditi: carnes animalium robustorum. S
syluestris, bouis, leporis, cuniculi vetusti, cicuriu
syluestria, agrestia omnia, crudiuora, syluarum m
terie pasta, nec voracia, fœniuora, frugiuora, sa
guinea parcibiba, vigentia, mascula, nigra: ex lo
siccis, inaquosis, æstuosis, petita, volucrium genu
palumbis, columbæ, perdicis, galli, turtures, vol
cres femininleges. Ex piscibus, draco, scorpius, calli
nymus, cuculus, glaucus, perca, thryssa, cochilioru
omne genus, salsamenta, maxime marina, mox fl
uiatilia, tum palustria ex salsamentis, percæ siccis
mæ. Panis ex tota farina, clybano coctus, & subcin
riceus, hordei polentæ: ac farinæ vetustæ, holera
ceto cocta.

Potio, vinum austerum, nigrum, vel cereuisia
cescens.

Ædes ad ſeptentrionem, loco edito.
Veſtes tenues, & raræ.
Hos iuuat ſub veris finem, ſanguinem deplere: pro redundantiæ modo, ac viribus indigentis.

Cal. ſiccum.

Vehementibus abſtineant tam animi, quam corporis motibus, hilariter degant, vmbratilem vitam ſectentur, & lentis motibus gaudeant: exerceant ſe parce, pane prius ſumto, eoq. in corpus ante exercitationem initam digeſto. Si vehementer calidi & ſicci ſint, exercitatione abſtinendum, & ambulatio matutina multa, & balneum tepētis aquæ ieiunum exercitationis loco eſſe poterunt: *Ad cal. ſiccum.*

Si valde ſicci ſunt, etiam ſecūdum cibum balneū ingredi iuuabit, item ſecundum cibum ſomnus & à prandio breuem ſomnum captare conuenit: & fricari interdum ex aqua, & oleo his vtile: à cœna ſurgant tantum: ſomno indulgeāt liberali, ſtrato molliuſculo. Venus rara.

Alimenta ſint conſiſtentia molli, interdum actu frigida: & ex his piſces & piſcium capita ac ventres, ex carnibus: domeſtica, herbiuora, multibiba, tenella, exſanguia, fęmella, caſtrata, alba, nuda, minus exercitata, ex locis humidis, nec æſtuoſis petita. Iuſcula crebra, cibi pauci & frequentes. Suum petunculi, articuli, roſtra, alæ, & partes omnes extremæ. Succorum acidorum intinctus.

Panis hordeaceus, vel auenaceus, aut ex vetuſtis farinis, maza oxygala, fructus cum aliis cibis.

Lac tenuiſſimum, olera inſipida, acida.

Potus dilutus, & ſatis largus, etiam frigida potatio interdum.

Ædes ad aquilonem & occidentem: loco humili, ex depreſſo etiam fluuiis vicino.

His conuenit purgatio, maxime æſtatis initio, ex cholagogo, & æſtate media vomitum irritare: radi-

cum raphani succo epoto drach.3 ex oxymelite: vel seminum drach. ß. ex hordei decocto: si ad vomendum sit aptus, id est, nec collo lõgo sit, nec angusto, nec scapulis alatum instar exstantibus, nec thorace angusto: tũ namq. purgare foret tutius per sedem.

Deflectens ad frigidum humidum.

Ad frigidum humidum.

Matutinæ deambulationes multæ, ac labores multi.

Balneum calidius, frictio ex oleo chamæmelino, anethino, &c. Sudores: somnus à matutina deambulatione, cœna cõtenti sint tantum, & à cœna deambulatio, sitientes dormiant, deambulatio acuta, ab exercitatione à cœna tarda, in tepore, nocturna itinera. Purum se frigori exhibeat frigidus, humidus, præterquam à cibis & exercitationibus Sol, ignis, coitus, somni longi, ieiuni: item vigiliæ ieiunæ: & stratum durum horum corpora emendant.

Nutrimentum calidum, carnes succi boni, etiam vino conditæ & sale, suis syluestris caro, omne volucrum genus ex locis æstuosis & æditis: palumbis, columbæ, perdicis, galli, turturis, seminileges omnes, syluestria omnia, parcibiba, exercitata, vigentia, pisces sicci, draco, scorpius, callionymus, perca, &c. Frixa, tosta, assa potius quam elixa, & pipere, vel caryophyllis & vino aspersa, piscium partes supernæ, & caudæ proximæ. Conchilia omnia; salsamenta, panis purus, & bene fermentatus, & sale conditus: Sorbitiones nullę, & si quę sint, incoquantur thymus, rosmarinus, saluia, &c. Potiones parcæ, & meracæ: vina generosa, & vetusta.

Olera acria: allium, cepa, porrum, &c.

Ædes ad Orientem.

Vestes vulpinis pellibus suffarctæ.

Hi purgandi phlegmagogo, autumno, aut veris initio, vel vomitu si ad vomitum apti sint, & humor pituitosus eo obrepserit: vomitus, ex raphano, vel

iuglandis

iuglandis iulis ciretur etiam bis mēſe, per hyemem totam, duobus diebus continuis.

Deflectens ad frigidum ſiccum.

Exercitatio modica, labores ſenſim adhibiti, leniter calefacientes: citra ſudorem balnea calida, & à cibo vnctiones & frictiones ex oleo, viſceribus vitatis. Somnus prolixus, ſtrato molli, item à cibo: vmbra tepens, otium, mora in lecto multa, venus nulla, vita læta, & hilaris. *Ad frigidum ſiccum.*

Alimēta mollia, coctu facilia, domeſtica, nec crudiuora, nec voracia, herbiuora, haud frugiuora, multibiba, tenella, minime exercitata: ex locis depreſſis: piſces cartilaginoſi vino, & aromate cōditi: anſerum carnes, anatis, & paluſtrium reliquorum: prius pulticula ex lacte aliquandiu nutritorum. Piſcium capita ac ventres, & ex his molliſſimi carne, & ſaxatiles. Nutrimentum omne actu calidum, ſæpius ſumtum, iuſcula crebra: lac aſininum & caprinum, cum melle. Ex oleribus, rapum; ex fructibus, ficus virides, botri vuarum, paſſulæ, pira matura, vinum ſatis generoſum, ætatis mediæ, tenue & diureticum.

Ædes ad Auſtrum.

Veſtimenta ſatis denſa, & corpori proxima, per frigora, oleo calefaciente delibuta.

Sub autumnum, hi ex melanagogo purgādi ſunt; leniter, & ex interuallo.

Hactenus de Prophylactica flectentis ſecundum craſin; ſequitur ſecundum conformationem.

Eſtq. ad nimis raros corpore, vel denſos: reliquus conformationis flexus, quoad fieri queat, iam recens nato puero ab obſtetrice, ac deinceps à nutrice dirigendus. *Conformatione flectens.*

Rari corpore.

Rari corpore, veſtibus ſe bene muniant, ex denſa textura, vel pellibus, nec niſi vncti in frigus prodeant: hos iuuat balneū bene calidū, & cubile durum, *Rari corpore.*

& frictio dura, manu oleo myrtino, vel rosaceo dilibuta.

Rari corpore cum fere graciles esse solent, si impediat (hos namque tabes, deiectiones, destillationes, item viscerum, atq. laterum dolores fatigare solent) conandũ vt impleantur vino crasso, ac dulcibis cibis crassi succi pro natura ac robore corporis. Exercitatio esto breuis, nec celer, & frictio mediocris ad carinum tumorem, nec vltra. His etiam commodum erit pice diebus tribus, quatuorve, interpositis oblini. Porro gracili ante balneum, ieiuno, corpus infricandum leuiter linteis, donec rubescat: deinde manu, frictione dura, non tamen multa.

Balneum sit aquarum dulcium, in quibus nec sudent, nec diutius immorentur, & à tepida exeuntes, in frigidam ingrediamur.

Corpore densi.

Densi corpore. His conuenit balneum temperatum, ex herbis aperientibus, & mollientibus conflatum: chamæmelo, nepeta, malua, pulegio, &c.

Exercitatio satis valida, & ex oleo anethino vel calefaciente, & attenuante alio; inunctio & frictio molliuscula.

Densi corpore obesi esse solent, & obstructionibus opportuni.

Obesi. Obesi plerunque acutis morbis capiuntur: & difficultate spirandi strangulantur: subitoq; sæpe moriuntur.

Densi, victu attenuante ad mediocritatem perducendi: pane furfuraceo, sale multo, cum cibis, capparibus frequentibus, & vini albi ac tenuis, vel cereuisiæ similis potione. Ex cibis, conueniunt pisces saxatiles, ac alii molli carne, friabili, ac alba præditi. Ex auibus, auiculæ montanæ, passeres, turdi, merulæ, perdices, auiculæ turricolæ, & in vineis degentes, columbi agrestes, & ex eodẽ genere agrestia omnia,

potius

potius quam domestica. Panis hordeaceus. Ex oleribus, acria: vt eruca, nasturtium, &c.

Cibus non statim à balneo his dandus, sed prius somnus indicendus: & ab exercitatione ac labore, somnus ieiunus, & balneis iniiciantur sal, alumen, sulphur, &c. & frictionibus ieiunis his studendum, siccis linteis, crassioribus, atq. duris, frictione item dura ac multa ex oleo digerente manibus vnctis, anethino, chamæmelino, costino, & sale ac nitro corpus frequẽter fricetur. Cibi minus sumantur quam pro exercitiorum ratione. Insolatus his confert, & semel in die (id est) prandio, cibum sumere: & interdum piper bibant ieiunius cum decocto radicum ac seminum apii, feniculi, anisi, &c.

Cum obstructionũ metus sit, vtantur salsamentis, & oxymelitis potione: & si à iecore metus sit, agrimonia, asparagus, plantago, capillares, vsurpentur: radices feniculi & apii, &c. Si lien: cappares, cortices radicum capparum, cortices tamarissi, & ipsa tamarissi coma, & cetera iecori sympathetica.

Si pulmo, innula, passulæ, caricæ, ficus, pulmonaria, angelica, &c. huic sympathetica, vsurpanda.

Si renes, radices apii, feniculi, petroselini, asparagi, eryngii rusci, & cetera renes deobstruentia omnia. vino albo macerata, vel leuiter incocta.

Hactenus de prophylactica sanitatis nimiũ flectentis; sequitur quæ diætæ erroribus debetur: estq; secũdum diætæ partes, vel gestorum, vel fomẽtorum. Atq; ex gestis, primum erroribus quæ circa motus sui ipsius tantum gratia suscipiuntur: deinceps de ceteris.

Ad aluum adstrictam.

Aluus si adstricta est, solicitãda arte: videlicet terebinthina oliuæ magnitudine deglutita cum saccharo: ceterum adstrictam iuuabũt oua sorbilia, cochlearum ius cũ beta, ac malua, serum lactis, cũ sale, *Aluus adstricta.*

aut melle, ad tres heminas: item herbæ mercurialis decoctum iuuabit, & glande interdum naturam irritare, ex melle, & sale tosto, vel ex ficu cum nitro.

Pueris & infantulis: betæ vel maluæ, vel mercurialis cauliculus satis erit, hæc nisi prosint, clystere tentandum (non tamen continue ne natura spontaneę excretionis obliuiscatur) ex decocto caricarum, betæ, maluæ, quantitas ad corporis magnitudinem comparata, cum melle, ac oleo: vel oleum per se ad heminæ dimidium iniiciendum, omnia tepida.

Ad aluum fluentem.

Aluus fluens. Aluus si nimium fluxerit, vt molesta sit, & imbecillius inde corpus euadat, sistenda. Lacte bubulo, recenti, ad tertias cocto ac sumto: vel lacte candentibus chalybis laminis iniectis cocto, vel eodem è maris littore calculis candētibus exstinctis: aut quarta aquæ parte ad lac iniecta, atque ita lacte ipso ad dimidium cocto.

Item sacculus salis tosti ad ventrem applicatus, & ad dorsum hordei tosti aluo profluenti proderunt. Hæc si parum successerint, insessus fiant ex herbis adstringentibus, vel alia adstringente materia: polygonato, galla, quercus foliis, bistortæ radicibus, alumine, &c.

Fercula ex oriza, sorba, mespilla, mala cydonia ante alios cibos sumta, vel puluis baccarum oxyacanthæ cibis aspersis, &c.

Vrina nisi fluxerit satis, smyrnii, apii, fœniculi, rusci radicibus decoctis, & horum iusculo sumto, haustu satis largo, ieiuno, prolicienda.

Defatigatio. Exercitationem, vel laborem, si defatigatio consequatur: refouendum corpus, ac recreandum: atq. vbi quis insuetus laborauerit, aut multo plus quam solet etiam assuetus, huic ieiuno dormiendum est: multo magis si os amarum, & caligent oculi, & perturbatur, venter, tum non tantum dormiendum

ieiuno.

uno, sed in posterum diem permanendum, nisi o id quies sustulerit. quod si factum sit, surgere o-rtet & leuiter ambulare.

Leuat item lassitudinem, interdum laboris mu-tio: insueti, consueto: & cũ hesternis pares hodie l paulo minores exercitationes adhibere cõuenit Qui ambulando defatigatur, hunc reficit in ipso nere frequens frictio; atq. post iter, primum sedi-; deinde vnctio: tum aqua calida in balneo, magis periores partes quam inferiores fouẽdo: atq. quo oficiscens minus lędatur: profectio ipsa ita suscipi-nda: inunctus proficiscens nec fortiter incedat, & er æstatem fascia mollis, digitos sex, aut septem la-, quinq; autem cubitos nec minus longa, lumbos d ilia vsq complexa, obuinciatur: & baculo innita-ur. Cumq ab itinere cessatio fit; post vnctionẽ, pau-lum cibi æstiui, potioq. modica satis erunt: atq; à randio, antequam iter arripiatur conquiescẽdum st: si vero abeundi necessitas fuerit, & sitis vrgeat, enuis polenta ex aqua cum salis momento bibatur, x corpus à sole bene tegatur.

Leuantia lassitudinem ambulantium.

Hyeme si profectio suscipitur, vnctione prius ad-hibita ex oleo calefaciẽte, hyemales cibi, copiose su-mendi, & potio modica: ceterũ fascia longior esto, quam æstate, nõ solum lumbos, sed & spinam & pe-ctus etiam complexa. requiescenti autem, (si vehe-mens interea frigus vrat) neq. vngi, neq cibum po-tumve assumere præstat, neq. alio quodam modo refici, si mansurus ibi sis: & ad hospitium veniens, cauendus ad ignem subitus accessus, sed primum deambulet in loco egelido, & manus fricet, vt sen-sim corpus calefiat.

Equitantes præter prædictas partes, valide ventrẽ inferiorem, & inguina apprehendant fascia: & in anteriore sedis parte, puluinar apponant cui inni-tantur, ad firmandum brachia & manus.

Equitantium.

Secundum longas profectiones, aliosque validos labores, etsi lassitudinem quis non sentiat, haud aliter quam si lassus esset, curetur.

Atque labores, si corpore inani suscipiantur, minus lædunt.

Nauigantium. Qui nauigat, & nausea premitur, si multum bilis euomuerit, vel abstinere à cibo debet; vel paululũ sumere. Si pituitam acidam effudit, cibum consueto leuiorem sumat, sin absq. vomitu nauseet tantum, vel abstineat: vel à cibo vomat: & à vomitu, panis vino aquoso, & odoro maceratus ingerendus, & naribus grati odoris admouenda, inter quæ acetum rosaceum, & stillatitia rosarum mirifice recreabunt.

Raucitas. Si cui ex vocis contentione raucitas oboriatur, arteria glycyrrhiza, & potiuncula dulci recreãda. Sin vero loquendo fessis, defatigatio sequatur, succurrendum vociferatione. Qui vociferaturus est, debet cum aluũ deiecerit fricari leniter ac præcipue partes inferiores: faciemq. spongia madefacere, aut abluere; & prius sensim loqui, ac per interualla mediocria & vociferando memoriter dicat, quorum meminerit, quæque multas habere lenitatis, & asperitatis mutationes videantur. In primis autem vociferandum est, vocem quã grauissimis fieri potest tonis producendo: tum ad acutissimos eandem redigendo. deinde cum non multum in acuto sono permansum sit, retro vicissim paulatim reflectendum, vocem diminuendo, donec ad grauissimam, à qua ductum initium est, reuertatur.

Correctio vocis.

Vociferationis modus. Modus vociferationis est pro viribus animi alacritate, & vociferantis consuetudine.

Diæta æstuantium ex labore. Si quis tempore æstiuo, ex labore æstuat & defatigatur, ita vt corpus siccius, & calidissimum euadat, is fructibus vesci debet: pomis, prunis, cerasis, persicis, cucumere, pepone, &c. atq. à balneo aqua primũ detur potui, deinde vinum modice dilutum, tum

vomitus

omitus citetur, post offerenda lactuca, deinde pe-
es suilli probe cocti, ex aceto & garo, tũ gallorum,
que anserum ventres, atque piscis aliquis carnis
eneræ, in sartagine coctus. gustet, etiam si velit ole-
a haud mali succi & cucurbitam. his transactis, vi-
um aqua frigida valde dilutum bibat.

Qui vitam ex instituto suo degat, si ab exercita-
one æstuet, aquam frigidam fontanam potet.

Qui exercitatione, & balneis à cibo læduntur, hi
mbulare debent ante cibum, cõtentione aliquan-
lũ maiore, à cibo tardissime & iecori ne obstrua-
ur oxymelite consulendum, & omnibus attenuan-
bus vtendum, dum mali metus cessauerit.

Vbi quis vehementer lassus fuerit, motibus mo-
eratis moueatur, ac tardis: & quies frequens inter-
onenda, qua quiete lassus oleo dulci atq copioso
st fricandus, pluribus contrectantibus; ac deinceps
ibus solito parcior esto, & nutrimenti facilis.

Lassitudo duplex est, vel musculis puris: vel inqui *Lassitudo*
atis. Musculis puris, lassitudinis sensus tensiuus es- *duplex.*
e solet. *Musculis*

Lassum tensiuo iuuat pauca & mollis, ex oleo e- *puris.*
elido frictio, cum somno & quiete: aut lotio medii
emperamenti, atque in calida pluscula mora, bis vel
er lauando, ac post inungi debet antequam vestia-
ur, etiam die postero, cum è lecto surgat.

Inquinatis musculis est vlcerosa vel phlegmono *Musculis*
à. Vlcerosa accidit malis succis & acribus præditis: *inquina-*
uccedit recentibus cruditatibus, cum aut exercen- *tis.*
ur immoderatius, aut in sole sunt morati: etiam sa- *Vlcerosa.*
ubri corpori accidit si multo nimis se exercuerit.

Iuuat hos frictio mollis multa, & plus frictionis,
quibus sub cute tantum; motuum plus, quibus pro-
undius in musculis sentitur lassitudo. Alantur vbe-
ius tensiuis, & nutrimento solito humidiore. *Phlegmo-*

Phlegmonosa, ex vehementibus motibus nasci- *nosa.*

tur:& eos maxime inuadit qui exercitationibus minus sunt assueti.

Cura: oleum tepidum, cum frictione mollissima, & longissima in medii temperamenti aquis mora; & si aqua paulo tepidior fuerit, iuuerit magis: multa quies, nutrimentum humidissimum, & refrigerans, parcius quam in reliquis: his etiam sanguis vacuari salubriter poterit, vsu cum viribus collatò.

Hæc de laßitudine.

Sin vero labor tantus sit, vt corpus inaniatur, & squalidius multo euadat, est obstandum arte maiore.

Inanitio corporis ex labore.

Huius inanitionis gradus sunt duo.

Signa communia sunt: horrores à deambulationibus matutinis, & exercitiis, capitis vna grauedo.

Cura communis: calida lauari, molliter cubare, laboribus & ambulationibus moderari; vngi & fricari modice: cibus copiosior esto, solito humectior, & succi boni, & sensim appositus: potus mollis.

Primi gradus inanitionis ac leuioris cura.

Cura primi gradus inanitionis.

Vnctio & frictiones ante prandium adhibeantur, & die primo largius solito prandeant, & vini mollis quod satis est, bibant: & à prandio, somno vtantur moderato: ad vesperam, vbi exercitiis leuibus vsi sint, & calida loti fuerint, cœnent more consueto, atque à cœna ambulationibus abstineant, sed aliquanto post tempore decumbant Postridie in aqua lauentur, & somnis mollibus tempus transigant, & deinceps ad diem quintum, ad cibos & labores consuetos reducantur.

Gradus alter inanitionis.

Cura alterius gradus.

Signa. Ab exercitio mox, postquam corpus refrigeratur, horret: & stridor dentes, tremorque corpus occupat; somnoque grauantur; & expergefacti, sæpe oscitant, à cœna item palpebræ ipsis graues sunt.

Cura

Cura.

xercitationum dimidium auferatur, (cibus in-
a magis refrigerantibus atque humectantibus
m in priore) ad dies quinque, & die sexto, tertia
s laborum ablatorũ apponatur, post alios quin-
dies, dimidium reliquorum laborum, id est, vna
ia restituatur, & post quinque alios, rursus ad
suetos labores redeant, qui tamen solito leuio-
sint.

n balneo si quis æstuet, hunc acetum reficit; ore
entum vel aceti penuria aqua frigida. *Æstuans in balneo.*

Qui otiosam vitam degunt, boni succi cibis vtan-
, & concoctu facilibus: nec tamen valde nutrien-
us & alui subductio diligenter curanda, & vrinæ
lectio: & frictiones ieiunæ moderatæ manibus
enuante oleo quopiam delibutis: potio tenuis
ac diluta. Venus his vtilis, *Otiosam vitam degens.*

Qui toto die sedit, nihil huic currendum, sed len-
ambulandum est, lenta quoque in balneo mora,
nde cœna exigua huic prodest. Qui ex segniore
a, ad exercitationes se traducere volũt: & ad bal-
a: vacuentur prius veris initio sanguinis detra-
one, vel venæ sectione, vel malleolis scarificatis:
od si recusent, medicamento vacuandi sunt quod
flauam bilem & pituitam, & serosos humores de-
here queat. *Toto die sedens. Ex otio ad exercitationes se traducens.*

Si cui fatigatio ex animi motibus ac laboribus
ntigerit: (obiecto mutato) alio animus ac sensus
cipiantur, in quo haud ita laboret: ac tum modus
iam teneatur. *Fatigatio ex motibus animi.*

Si interna meditatio, & contentio sit; à difficili-
s ad faciliora, atq. iucunda.

Si externorum sensuum defatigatio sit, ab extre-
is obiectis, ad media sensus traducantur; atque si
ehementer laborauerint, imperanda omnimoda
ssatio, somnoq. si opus est, indulgendum. *Defatigatio exteriorum sensuum.*

I. Visus. Tum si visus ab obiecto nimis excellenti offe-datur, prorsus aduersus color est adhibendus: vt *si solis splendore lædatur, niger adhibeatur.* Reficiuntur au-tem oculi colore cœruleo ac fusco: & superficie p-litis, & pellucidis: vt *speculis, aqua profluenti, &c.*

Perturbationes oculorum à fumo factas, vel a-dore, vel puluere, (mali caussis externis prius vi-tis) oculi aqua dulci tepida lauentur primum, tū f-gida: splendorem auersentur, & oculos claudant, si necesse est, victu solito parciore interea vtantur.

II. Gustus Gustui amici sapores sunt, ex succis dulcibus, pinguibus: sin vero gustus ex aliquo offendatu-maxime pingues sapores conueniunt.

Stupor dentium. Dentium stupori ex alimentis, vel alio quolib-orto, portulaca mansa medebitur.

Thymoses Thymoses in tempore sunt alio traducendę: se-sim, idque per media, maxime quæ corpus grauit-procellunt: vt *amor, ira, tristitia,* &c.

Signa amore captorum. Amore præter modum capti, oculis tandem ca-fiunt, nec tamen lacrymantur: verum apparent v-uti voluptate repleti: palpebræ ipsis frequenter m-uentur; & cum reliquæ corporis partes non coll-buntur, soli oculi his contrahuntur & concidun-Pulsus (vbi vel audiunt vel vident amasium) subi-turbantur; nec æqualitatem, nec ordinem seruan-tristes sunt & peruigiles.

Cura. Cura: hi ad balnea moderata, vini potionem, g-stationesque, ac spectacula, & ad fabulas audiend-animis sunt abducēdi; interdum obiurgandi, & m-nis terror his incutiendus: & contentiones adue-sus aliquos excitandæ, & ad alias curas ratio tran-ferenda.

Amasium, quouis modo in odium pertrahe-dum; & ipse amore captus in omnem amœnit-tem perducendus, & alio amorem flectere tenta-dum.

ra in aliquibus veneris vſu mitigatur, eodemq; *Ira.*
iis triſtitia. *Triſtitia.*

ræter modum triſtes vinum bibant, boragina-
,bugloſſatum, & in quo citrago,& radices gei
duerint:& muſicæ aliquo genere permulceãtur.

Qui intemperanter venere abuſi ſunt.

Hi denſandi, calefaciendi, humectandi, confir *Intemperantia Veneris.*
adi ſunt:ac primum veſtimentis operti conqui-
nt:ſomnoque ſatis indulgeant, donec corporis
tentio ſubſederit:atq. poſt, cibus liquidus ſit, &
lis coctu, & ſucci boni, potus aliquanto mera-
:,& cibus ſolito parcior, dum ſe recollegerint.

i quis à prandio ad res venereas irritetur, quie-
e oportet,donec cibus reſideat: ſin autem à cœ-
neceſſe eſt paulùlum ante dormire. Error circa
venereas, minor eſt in calefacto, quam refrige-
:in pleno,quam in vacuo: in humido, quam in
ato.

Menſtrua ſi reſtiterint, tempore naturali, inſeſſi- *Menſtruorum obſtructio.*
,fomentis ac potionibus ex matricaria, nepeta,
egio,maluis,artemiſia proliciantur.Et conſeruę
um boraginis drach.6.vel drach.1.ex hauſtu ſatis
go vini albi calefacti, ventre ieiuno.

i nuptæ ſint,in ſinum inſerendum rutam,cum
lle tritam:aut porri ſuccũ, aut leporis coagulum
iiciendum.

Exercendum autem his ſecũdum partes inferio-
, & frictiones cruribus adhibendę,& per arenam
terram mollem ambulandum, & Lacænarum
lierum more ad nates,ſaltandum, atque ſi opus *Menſtruorum fluxus nimius.*
malleoli,vel incidendi,vel poplites.

i nimis fluxerint,inſeſſibus,potionibus, &c. ad-
ngentibus,vtendum:& quiete, & partium ſupe-
um frictionibus.

Geſtationis Prophylactica. *Prophylactica geſtationis.*

rægnans ſi pica laboret, omphacomeli bibat,&

portulacæ cremorem, & ipsam portulacam in cib
sumat: item cucumeris semen decorticatũ ex aqu

Sin vero stomachus ex acri, acido, aut salso h
more mordeat: ex aqua calida copiose hausta v
mendum: & vinum fuluum, odoratum, antiquu
adstringens, bibat.

Potus esto moderatus, & præcordia stomachi
vnguine fricentur; & molli lana contegantur.

Pedes si forte his tumuerint, malorum citrioru
decoctis lauentur; & brassicæ folia imponantur,
obligentur: vel rosaceo aceto, & sale fricentur s
piuscule.

Quinetiam si prægnans humentes valde loc
habuerit, & ad humidum præter modum flecte
retentricem vteri vim imbecillem habeat: erina
terrestris pellem vstam, ex aqua, aut vino, sumat: a
que pudendi osculo eundem puluerem illinat: v
myrti baccas cum vino, aut oleo lentiscino vsurp
atque myrti, rubi, camrubi, rosarum, & similium a
stringentium, & siccantium decoctis, locos hume
tes irriget. Si austri, pluuiæq. occuparunt hyeme
ver autem & frigidum, atque siccum, exsistat: tum
maxime grauidis ne abortiant cauendum.

Partus prophylact. ad difficilem partum.

Prophylactica partus. Partus si difficilis sit, iuuanda parturiens mal
rum foliis substratis, quæ protinus à partu aufere
da: & dictamnus quouis modo adhibendus: & ca
cri fluuiatiles vsti sumendi & oleum dulce, dec
ctum maluę; fœnigræci, seminum lini, mucilagin
infundendi: & inprimis oleum potum summo
præsidio.

Si feruor vrget, oua cruda, mucilaginibus misc
tur: atq. si vires deficiant, pane tosto, odorato &
cumere olfacto, vel citreis malis sectis, & olfact
vel deniq. iusculis analepticis recreentur.

Qui vigiliis squalēt, & curis exhausti sunt, hi quie-
x somno tradendi, leni aquæ murmure, vel alia
auis ratione conciliato: & balneis vespertinis his
endum; vbi bene prius coxerint, & cibo hume-
nte, & concoctu facili, vino largiore, tenui, nec
tusto. Caput oleo rosaceo, papauerino, vel ane-
ino, ad somnum & spiritus componēdos perfun-
ndum. item musica lenis & suauis, & tanquam
imum suspendens his vtilis.

Cibi omnes euchymi sint, & concoctu faciles: vi-
m quod non admodum corpus feriat. Postea (vi-
bus recreatis) membra squalentia balneis hume-
nda: verum his non est immorandum, sed cor-
s & caput leuiter perfundendum, & inde in so-
m descendendum; frictionibus & vnctionibus o-
issis.

Pinguedo parturientis si impedimento fuerit, in
ctulo resupinā figurare oportet: vt ad femina ge-
na succlinet inflectatque: quo vulua ad abdomen
ndens, è directo ostioli habeatur: ꝙ digito pingue-
ne delibuto, illinere oportet, & sensim aperire.

Alui durities si impediat, succurrendum clystere,
vesicæ calculus, eo depulso vrina emittatur.

Si præter naturam figuratus sit fœtus, naturalis
gura reddenda: partim pellendo, partim adducen-
o, partim flectendo, partim in rectum agendo.

Si manum, pedem ve, præmiserit; non attrahere
embrum prehensum oportet, verum digitis hu-
ero infantis, vel coxæ affixis, rursus in locum con-
eniētem id quod præmissum est, diducere: & si fir-
a adhæsione totius infantis, indecora fuerit figu-
: sursum prius ipsum ab vteri ore sublime trude-
e, & deinde prehensum rursus ad os dirigere.

Si partus infixus sit, componatur corpus situ con-
rario: vt in contrarium reuoluatur: & quascun-
ue partes obstetrix orificio propiores habuerit;

(modo ea figura exire fœtus poterit) easdem teneat:& sic adducat:ita tamen,vt maxime caput infantis quærat,& ipsum teneat, & foris adducat. Sed si pedes propiores fuerint: ipsos teneat & adducere tentet.

Si hac arte embryon duci nequit, ad embryulciam est perfugiendū. Administratur aūt hoc pacto:

Duriusculo moderate strato iaceat parturiens: & curuatis pedibus suis & tepefactis,spondis etiam lecti plantis affixis, & scapulis vel ministris firmatis, vel fascia ad reclinatorium alligatis,qui facturus est contra inferius paulo sedere debet & apprehensum embryulci vncum abscondere: & digitis tepefactis, & oleo perunctis,atque in vnum conductis, embryulci curuedine manus sinistra in orificium matricis iniiciatur. Et tentandum & quærendum, in quem locum embryulcum defigat. Atq; si partus in caput descendat; oculi, occipitium, & os aptissimæ partes erunt: si in latus,inter inguina, & coxas, defigi poterit: si per pedes descenderit, super pectinem recte infigetur.

Si ex prædictis locis nullus inueniri poterit: vbicunq. loco vulnerato, embryulcum infigat: & erecta manu forás ministro tradat: Et eodem modo etiam alterum immissum alteri parti infigat,quem & ministro tradat. Ita autem æquabiliter infigi debent, vt cum conari cœperit parturiens, æquabiliter adduci possit.

Dein iube vt leuiter conari incipiat: ita vt cum matricem perceperit ad partem inferiorem,tunc & ipsa conetur: quoties vero matrix sursum ascenderit,ne conetur. Ipse vero digitus index ceroti inunctus, orificio matricis circumagatur vt illud aperiatur,& strictura soluatur, & si quid ibi corrigendum sit,idipsum corrigatur.Interea frequenter loci oleo calido, & mucilaginibus irrigandi.

Sin vero

Sin vero infans foras prodire aliquantulum visus erit partibus superioribus: iterum embryulci infigendi, quod tamdiu ac toties faciendum: dum totum corpus infantis prodierit.

Sin autem partes foras emissæ, nec embryulcum admittant: nec reliquũ corpus exire finant: vel pars infantis aliqua præter modum grandis fuerit: aut fœtus mortuus (id quod ex frigiditate percipietur, quod nil mouetur nec quid pulsent arteriæ) Embryotomia curanda, atque tum partes quæ foris sunt, primum secandæ, si intro detrudi nullo modo queant.

Si infans hydrocephalia laboret, vulnerato occipitio humor primum effundendus, vt vastitas succumbat. Si natura grande sit, prius est manu constringendum, vel occipitio vulnerato cerebrum effundendum.

Si autem in diuexum iaceat; & humeros lateribus vuluę infixerit: & adhuc super vixerit, eius iugulo ferramentum infigendum: vt effuso abundanti sanguine, corpus fœtus attenuetur. Sin venter hydropicus sit, & ipse vulnerandus. Manus & pedes etiam intus præcidimus ab articulis. Si vero magnitudine sua caput in interiore vuluæ parte absconsum fuerit, à gutture præcisum corpus, dextra manu adducimus.

Exsecto tandem fœtu, omnes partes in mẽsa collocandæ, vt nil remansisse cõperiatur. Hoc toto negotio perfecto, vterus oleo calente, & mucilaginibus fouendus: & si sanguis fluxerit plurimus, restringendus: bolo, rosarum pediculis, &c.

Si à partu puerpera non satis purgata fuerit, subdice costum, pulegium, nepetam, satureiam, hyssopum, & in cibo sumat nepetam, porrum, cuminum, napi & olera acria, &c.

Hæc de Prophylactica parte quæ gestorum erroribus

debetur; sequitur quæ fomentorum.

Atq; primum aeris Prophylactica.

Prophy-lactica aeris.

Aeris grauitas luculento foco ex suaueolentib corrigatur,& suffitibus ædium frequētibus, vel fu vitetur: atq. (nisi pestilentia cogat maturare) à gr ui in salubrem migrandi, prima æstas commodis mum tempus erit. Sin vero ex anni tempore aer i temperatus exsistat: vel alias periculum minetur, t li Prophylactica obstandū, maxime vbi corpus, cu tempestatis excessibus consentiat.

Atq hyeme (quę saluberrima est vt plurimum mni vento vacans) semel in die cibus sumendus, multus, nisi quis valde siccum & adstrictum vētre habeat,& consueuerit sæpius, tum modicum pra deat,& ipsum siccū, sine carne, sine potione suma Victus totus esto siccus, austerus, calefaciens, mer cus, panis multus; obsonia assa, potius quam elix potiones parcæ, meracæ: olera sicca atq. acria: sorb tiones parcæ admodum, vel nullæ, ac tum poti tanto parcior.

Labores multi: cursibus curuis, sensim accession crescente: lucta in oleo, longa: & ab exercitio, deam bulationes acutæ atq. celeres: à cœna in tepore ta dæ,& matutinæ admodum multæ, tum nocturna tinera suscipi poterunt. Cum palæstra quis se plen exercuerit, ac lauari velit, frigida lauet: vbi alio ex ercitio, calida vtatur: & humidiores, ter in mens sicciores, bis vomant à cibis omnis generis, post vo mitum, sensim redeundum ad cibum consuetum per tres dies: ac tum laboribus leuioribus ac parcio ribus vtendum: plurimis tamen, maxime diebus a quilonaribus, atque tum plus esse conuenit, diebu austrinis labores pares: cibus atq. potus parciores stratum durum.

Si cui ex frigore raucitas contigerit, hanc vocis contētione arcere studeat: tussim vero inde ortam sanat spiritus cohibitio.

Si quis nimis refrigeratus sit, decumbat locis calidioribus, perunctus oleo irino, chamæmelino, &c. post, vbi modice incaluerit piper & myrrham, cum vino dulci, odorato, ac veteri assumat: vestibus bene tectus sit, & sudet: potus sint meraciores. Per maxima frigora iter captantes; oleo euphorbii articulis, & partibus extremis, illinantur; & vinum bene aromaticum prius hauriant: nec nō aromaticum quid odorentur, atq; ore contineant.

Veris Prophylactica.

Sensim ab hyemali diæta, ad ver accedendum: ac tum labores detrahendi, & cibis mollioribus & anosioribus vtendum: & lucta cum oleo in sole. *Prophylactica veris.*

Deambulationes à cœna detrahendę plures: pauciores mane.

Maza pro pane offerenda, & olera cocta sumēda, & opsonia elixa assis adæquanda, & balneis vtendū, & prandendum parum, vel parcius quam hyeme & vomitibus vtendum primum quarto quoque die, deinde per longius tempus. Atq; vere, alius vomitu, alius sanguine, alius aluo, vacuandus pro natura ac necessitate.

Paulatim cibo detrahendum, vt ad æstatem acceditur: ac potio dilutior, caro elixa, atque olerum ius, venus tum tutissima.

Æstatis Prophylactica.

Æstas saluberrima, cui multum Fauonius spirat. Eaq. tempestate cibis mollibus ac paucioribus vtendum: & maza magis quam pane: potibus mollibus, & aquosis vtendum & pluribus: atq. prandio modico, etiam ientaculo, & merenda, fructibus, vel cibis frigidioribus, euchymis, & liquidis: & fructus cum cibo. *Prophylactica æstatis.*

Potu inter edendum vtendum satis largo: & somnus à prandio leuis, huic tempori aptus. Per diem minime bibendum: nisi corpus siccitate laboret,

olera acida, apoia, cocta, vomitio tantum, vbi repletio coegerit, venus admodum rara.

Laboribus ac cursibus leuibus vtendum, & exercitiis: cursibus circularibus, & rectis reuertentibus modicis, multo tempore. deambulatio esto in vmbra, & lucta in puluere, ac volutationes in puluere: cœna deambulandum non est, sed saltem surgendum. Soles vitādi, item frigora, tum mane, tum vesperi, quæ à fluminibus, aut stagnis, aut niuibus exhalant. Hoc tempore iuuenibus, bene carnosis, & calidis, die sereno, sub meridiem, & oleo vnctis, vtile est totos vel mari, vel flumini insilire, & natando se exercere.

Hæc ad solstitium æstiuum gerenda, quo tempore omnia sicca adimenda & calida: etiam panes, nisi voluptatis gratia concedantur: nam sequenti tempore vtendum mollibus ac humidis, refrigerātibus ac albis vsque ad æquinoctium per dies 90. quies, ac laborum diminutio.

Si quis fortassis sole adustus sit: locis aeri expositis decumbat: atq. facies, manus & crura, frigida perfundantur. Si siti conficiatur, qui assueuerit, frigidam aquam bibat: sensim hæc omnia: interea cibus esto modicus atq. humidus. Quibus per soles necessitas incumbit proficisci, his caput & corpus reliquum, à solis radiis bene tectum sit: & si oleo violaceo prius inuncti fuerint, æstum facilius ferent. Si ex sole valde squaleat, & siccus euadat: huic in balneum protinus eundum, perfundendumque oleo corpus & caput, deinde in dolium bene calidum descendēdum est, tum multa aqua per caput infundēda: primum calida, deinde frigida.

Autumni Prophylactica.

Prophylactica autumni.

Ab æquinoctio per autumnum ad hyemem lente accedēdum: quo tempore mutationes frigorum ac teporis, vestitu crasso vitandæ. Item in veste tum

exercen-

rcendum: frictione ac lucta in oleo, vt sensim
essio crescat; & deambulationes in tepore fiant,
calidis lauacris vtendum.
Somni diurni detrahendi: ac cibis vtendum cali-
ribus, ac minus humidis: & ipsis puris & potibus
rioribus, verum mollioribus, non tamen aquo-
Oleribus quam æstate minus. Venus parca, aut
lla: frigidæ potus tum fugiendus: maxime frigus
oræ, ac meridianus ardor cauendus: atque tunc
vere) vacuationum aliqua molienda. Neq; sine
te, nec sine calceis prodeundum: præcipue die-
s frigidioribus. Neq. sub dio pernoctandum, nisi
ne tectus sis.
Cibus paulo plenior, & potus parcior. Atque hæc
phylactica esto: aere elemētaribus qualitatibus
emperato.

Pestis Prophylactica.

Sin autem aer venenatus pestilētia sit, vel immi-
at pestis metus: ac fugere datur, cito ac longe fu-
ndum ac redeundum tarde: cito, i. quamprimum
na pestis affuturæ apparuerint: quod ex signis se-
entibus percipietur.

Prophylactica pestis.

Anni tempora suam temperiem non seruarunt:
xime si ver frigidiusculum ac siccum; æstas post
idior & humidior fuerit: & totus añus sit austri-
s, nec austris vehemētibus, pestis futura metuen-
item si à vētis omnino aer siluerit, aut turbidus,
nebrosusq magna ex parte fuerit: cumq. pluuiam
pe minetur, nec tamen pluat: & si eodē die, modo
gus, modo calor alternauerint: aerq. nunc turbi-
s, nūc clarus exsistit: & sequente die mane sol in-
r nebulas puluerulentus apparet; item quando æ-
te à pluuia subito, magna ranarum diuersi coloris
pia visitur: & numerosa insectorum copia scatet:
mq. ranarum caudatarum, serpētum & similium
oles vbiq. occurrens. Cumq. lumbrici populariter

grassentur, morbilli, & variolæ frequẽtes. Porro annonæ caritas præcedens, & abundantia sequens, omnisq. fames populariter grassans, pestis caussa esse solet.

Si superne aer infectus fuerit, aues relinquunt nidos, aeris color subluteus esse solet: & sol sæpe pallescit, certe planetarum cõgressiones: vt Saturni coniunctio cum Marte, vt tradunt Astrologi & cometarum ortus, aliæq impressiones igneæ locis imminentes, his pestem de cœlo minantur, tum montosabrepti, conuallium habitatoribus portendunt. Ad hæc si volucres volando intereant & altum volare soliti, humilius volent.

Sin vero à terra pestis sit, agri & fontes fumãtes graue olent: & terræ fructus cito putrescunt: & fungorum atque herbarum fœtidarum copia scatet, & quadrupedes maxime omnium oues, tum primum intereunt, & volucres prope terram volare solitæ sublime petunt, & in cauernis latitantia prodire solẽt: mures, scorpiones, talpæ atq. troglodyta reliqua.

Ab aqua si pestis sit, pisces mali odoris, atq. saporis sunt, & commoriuntur.

Atque his pestis signis apparentibus, vel horum aliquibus, cito fugiendum, & longinqua regio sit, in quam fugias: etiam si fieri potest, altos montes infectis locis habeat oppositos: & loca in ascendente & eius horoscopo conuenientia vnde fuga fit, vitentur.

Et antequam totum solum contaminetur, maturandum gradu lento, cautione summa, ne per loca infecta iter fiat.

Reditus tardus admodum sit, domo prius ignibus, & suffitibus purgata.

Quibus vero non datur fugere, neque aer correctionem facile admittat: secundum Deum, Prophylacticis his fidendum.

A

Ac primum purgamenta omnia vicorum, atque ...um depurgentur: feles omnes & canes interfi... ntur: & diebus singulis, in publico, ad vesperam ...es accendantur, quamplurimis in locis, ex mate... odorifera, pura, sicca: vt iunipero, lauro, cortici... aranciorum adiectis, absynthio, libanotide, la... ndula, saluia, &c.

Conuentus frequentiores interdicendi, & ne... ...od edule putridum venale sit curandum.

Aer vitetur nimis patens & angustus nimis. *Aer.*

Raro, idq. tantum cœlo sereno prodeundum, & ...ium fenestrę semper diligenter occludantur. Aer ...stuet temperandus, semperq. siccandus est.

Qui domo egredi coguntur, haud prius exeant, ...am sol vaporem nocturnum, & nubium obscuri...tem prorsus discusserit, vitent hominum turbam, ...arctius consortium, præsertim vbi adhuc sunt ie...ni, nam tutius est semper pransum domo egredi ...am ieiunum, etiam optimis præsidiis munitum.

Faciem ab eis vertant quos alloquuntur, & ven...m si quis afflauerit, à tergo accipiant.

Ædes sint speciosæ, & plurimis cubiculis instru... *Ædes.* ...ę, in quę frequens fiat mutatio, dũ reliqua interea ...ro ac mane, igni ex odorata materia purgentur: ...axime tempestate pluuia ac nubila.

Ad ignem minime accedendum, nisi vbi frigus ...iget: aere æstuante parcendum igni, post quem ...censum aer denuo est refrigerandus: & semper ...eris qualitati excedenti (nisi ea siccitas est) resi...endum.

Cubicula, ædes, lecti, ac vestimenta materia odo...ifera, ac aromatica suffiantur: & odoramenta con...raria tempestati vsurpentur, nisi caput graue sit aut ...luxionibus opportunum, tum his abstinendũ, ma...xime admodum odoratis, & caput ferientibus.

Ex locis infectis allata chirotecis tractãda omnia:

& si edenda fuerint, abluantur, excorticentur, vel etiam coquantur atque ab infectis locis omnia diligenter cauenda.

Vestimenta nec valde calida, nec grauia ex materia fiant spissa, textaq. pressius, nec vitiosa: maxime ex coriis puris hircinis, & ex serico omnes, holoserico excepto, item ex camelorum pilis confecta.

Sæpius mutentur vestimenta & suffiantur, præcipue indusia & corpori proxima, indusia lota prius, & munda stillatitia rosarum madefiant, in qua camphoram, & sandalũ dilueris: Si tempestas fuerit calidior; sin frigidior, ex materia calida, ex decocto ireos vel aquæ angelicæ, &c.

Vestibus reliquis quæ madefactionẽ non ferunt, adhibeantur suffitus pro anni tempestate, & corporis temperamento.

Diæta. Diæta reliqua in his tribus consistat: vt nec calorẽ reddat auctiorem, nec corpus immodice humectet, nec multum cogat respirare.

Exercitia. Plus quieti quam exercitiis dandum, & exercitia vehementem & crebram respirationẽ ne reddant. Ambulatio lenta sit, & loco temperato, & igne, vel suffitu purgato. Si locus salubris sit, sub dio: sin suspectus, sub tecto amplo, & maior ratio habenda loci, in quo exercemur, quam in quo quiescimus. Hora exercitio esto matutina, postquam sol vaporem nocturnum plane discusserit.

Qui per loca infecta peregrinari coguntur, noctu se committant itineri, nisi plenilunium sit.

Alimenta moderata sint, & quantitate & qualitate nisi tempus, aut proprium temperamentum aliud suadeant.

Arida edulia sint omnia, & locis altioribus & odoriferis nata, nonnihil item acerba vel acida, facilia coctu omnia, & euchyma.

Panis sit ex tritico locis soli patentibus nato, & simile

le ad cereuisiam frumentũ, solo non stercorato,
rna sint aut bima, ante pestilẽtem aerẽ collecta.
Huic pani iniiciatur hordei, aut speltę pars aliqua,
time sit fermentatus, & sale conditus: furno pri-
to coctus, & ligno puro, vel alia materia pura ca-
acto, & coctus biduum, iam molliusculus edatur.
Interdum & biscocto vesci iuuabit, azyma omnia
crustis incocta fugienda.
Carnes sint ex siccissimis, vel arte siccatis, vt suilla
sa & macrior prius frixa ex aqua & vino partibus
uis, mox craticula tosta, tum incisa & condita, a-
to & saccharo, demum aspersis. Vitulina assa, ex
nphacio esa. Veruecina assa, & prius modice salita.
uniculus tenellus, lepusculus, volucres si pestis
ussa est superior altissime volantes, & nidulantes.
bi vero aer superne infectus sit, propius terrã vo-
ntes & commorantes, vt perdices, phasiani, & aui-
læ nemorales, item gallinæ iuuenes, quæ oua par-
riunt, & ex his nigræ, capi iuuenes. Et pulli galli-
acei, omnium carnes recentes sint, hepata gallina-
m, caponum, & iuniorum gallorum, testiculi, re-
quorum præterea viscera nulla, assa potius quam
ixa omnia, humore proprio, ac suo turgentia.
Æstate à carnibus abstinendum nisi consuetudo
iud suadeat, & etiam reliquis temporibus piscium
lubrium vsus esto frequentior. Ex marinis saxati-
s & squamosi. Aselli recentes, mulli erythrini, bu-
ossi, passeres, rhombi, lupi, mugiles, auratæ phyci-
es, coracini, gobiones, merulæ, paguri, turdi, psitta-
, trachuri. Ex fluuialibus trutta, salmo, vmbra, lu-
us, mullus barbatus, carpio, astacus. Ex amnibus
ris, atq hi magis æstate conueniunt, pelagii cete-
s temporibus.
Hyeme assi aut frixi in craticula, ex pipere pauco
el cinnamomo, vel cepa, vel aceto vel omphacio
omedantur.

Æſtate elixi ex petroſelino, ſale pauco, & oxalides, vel aranciorum ſucco. Oua gallinarum recentium, ſorbilia condita agreſta vel omphacio, vel aranciorum ſucco Ex fructibus dulcibus caricæ tantum ac paſſulæ. Horrarii corrigantur cepa, porro, pipere, croco, &c.

Sumantur fructus & olera cocta prius, ſub meridiem.

Ex fructibus acidi ſunt aptiſſimi, vt mala punica acida, vel acido dulcia, & medicorum genus omne. Calidioribus tamen, menſa prima, & ante cibum: frigidioribus menſa ſecũda, pruna acida, poma curtipẽdula, ſorba, meſpilla, cydonia, pira hyberna. Secundis menſis, item iuglandes recentes, auellanæ, amygdala & fructus duriores: ex leguminibus, faba, freſa & pyreta, ex ciceribus, piſis, lentibus addita oxalide, petroſelino, croco; cinnamomo, atq. cremore inceruiculo traiecto & iterum cocto.

Ex oleribus acida conueniunt maxime, vel aliquatenus amara & oxypara, ex lactuca, cichorio, endiuia, oxalide, portulaca, & ſimilibus coctis, & aſperſo ſale.

Quouis anni tempore conueniunt, borago, bugloſſum, cichorium, endiuia, oxalis, pimpinella parua. Olera acria hyeme, æſtate frigida humida. Sic in iuſculis hyeme ſaluia, mẽtha, thymus, &c. Olera ter aut quater lauentur, aqua tepidiore priuſquam v ſurpentur: aſparagi, & lupulus, rapus, napus, paſtinaca, cepa, raphanus, omnia conueniunt.

Æſtate conueniunt iuſcula glaciata tam ex pulpis carnium quam piſcium, condita ſaccharo: vino albo, vel aceto, croco, cinnamomo, ſantalis.

Cappares ſale conditi, & aceto prius leuiter cocti oliuæ, condimenta fere omnia acida, vel auſtera, niſi ventriculi frigiditas impediat: atq. tum aromate aliquo, vel mentha corrigantur.

Pingui

inguia vitentur omnia.
qua ad omnes vsus esto saluberrima: ex cœlesti
isternæ puræ, superne fluitans, si caussa pestis sit
erior: sin superne aduenerit corruptio, ex puteo
fundissimo hauriatur aut ex amne, vel fonte.
ontana vel putealis, non prius hauriatur, quam
radiis, atq calore puriorem effecerit. Sin insalu-
s sit, coquatur cum pauco aceto & hordeo, vel
missa panis medulla.
Purgabitur optime, si chalybs, argentum, vel au-
m candens, ea frequenter exstinguatur.
Vinum ac potus omnis, esto aquosum, ac tenue:
num album, vel subrubrum, odoriferum, modice
sterum, nisi senectus, quidve aliud meracius po-
let. Hydromeli ad acidum vergēs, cereuisia mul-
præstat.
A pastu sitientes, bibant ex aqua frigida syrupum
etosum simplicem, aut iulepum rosaceum.
Potus ac cibus; solito parcior sit: & quibus est de-
cta appetentia, condimentis excitanda.
Prandium cœna lautius esto: cœna parca, inter-
im nulla: iurulenta fugienda, vel tanto parcius bi-
endum.
Cibus saluberrime in tria tempora partietur vel
ura; ientaculum, prandium, merendam, cœnam.
Cibus esto bene masticatus, & potu aliquanto v-
erior.
Si aluus adstricta sit, (inter alia) catapotia alexi-
harmaca sumi poterunt, horula ante cœnam.
Sudor spontaneus nec inhibendus, nec prouo-
andus.
Mane corpus manibus propriis leuiter fricādum
ccis, ac mūdis: vel chamæmelino, &c. vnctis, si cor-
us densum sit, sin rarum, myrtino, aqua rosacea
auca mista.
Caput consuetis, eluendum semel hebdomade

lixiuio ex odoratis,libanotide,lauro,lauendula,&c.

Pedes lauentur decocto rosarum, foliorum vitis, salicis,arundinis,chamæmeli,& pauco salis adiecto.

Venere raro vtendum, forte septimo quoq. die, vel rarius, pro corporis natura.

Somnus esto satis prolixus, nocturnus, longissimus à cœna cubiculo prius suffito.

Ex pathematis, mediocris hilaritas, cum eximia animi securitate tantum iuuant.

Si sanguis redundat,vena secanda consuetis & ferentibus, quibus non conuenit, inedia, & frictio adhibenda.

Simul atq. suspicio est aeris corrupti,sanguis mittatur luna plena (si fieri potest) primum à dextro, mox à sinistro. Modus vt corpus onere, & mole liberetur.

Sin corpus cacochymiæ particeps sit,leuibus medicamentis purgandum;& endiuiæ, cichorii,fumariæ,lupuli,boraginis, scabiosæ, marrubii, angelicæ, tormentillæ,pentaphylli (quæ item solutiuis incoquantur) frequens vsus esto, & partibus sympatheticorum vsus esto frequẽtissimus; & pillularũ communium:vt,Rec. aloes optimæ drach 2. myrrhę electissimæ drach.1. Croci orientalis drach. ß.redacta in puluerem excipiantur syrupo absynthii, vel acetosi simplicis,vino albo,aqua scabiosæ,&c.

Sumantur in crepusculo diei aut noctis, ventriculo inani,singulis hebdomadis drach. vna in nouẽ pillulas partita;primo die vna sumatur; tertio tres; quinto quinq. vel contra.

Aluo valde adstrictis, clystere vtendum, & vrinæ secretiones fiant ex diureticis leuibus, corpore puro,aut prius purgato.

Admodum cacochymicis,tibiæ vel brachia,ferro inurantur candenti, aut vlcera caustico potentiali irritentur.

Cutis

Cutis si adstricta sit: corrigetur frictione & bal-
,&c.
retiosi lapides tum gestentur:granatus,carbun-
us amici cordi,smaragdus cerebro, sapphyrus he-
,corallus,ventriculo,hyacinthus,topazius,acha-
& vniones omnes aduersus pestem. Item cor-
vnicornis,vel cerui,sumatur frequenter.
ydrargyrus auellanæ testa inclusus,& collo ap-
sus:item arsenicum rubrum, & crystallinum,
ta mucilagineque excepta, & rubetæ puluere
misto,colloque appensa pro magnis amyletis ge-
tur.
Zedoaria, angelica, cortices aranciorum & ci-
rum,masticentur frequentissime:& gingiuæ,ac
tes, omni sorde careant: & panno aspero, vel
tifricio,fricentur: & paululum decocti folio-
n lauri,vel corticum mali citrei, naribus hauri-
ur.
Sæpe facies & os lauanda frigida, tantillo aceti
mixto, olfaciant mala arancia, citria, rutam,&c.
Poma aromatica, & suaueolentia, gestentur ap-
nsa collo.
Cum frigidus est aer mane, panis assi modicum
matur,vino odorifero intinctum: interdum cari-
yna,nucis iuglandis minime rancidæ dimidium,
ia rutę quinque,salis momentum,in bolum con-
ã sumãtur. Vel puluis hyperici pondere drachmæ
ius,vel 2.ex aqua buglossi,vel pulueris scordii ve-
antundem.
Sin æstus fuerit,iuuabit micam panis sumere suc-
limonum,vel aranciorum maceratam:item oxa-
is certa folia in aqua & aceto prius mersa, & pro
taculo sumta.
Sin hyems sit,theriaca: ætate,à quarto ad duode-
mũ,adultis drach. 1 pueris drach. s.aut d.1.sex ho-
ante cibũ ex sacchari puluere deuorata, magno

erit præsidio. Calidioribus tempestatibus electuaria frigida, vt diatrion santalon, diarrhodon abbatis, &c. Alexiteria hæc in quotidiano vsu esse debent, vt diebus singulis, mane, eorum aliquid sumatur: modo pillulæ, modo theriaca, atq; in nouiluniis, & plenilunniis, maxime cura gerenda.

Hæc de pestilentis aeris Prophylactica.

Sequitur errorum circa cibum ac potionem.

Prophylactica errorum circa cibum ac potionem. Si quis se nimium impleuerit: (quod secundum inediam præcipue fugiendum) pro impletionis modo, vacuandus: atque si ventriculus crapula laboret hæc ipsa est eiicienda, si recenter ingesta, euomenda, sin vero a cibo satis multū temporis elapsum fuerit, clysterib. potius est aluus irritanda & tepidis epithematis mitiganda: si cibus corrumpatur, (quod ex nidore ructus apparet) ex vini dulcis potu, vel alia qualibet arte, pro viribus corporis vomendum.

Repletio. Si ex repletione singultus oboriatur: spiritus cōpressio, vociferatio cum multo clamore, sternutatio, concitata deambulatio, vel triste quid inopinanti nuntiatum, singultum soluent.

Atque cum quis satur est, nihil ei tum agendum & si post aquam frigidam parce biberit, tum paulisper vigilet, deinde bene dormiat, multo facilius coxerit.

Si interdiu repletio fiat, post cibum, nec frigori nec æstui, nec labori, se debet committere, & si satietas ex cibis tenuis succi sit, minus tædet quam ex crassis & valentis materiæ.

Si puer nimis expletus fuerit somniculosior statim euadet, & torpidus: venter intumescet, & inflabitur: & vrinæ reddentur aquosiores: atque tum ei nihil exhibendum antequam prius ingestos cibos consumserit.

Crapula. Si crapula fit, eaq; ex potu, vel potando quis excesserit

ferit, nihil fere edendum ei: sin ebrius ex eo eua-
it, continuo vomere studeat, ex aqua mulsa pota
giter, dum plurima iecerit, & morsus obtuderit:
t vomitus solio vtendum cum larga vnctione,
iquo vero tempore quiescendum, ita vt sub te-
nine dormiat longissimo tempore, donec temu-
tia soluatur.

t quis aduersus ebrietatẽ muniatur, vel potando
nus lædatur, brassicam edat, & amygdala, & ab-
thii comam ante potationes bibat, & si ex vino
orsus percipiatur, aqua frigida bibenda est, & po-
die rursus absynthii cremor sumendus.

i cui vehementer crapuloso, & assidua cruditate
oranti, incubus (id est, suffocationis in somno i-
ginatio, & velut ingruente aliquo oppressio cum
lamandi impotẽtia, aut vociferatione nil signi-
nte) huic vena secanda, purgãda aluus, & corpus
um vacuandum Purgationes autem fiant cum
a, aut veratro nigro, vel confectione hamech: vel
ra diacolocynthidos, &c. victus tenuis sit, & fla-
ẽtorum cautio esto maxima. Cruditate diminu-
abores plus solito inualescant. His conuenit &
hinum pæoniæ quindecim grana nigra, cũ aqua
a, assidue bibere.

Hæc de crapula.

in consuetudine ingurgitandi corpore repletus, *Repletio particularis.*
quod cibus labores superauerit, quis plenitudi
aboret: hæc sensim est diminuenda.

epletio autem illa est vel secundum partes ali-
s repletas, vel corpus totum.

ecundum aliquas, est vel secundum partes pu-
as, vel corporis habitum.

ublicas, vel secundũ caput, thoracem, ventrem,
cam.

apitis repleti signa sunt: vertigo, capitis dolor, *Capitis repleti signa.*
rciliorum grauitas, aures sonant, tempora

ſaliunt, oculi mane illacrymantur, caligantque, n
res oppletæ odorem non ſentiunt, dentium gin
uæ attolluntur.

Prophyla-ctica. Prophylactica: ſummitates hyſſopi, vel origa
terantur, & in ollula cum muſto aut ſapę dimid
heminæ deſeruiant: & iuſculum ieiuno abſorbe
tur, ad os colluendum, & gargarizandum, vel ſina
mulſa dilutum calida, eodem modo gargarizet c
pite prius operimentis calefacto.

Thoracis repleti ſigna. Thoracis repleti ſigna: totum corpus incipit
dare, lingua fit craſſior, ſputum ſalſum, aut amaru
aut bilioſum exſiſtit, dolor coſtas & ſcapulas, ſine o
caſione occupat: oſcitatio frequens, vigiliæ, ſuff
catio, ſitis ex ſomno, animus triſtior, pectus fri
dum, brachia & manus tremiſcunt.

Prophy-lactica. Prophylactica: vomitus poſt cœnam, ſine rep
tione & vomitiones ante cibum: vomiturus aute
radiculos tenues præſumat, naſturtium, erucam,
napi & portulacam, & mox aqua tepida ſuper bib
ta, contendat vomere.

Ventris repleti Prophylactica ſigna.

Ventris repleti ſigna. Venter cruciatur, turbaturque, cibus & potio
maræ videntur, genua grauantur, lumbi nequeu
flecti, crura torpent, & totum corpus ſine occaſio
laborat.

Cura. Cura: venter his molliendus betis, mulſæ inc
ctis, alliis elixis, malua, lapatho, mercuriali herba,
ex melle confectionibus, cnici ſucco iniecto, ſi n
ceſſe eſt.

Si hepar, ac venæ ſanguine turgeãt, vel vires ſa
guinis copia premantur: aluus molliter prius ſu
ducenda, tum ſanguis pro redundantia, ſemel v
partile, pro viribus redundantis mittendus, atq
ad hoc vernum tempus eſt commodiſſimum: m
autumnale, ſi differre licet.

Si plenæ ſunt venæ, ex hæmorrhoidibus vel me

ſtri

...is tardantibus, venæ circum malleolos vel ape-
...ndæ: vel loca illa ſcarificanda: prius ex vena he-
...ica ſatis copioſo ſanguine pro viribus exhauſto,
...i tempore, repletionis modo & conſuetudine.
...i circum veſicam plenitudo grauet, pleni ex ci-
...modico eſſe videntur, inflationes ventris vrgêt,
...us, pallor totius corporis, ſomni graues, vrina li-
...a, & vix erumpens, naturalia tument. Prophyla-
...a: vrinam cientibus opus eſt, videlicet, radicibus
...iculi, apii, ruſci, aſparagi, in vino albo odorato
...eratis, & diluto ex his, duobus cyathis poto, ma-
...diebus ſingulis: vel aqua helenii, ſmyrnii, dauci,
...iſta. *Repletio veſica.*

Hæc de plenitudine partium publicarum eiuſq́ Prophylactica.

...in corporis habitus tantum repleatur, exercita-
...es, frictiones, vnctiones, balnea repletionem
...lebunt.

Hactenus de particulari repletione, ſequitur corporis totius.

...i corpus totum repletum fuerit, prędicta omnia
...benda, a ventre ſumto initio. *Repletio totius corporis.*
...lenitudo totius eſt duplex, vel qualitatibus tem
...ta, vel intemperata. Temperata quãtitate tan-
...n moleſta eſt, & vacuationem tantum poſtulat.
...emperata duplex eſt, vel tanta vt in ventrem
...rgitet, vel conſtans. Regurgitantis ſigna: *Somno
...a, grauitas capitis, & palpebrarum.* *Temperata.*
...egurgitans eſt duplex: doloris immunis, vel do-
...s laſſi particeps. *Regurgitans.*
...oloris immunis gradus habet duos: Primi gra-
...ſigna: nares citra manifeſtam cauſſam implen-
...a cœna: & quamuis repletæ videntur, nihil ta-
...n emungunt, aut ſpuunt: & progreſſu temporis,
...ebras graues habent, & pruritus frontem occu- *Doloris immunis.*

pat,& a cibis abstinent, & bibere minus possunt, & habitus tandem fit decolor: atque hæc signa gradus primi sunt. Gradus secundi, somni longi ac dulces, interdiu etiam dormiunt: post, somni accidunt iniucundi,& perturbantur, & cum aliquo videntur rixari.

Cura vtriq; communis.

Exercitatum consuetis exercitiis citra lassitudinem,calidaque lotum,cibis omnigenis expleto: & vomere facito: a vomitu os, & fauces vino austero abluant, & postquam quieuerint, loco tepido deambulent,atque hæc die primo.

Postridie,deambulationibus vtatur, & exercitiis reliquis detrahatur aliquid. Sin æstas sit,ne prandeat, reliquis anni temporib. parum quid in prandio, in cœna dimidium consueti cibi detrahatur.

Tertio & quarto, exerceat se more consueto: & alimenta sint liberaliora quam die secundo.

Quinto vomat,& cibo vtatur consueto: reliquis diebus cibus parcior, labor atque exercitatio copiosior,atque nisi hac arte repletio cessauerit,cum diebus duobus se largiter inuitauerit, repetatur, etiam si opus est tertietur.

Gradus secundus postulat longius tempus, & famem maiorem.

Sequitur doloris lassi plenitudo particeps.

Doloris lassi particeps. Plenitudo doloris lassi particeps duplex est: vel toto corpore æquabiliter dolente, vel capite præter partes ceteras.

Cura communis.

Mollibus fomentis vtendum & vnctionibus, v multa aquæ calidæ lotione,vomendum & his,& cibi sensim adhibendi, leues ac molles: etiam matutinæ deambulationes crescentes.

Cura propria æquabiliter lasso: A multis ingestis cibis,primum acribus, deinde salsis, probe v

mar

ant: quo facto exsurgant: & modice deambulent tepore: deinde dormiant. Mane sensim crescant ambulationes, & deinceps multę sint, & attenua- sit multa.

Vbi caput præter ceteras partes dolet, palpebræ a na concidunt, & in somnis turbantur: videntur erdum calidiores: aluus aliquando sistitur: a ve- ris vsu statim leuiores videntur sibi, postque ma- grauantur.

Cura duplex: Celerior & tardior.

Celerior: ex veratro vomat, deinde sensim exhi- ndi cibi leues, molles, ac aluum mouentes, ad di- decem: & cursibus tardis ac matutinis, & deam- lationibus citra defatigationem vtendum.

Prandeat, & a prandio somnus leuis: a cœna ex- gere satis erit, venere abstineat: atque hæc cele- r cura est.

Tardior quatuor fere hebdomadis absoluitur. ima hebdomade, ante diem septimum multa ca- a lotus & cibis dulcibus, ac salsis expletus, vome- contendat, statim quiescat, sequentibus diebus ane, tam deambulationes, quam exercitia reli- a, paulatim augeantur atq; etiam cibi.

Secundæ septimanæ die primo, vomat vt prius, m quiescat, postremo sensim exerceatur, & dein- ps ad quatuor septimanas sensim, & laborum & orum, adiectio fiat: atque tum, (expletis qua- or hebdomadis) diçta ad consuetum morem pau- tim redigenda.

Sequitur repletio in ventrem regurgitans.

Hic venter grauatur, estque duplex: vel recepta reliquum corpus regurgitat, vel nunquã recepta. *Repletio in ventrẽ regurgitans.*

Receptæ signa ructus acidus, receptæ gradus sunt uo: Primo gradu ructus acidus a cibo, color im- utatus. *Recepta.*

Secundo gradu, ructus acidus die ſequente.

Cura communis eſt vtrique, niſi quod in ſecundo gradu pluribus eſt opus exercitiis. Cura duplex: velocior, tardior. Velocior fit hellebori pharmaco modo prædicto. Tardior, calida totus die primo, ſecundo vomat, ſeptimis diebus ſequentibus victu conſueto vtatur.

Tertio die vigeſimo denuo vomat, deinde cibis vtatur cõſuetis ad diem trigeſimum, ac niſi tum curatur, eadem ratio quarto repetatur. Curſibus vtatur circularibus, paucis ac velocibus motibus parum calefaciẽtibus, frictione copioſa ac diuturna, & poſt exercitium vnctio: Deambulatio multa mane ab exercitiis reliquis & a cœna. Omnis laborioſa, balneum calidum ieiunus, & cœnam exſpectet.

Hac de cura plenitudinis regurgitantis admiſſæ, ſequitur nunquam admiſſa.

Nunquã recepta. Eſtque duplex: in prima flatus ieiunum infeſtat magis magiſq;, & a cibo meliuſcule habere videtur, ac tandem diarrhœæ, ac dyſenteriæ metus inuadit.

Prima. Cura: die primo, ad decimum cibo detrahendũ, prandium intermittendo, & cœnæ partem tertiam demendo, labores augendi, curſus, lucta, deambulatio ante exercitia, reliqua mane, & poſt exercitia gymnaſtica.

Die decimo, ad decimum quartum: dimidium cibi in cœna ablati, addatur, vomat: atque hac diæta quatriduum vtatur.

Decimoquarto, ad vigeſimum: reliquum cibi, quod ablatum fuerat, reſtituatur: iterum vomat, ac pluribus laboribus, & exercitiis vtatur.

Secunda.

Secunda. Signa: vomitus, dolore tamen ventris nullo: decoloratur: ſuffocatur: & inualeſcit malum donec euomuerit, atque huic repletionis generi maxime denſi corporibus obnoxii ſunt.

Cura:

Curà: cibis vtatur acribus, ac siccis, austeris, & o-
ratis: & per vrinam ducentibus: atque prandio
nitus abstineat: & exercitatio adhibeatur multa
n superiores, quam inferiores partes exercens: &
cans.
Deambulatio esto multa ab exercitio, pomeri-
na, item a cœna, & matutina, vocis exercitatio
una.
Decem primis diebus tertia cibi pars subtrahatur:
quatuor tantum partes dentur: & duæ auferan-
r. A decimo, ad decimum sextum, addatur dimi-
um subtracti cibi, vna sexta, vt quinque partes
nsueti prius cibi sumat, ac die decimo sexto, vo-
at, a 16. post vomitum, vsque ad vigesimum, qua-
or tantum partes adhibeantur. Die tandem vige-
no (qui decimus est a vomitu) redeat ad consue-
m viuendi rationem, exercitiis tamen multis &
uribus quam pro ciborum ratione. Hactenus de
pletione temperata: sequitur intemperata.
Hic qualitatis pariter alteratione opus est, cum
uantitatis diminutione.
Intemperata est duplex: frigida vel calida, frigi *Intemperata.*
e signa: egestio alui cruda: Cura: acria salsa.
Frigida est duplex: simplex, composita. Frigidæ *Frigida.*
mplicis signa, ructus die sequente a sumto cibo *Simplex.*
pparent: Parcior est egestio, quam pro ingestorum
pia: venter doloris expers tamen. Cura: panis syn-
omistus, fermentatus, intritus in vino nigro, aut
re carnis suillæ, pisces cocti in acri muria: carnes
illæ bene coctæ, porcellorum, catulorum, hœdo-
um parcius. Ficus cum cibis reliquis, & vini meraci
o ipsis potio, olera acria, vel reliqua correta minus
cria.
Somni longi dieb. primis, ante exercitia gymna-
tica: ante meridiem, & prandio abstineant, & post
neridiem vbi se gymnastica exercuerint, ante cœ-
nam indormiant.

Exercitationes autem siue cursus reflexus, sensim increscens.

Lucta vncta: mollis, vnctio multa. Deambulatio matutina multa, ante cœnam pauca.

Hæc de simplici, sequuntur composita, frigida, humida.

Composita. Signa: Corpus attenuatur tandem, digestio frigida, humida, liquidaque, nec venter dolens.

Cura. Alimenti pars tertia auferatur, id est, quatuor partes edat, duas omittat. Prandio abstineat prorsus, panis ex tota farina, clybano coctus, calidus in vino astringente, & meraco tinctus. Pisces elixentur cum muria: assentur cum aceto: & ex horum partibus, dorsum, & cauda, sunt aptissima. Carnes omnes condiantur sale, vel aceto, ex quadrupedibus, canina assa: ex volatilibus: palumbes, & similes, tam assæ quã elixæ: Vinum nigrum, astringens. Exercitationes, deambulationes matutinæ, & vespertinæ, & vtrisque super dormiat. Cursus sint curui, sensim augescentes, frictio & vnctio multa.

Frigida sicca.

Primis decem diebus cibi pars quarta auferatur, reliquis diebus sensim ad consuetum reducatur. Panis purus, furnarius, obsonia dulcia, pisces cocti cum intritis, carnes suillæ coctæ, extremitates bene coctæ: pleraque assa, vuæ, & ficus copiosæ cum reliquis cibis, vinum mustum, expers austeritatis. Prandeat parce: Exercitiis vtatur frequentibus, sint autem cursus curui, sensim crescentes, ad extremum item circulares post cursum, lucta cum oleo matutina. Deambulatio copiosa, post exercitia non multa, a cœna, tantum exsurgat: ab exercitiis, balnea calida. somnus multus, stragulis mollibus, veneri his interdum indulgendum.

Hæc de frigida intemperata, sequitur intemperata. Calida.

Hic

Hic frigefaciendum,pariter ac vacuandum. Ca- *Calida.*
a est,vel calida humida,vel calida ſicca.

Calidæ humidæ ſigna: aluus excernit liquida, & *Cal. humida.* ncocta ſine dolore: ſi conuenientibus exercitiis ntur,ſin vero his abſtineant, dolor, labor, & cibi tidium. Diæta frigida humida ſit.

Primis decem diebus exercitiorum dimidium au- atur, & alimentorum demarur pars tertia, maza tur non recenti vino dulci emollita, piſces eſto ciſſimi: cocti abſque oleo,& ſale. Carneſque vo- rum aſſæ: perdicis, & galli, abſque condimento, orina eſto reliquarum ferarum in aqua cocta, o- a refrigerantia, beta cocta cum aceto potus, ac num nigrum,auſterum. Exercitia: curſus circula- s concitati, frictio pauca, lucta pauca, acrocheriſ- us,chironomia,corychoniachia,volutatio in pul- re quatuor hęc moderate:Deambulatio ab exer- io moderato, vt reſpondeat laboribus, maiore a ena quã cibus poſtulat vtatur, matutina, quæ cor- ris habitui conueniat. Balneum tepidum,& poſt ſum,quies, poſt dies decem, vomere ſtudeat, cor- re prius ſequenti ratione præparato.

Alimentorum prius ablatorum dimidia, exerci- orum pars tertia: vtrobiq; vna ſexta eius qua ſa- us vti conſueuerat addatur.

Cibi autem ſint ſicci, & auſteri, ac primis ſtatim ebus quibus talibus cibis vti cœperit,vomat: poſt omitum per dies quatuor, cibo, & exercitio parti- ,vtatur parciore.

Vigeſimo die aduentante, cibo ac potui, addatur uod ablatum fuerat, ſed exercitiis non item, vini uantum cum ſanus eſſet,bibere conſueuerat: inde omat, poſt vomitum, cœna contentus ſit, dum onualuerit.

Hæc de repletione calida humida, ſequitur calida ſicca.

Cal. sicca. Signa: dum incipit: fæces alui siccæ, vstæ, os siccũ, ac tandem amarum, aluus, & vrina supprimuntur.

Cura: refrigandum, & humectandum: cœna, prandioque vtatur. Cibi, maza non receps, respersa, panis ex tritico trimestri, succo furfurum fermentatus. Potus: vinum aquosum ac lene, olera quæuis cocta præter acria: pisces leuissimi, omnis generis cocti, carnes suillæ, & earundem extremitates anteriores coctæ, hœdinæ, agninæ, vitulinæ coctæ: fructus humectantes post reliquos cibos, ex leguminibus: ciceres virides, aut aqua macerati. Labores sint pauci & quieti, deambulatio mane ab exercitio, balneis vtatur. Somnus nocturnus esto leuis, diurnus a prandio breuis. Primis diebus dimidia pars exercitiorum dematur, atq; corpore prius cibis dulcibus, pinguibus, salsis, copiosis pręparato plurimis diebus, vomat post vomitum sensim per dies tres cibus exhibeatur, moderatus, decimo die, exercitia augeantur, & si adhuc signa adfuerint repletionis, vomitum repetat: sin minus, in præscripta victus ratione pergat dum confirmatur.

Hæc de repletione.

Inedia. Si quibus de caussis inedia futura sit, labor omnis tum est vitandus.

Qui fame laborant, refouendi pulegio odorato, & pane recenti naribus admoto, & admota carne suilla assata, aut elixa, & panis vino diluto intinctus offerendus, & oua sorbilia, ac iuscula liquida paulatim, & crebro offerenda: & cibi omnes liquidi, euchymi, & concoctu faciles.

Si quis aquam frigidam vel vinum, aut potum consuetum, a balneo, vel cursu, aut vehementi exercitatione liberalius, & confertim potauerit, huic sanguis protinus mittendus est.

Cui aquam corruptam bibendi necessitas incumbit, huic coquenda est cum feniculo, aut pulegio: vasis

vasis figlinis & sub dio tenenda ac frigefacienda, & tum denuo calefacta sumenda.

In peregrinationibus aut exercitu, fossæ faciendæ sunt, ab altissimis locis ad decliues, per quas ducenda est aqua in totas fossas: terra dulci immissa, & pingui, si aqua nitrosa sit: cibi hebetantes sumendi, & pinguiores. Aluminosum vinum tenue: crassum, allium, cepe, & omnia vrinam ducentia corrigunt.

Hirudo si forte pota fuerit, (quod exsuctione percipitur) muria absorpta excutietur, si faucibus hæreat, lupinorum farina iniiciatur, & aqua frigida ore contineatur.

Si qua suspicio veneni cibis admisti fuerit, vitentur condita omnia, & intenso sapore dulcia, salsa, vel acida, vel quouis alio sapore, insignia, nec sitibundi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse conuenit: & semper ad omnium saporem est attendendum, & maxime potu frigida aqua præsumenda, vel optimum erit alexipharmacorum aliquid præsumere, cuiusmodi sunt caricæ cum iuglandium nucleis & seminis napi cum vino drachma vna, vel rutæ folia cum iuglandibus, & prçter cetera omnia, Andromachi theriaca ex vino. *Suspicio veneni sumti.*

Vbi vero quis degere cogatur locis venenatis animalculis obnoxiis: culina apparetur sub dio, & sub dio cibi, ac potus condantur.

Si sub tecto apparetur: laquearia diligenter animaduertenda, prçcipue vasa vinaria, & lactis omnia. Vbi suspicio fuerit sumti iam veneni: sine mora calidum oleum ex aqua, aut seorsim sumatur, & vomere conetur: vel olei loco butyrum sumat ex aqua calida cum malua, semine lini, vrticæ, fœnigræci, &c. Cumque vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid restet in ventre, intestinis hærētes reliquiæ clystere acri deuocentur, iuuat & nitrum tritum su-

mere cum hydromelite, & vina vetera liberalius
pota, ſic iuſcula gallinacea, pingues piſces, & carnes
vetuſtæ, & pingues, adipe aut butyro, recenti para-
tæ. Quinetiam dentur abrotanum, eryngii radix, ſe-
men paſtinacæ, ſuccus marrubii, betonica, & cetera
quæ communi dote aduerſus venena proſunt: dra-
chmæ pondere ex vino.

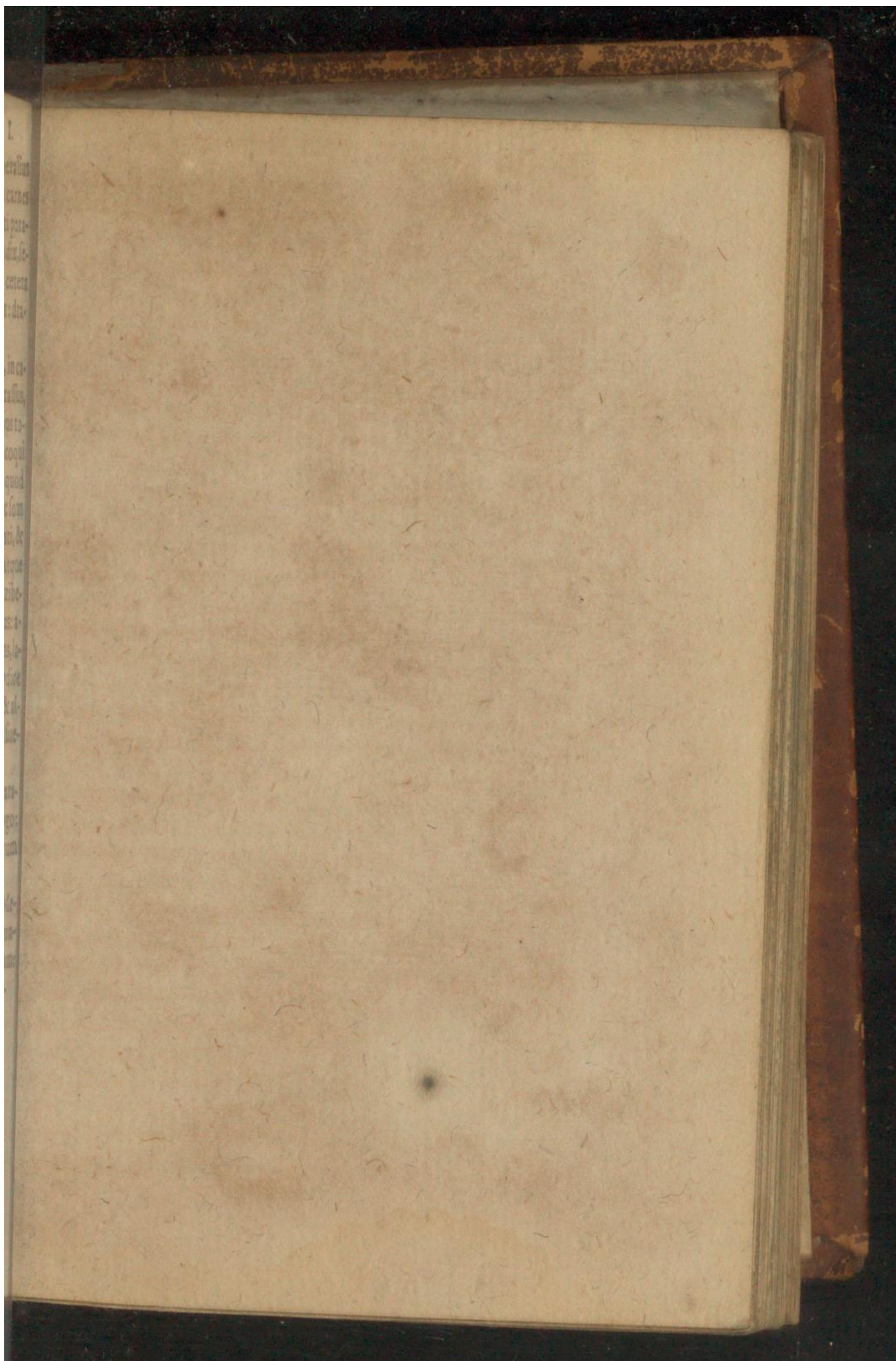
Suſpicio cacochymia.

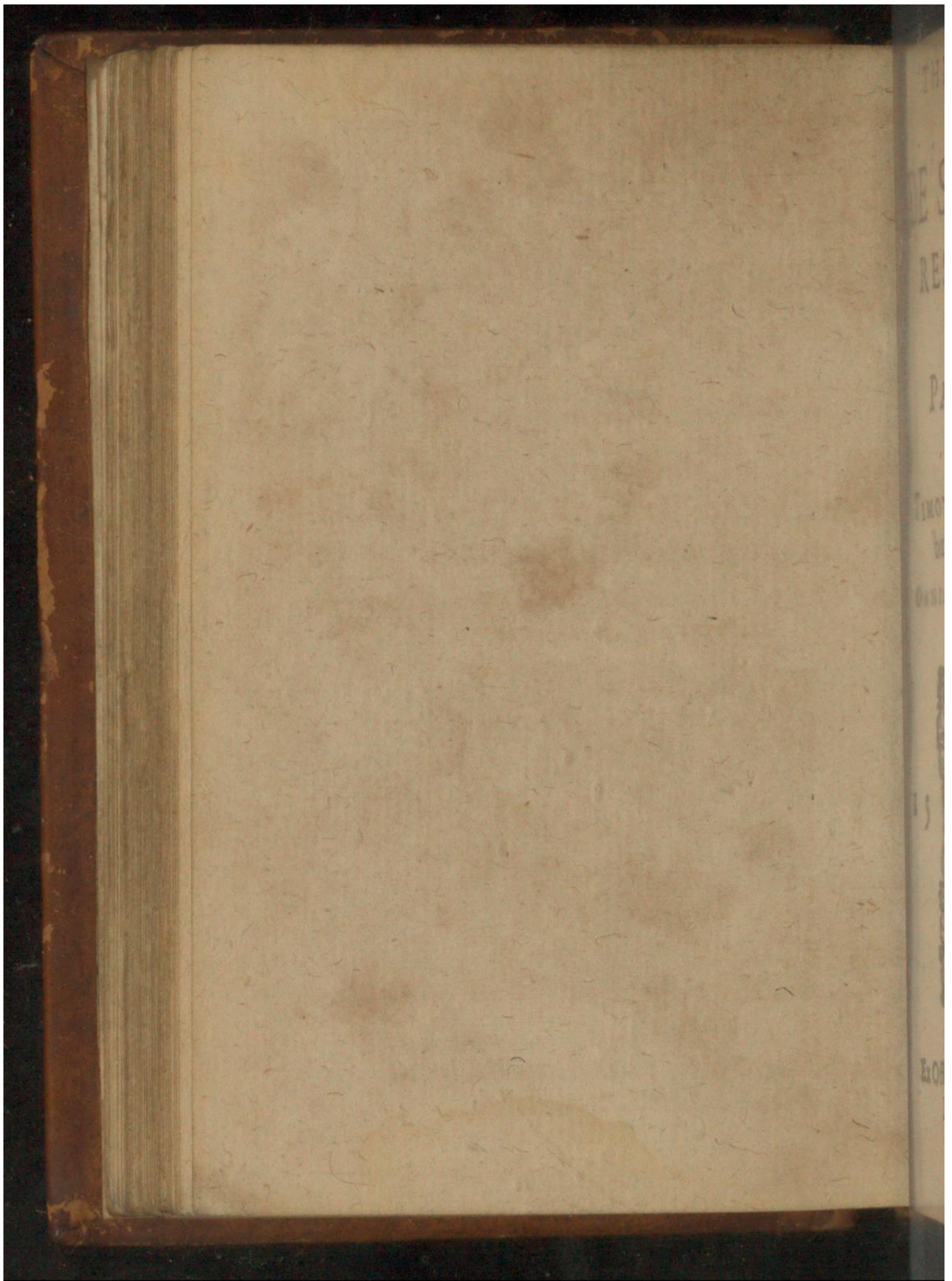
Ex cibis corruptis, vel alia ratione qualibet, in ca-
cochymiam ſi quis inciderit, atque humor craſſus,
ac lentus ſit: incidendus ac tergendus, & corpus to-
tum laxandum, ac faciendum fluidum, & niſi coqui
poſſit humor purgandus. Coquetur autem quod
coctioni paret, quiete pro cruditatis ratione ac ſom
no, & cibis, potionibuſq;, moderati nutrimenti, &
qualitatibus moderatis: vt, ptiſanæ cremore, atque
ipſa ptiſana: mulſa, oxymelite, apomelite, zinzibe-
re, pipere, & ſimilibus cibis inſperſis. Ex carnibus: a-
ues montoſæ. Ex piſcibus, ſaxatiles. Ex oleribus, la-
ctuca. Panis clybano coctus, fermentatus, modice
purus. Potio: oxymeli, mulſa, vinum tenue & al-
bum. Deinde (cruditate ablata) ſenſim ad conſue-
ta redeundum.

Sin autem humor coctioni ineptus ſit, præpara-
tus (ſi opus eſt) prius, purgandus. Bilis, cholagogo
vt rhabarbaro, thamarindis, roſarum pallidarum
ſucco, &c.

Pituita, agarico, turbetho, colocynthide, &c. Me-
lancholia, fumaria, ſena, helleboro nigro: ſecun-
dum cacochymici vires, & cacochymiæ menſuram
& diæta tota in contrarium mutanda, dum ca-
cochymia prorſus ceſſauerit: o-
mnia per quietem,
ac otium.

FINIS.

THERAPEVTICA;
Hoc eſt,
DE SANITATE RESTITVENDA,
MEDICINÆ PARS ALTERA:

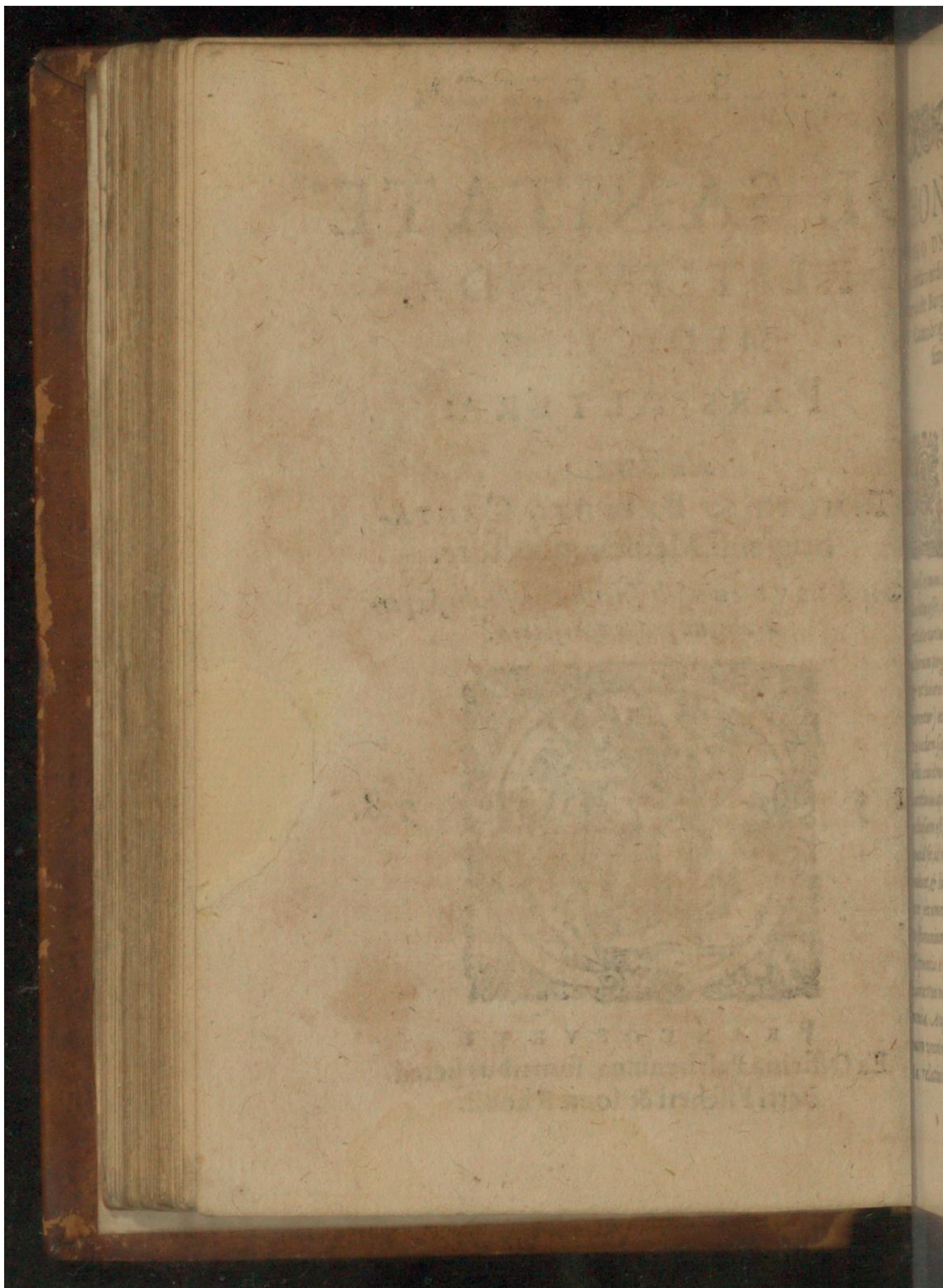
Auctore
TIMOTHEO BRIGHTO CANTA-
brigienſi, Medicinæ doctore.

OMNIBVS *cuiuſuis facultatis ſtudioſis per-
utilis, ac prope neceſſaria.*

15 98.

FRANCOFVRTI
Ex Officina Paltheniana, ſumtibus hered.
Petri Fiſcheri & Ionæ Rhodii.

HONORATISSIMO VIRO DN. GVLIELMO CECILIO,

præclari ordinis, quem vocant, Garterii militi, Baroni de Burghley, summo Angliæ Thesaurario, & Cantabrigiensis Academiæ Cancellario dignissimo, Thomas Brigthus, Cantabrigiensis, S. P. D.

Vm primum in animo haberem (honoratißime Cecili) Medicinæ artem methodo explicatam in vulgus edere; & quæ apud me priuatim commentatus sum, cum aliis communicare; id simul occurrebat, cuius nomini inprimis [...]sse meos literarios labores consecrarem: qui & eruditione [ta]nta esset, vt de suscepto instituto recte iudicaret; & auctoritate tantus, vt maledicentium vocibus imperaret. quorum [al]terum pergenti mihi animum daret; alterum, securitatem: [..] vt labores mei, ob virtutem, & sapientiam (cuicui nuncu[pa]rentur) eidem cultus atq; amoris testimonium exstarent: [..] eadem sapientia, & virtute scripta mea comprobata, ab [al]iis auidius expeterentur. Si quid noui, ipso nouitatis nomine [co]ntinuo apud imperitos quorum pars lõge maxima exsistit, [o]diosum est, & suspectum habetur: sin vero recte explicatum [q]uid sit, id non illi simpliciores, sed periti ad inuidiã rapiunt, [ro]dunt, & liuore insectantur. Ergo tu occurrebas (honoratiß. [V]ir) ex omni nobilitate vnus, cui & Musa nostra debet istud [te]stimonium: & à quo comprobata studia nostra, (quia tanta [sa]pientia es) & præsentibus, & posteris, per te futura sint gra[ti]ora: tuo nomini cedet nouitatis odium; cedet inuidiæ calu[m]nia. Atque ita iam tum ex rumore tantum atque homi[n]um vocibus de te existimaram. Cum vero aliunde ex cer[t]a relatione accepissem, te haud scripturientium libri-

dinem probare, librum antequam prælo tradatur petere, ve le ante cēſere; magnum editum teſtimonium prudentiæ tuæ mihi ſpem fecit, quod poſtea coram ſermonibus cognoui, te vnum eſſe cuius iudicio permultum ad ſcriptorum meorū laudem, & auctoritatem accederet, vt qui non tantum ciuilibus cauſis atq; reipublicæ negotiis, æquitate, ac iuſtitia præſis; ſed omni Philoſophiæ parti ſucceſsiuis horis aliquid otii impertias: Medicinæ autem & ad valetudinis curam, & honeſtum animi oblectamentum (magnorum Regū atq; Imperatorum exemplo, Tiberii, Hadriani, Iuſtini, Lyſimachi, Gentii) ita ſtudeas, vt huius facultatis ſcientia, vel cum ipſius artis Profeſſoribus fere ſis comparandus. Quid te ſolum dico (Clariſsime Cecili) literarum ſcientia, atq; omnis Philoſophiæ rerū multarum cognitione excellentem? Cuius familia tota docta eſt, & in ea coniunx Græcarum literarum (vt olim Cornelia Latinarum) & omnis humanitatis ſcientia celeberrima, ad honorem & amplitudinem tuam præterquam ex virtute ac pietate, magnum vitæ ſolatium; ſummum accedit ornamentum: vt domus Ceciliniana cum ipſis Academiis literarum laude contendat. Ecce ergo tibi Medicinæ noſtræ incrementum, honoratiſs. Domine, quantum id ſi requiras, certe omnium morborum communem, dyſcraſiæ autem, propriam complexum Therapeiam. Cum vero diſcraſia omnis, vel ex elementari qualitate ametra; vel ex venenata contaminata oriatur; vtramq; a ſummis ad infima perſequuti ſumus. Et Hygieina tenes inſtitutum, quod cum probas (probas autem & auctoritate & iudicio) alacrius pergimus, & in eo toti ſumus, quantum per negotia, reiq; familiaris curam liceat, vt vniuerſum medicinæ corpus, & ad ſanitatem, & ad pulcritudinem omnibus membris conformatum, & excultum, Cecilianis auſpiciis in lucem, atq; hominum conſpectum producatur. Quod autem conciſis partibus edimus, haud fabrica tota, dabis occupationibus. Interea dum totum abſoluerimus, tibi magni voti reos noſmet habemus. In Therapeutica hac quemadmodum in Hygieina fecimus, a magni nominis auctoribus cogimur diſſentire; atque adeo in reliquis diſſentiemus

*us: dissensionis autem caussas Scholiis quas in hac, & in ce-
a meditamur, aliquando dicebimus. Interea leges illæ ma-
ria, atq; forma artium omnium; veritatis, iustitiæ, sapien-
, methodi, in eo crimen (si quod commissum sit) id omne in
e recipient. Proponimus nobis artem secundum illas leges
scribendam; hanc si minus assequimur, saltem sequimur;
aliis persequendi auctores sumus. Mihi autem vel operis
ium esse satis erit. Supersunt adhuc morbi conformationis
nes, & omniũ composita Therapeia. Conformationis mor-
certis obstructionibus acceptis) fere Chirurgici sunt. Ex-
ctabis ergo a nobis inposterum (sapientißime Cecili) The-
peiam Chirurgicam, cum illarum obstructionum morbis,
æ Physicis remediis parent, atq; reliquorum omnium com-
itam Therapeiam. Interea conatus hosce nostros, & tam-
am solidi corporis umbram (ut facis) boni consule. Adde-
us aliquando soliditatem, neruos, succum, sanguinem &
rem. Alii vero nec ipsi occupati, nec honesti otiosi (si tan-
m a seipsis impetrare queant) probris aliquando abstineãt,
, desinant maledicere. Deus Ecclesiæ suæ, & Reipub. An-
anæ bono, amplitudinem tuam in vita tueatur, & labo-
us exantlatis, fatoq; perfunctum in æternas beatorum se-
suscipiat. Cantabrigiæ, ex ædibus meis 14. Martii, 1582.*

Amplitudinis tuæ
studiosissimus,

TIMOTHEVS
BRIGHTVS.

In secundam Medicinæ partem D. TIMOTHEI BRIGHTI.

Nuper adumbratos Medicinæ vidimus artus,
Qualis Apellea pingitur arte Venus:
At deerat pectus; pectus quoque BRIGHTI *dedisti,*
Cultaque cincinnis est Θεραπεία *tuis.*
Adde pedes reliquis supremaque robora membris,
Principiis fines; & Dea qualis erit?

ΕΙΣ ΟΝΟΜΑ ΤΟ ΤΟΥ ΕΥΜΕΘΟδικωτάτου Ἰατροῦ τοῦ Τιμοθέου Βρίχτου, ὅτ' ἐστὶ λαμπρὸν δίστιχον.

Οὔ τόδε μαψιδίως λάχες ὄνομα· ἐστὶ γὰρ αὐτὸς
Λαμπρὸν ἐν Ἰητροῖς φῶς μεθόδοιο φέρων.

MEDI-

MEDICINÆ THERAPEVTICÆ PARS, DE DYSCRASIA CORPORIS humani;

Auctore

TIMOTHEO BRIGHTO D. Medico Cantabrigiensi.

Therapeutica.

Herapeutica, est secunda pars Medicinę de sanitate restituenda. *Therapeutices definitio.*

Sanitatis restitutio fit ametriarum correctione.

Ametria, est vitium partium sanitatem constituentium. *Ametria.*

Ametriæ corriguntur remediis.

Remedium est therapeiæ opus ametriam expugnare affectum. Excipe quibus vires prorsus succũbunt; nec ad integram therapeiæ historiam recreaqueant. *Remediũ.*

His manus abstinenda, atq. mors ipsa prædicẽda. Signum vero huius imbecillitatis est pulsuum ad sphygmiam præceps declinatio. *Virium prostratarum signa.*

Deficiunt autem vires prostratæ duobus modis: vel Dissipatæ, vel Suffocatæ. *Prostratæ vires duobus modis deficiunt.*

Si vires dissipantur, pulsus declinantes eduntur citra inæqualitatem.

Dissipãtur vires dupliciter: vel sensim, vel repẽte: *Dissipatæ.*

Sensim. Sensim dissipatæ hanc pulsuum seriem edun[t] languidum, paruum, rarum, tardum, si nullus a[...] subsit; si quis autem sit, crebrum, atq. vehementem deinde myurum reciprocum, reciprocum deficien[-] tem, myurum non reciprocum, formicantem, abo[-] litum apparentem, atq. tandem vere abolitum.

Repente. Sin vero repente vires deficiant, talem pulsuum seriem obtinent: languidum, paruum, crebrum, ce[-] lerem, vndosum, vermiculantē: formicantem, abo[-] litum apparentem, atq. tandem vere abolitum.

Atq. virium dissipatarum pulsus ita habent: suffoca-ta sequentem seriem ostendunt.

Vel suffo-cata. Languidum, tardum, rarum, & continuo inæqua[-] lem; nunc languidū, nunc vehementem, nunc par[-] uum, nunc magnum, nunc celerem, illico tardum crebrum, statim autem rarum: & quo plures sun[t] magni, vehementes, &c. eo minus vires pressas os[-] tendunt. Vbi autem magis adhuc pressæ suffocātur, intercurrentem, intermittentem in pulsuum mul[-] titudine (quoq. intermissio diuturnior, eo pericu[-] losior exsistit. Diuturna autem est, quæ duos pulsus excedit. Iuuenibus periculosissima pulsuum inter[-] missio; minus pueris, minime senibus; nec iuueni[-] bus admodum, quibus ea intermissio familiaris. At[-] que intermissio si diu perseueret, repentina mors exspectanda)

(intermittenti vicina est quies externa diutur[-] na, in qua pulsus citra inæqualitatem exsistit: inter[-] mittens inæqualitatem obtinet) tum intermitten[-] tem in vno pulsu (ex quo genere sunt capricans & dicrotus) tum vndosum, vermiculātem, formican[-] tem, (atque si arteria dura est, nec vndosus, nec ver[-] miculans esse queunt) tum myurum in vna disten[-] sione reciprocum, tum non reciprocum, vltimo de[-] ficientem, non reciprocum.

Pulsus

Pulſus omnes hi, ſi ordinati etiã ſint, certiſſimum diſcrimen minantur.

Atq; hæc virium deſperatarum ſigna ſunt: atq; Anomalia communis:

Remedii partes ſunt duæ: Agendi vis contraria: Et huius recta committendi ratio. *Remedii partes duæ.*

Agendi vis contraria ex duobus cõſiſtit: Ex qualitate contraria: Et copiæ, ſiue quantitatis paritate. *I. Agendi vis cõtraria ex qualitate contraria.*

Agendi vis cõtraria duplex exſiſtit: Homoiomera vel Anomoiomera.

Homoiomera eſt item duplex: Phyſica, vel Chimica. *Homoiomera.*

Phyſica eſt, quæ naturæ viribus infertur.

Phyſica eſt vel Diætetica; vel Pharmaceutica.

Diætetica eſt, quæ ex diæta petitur.

Pharmaceutica eſt, quæ pharmaco infertur.

Pharmacum eſt natura, extra diætam poſita. *Pharmacum.*

Pharmacum ad partes internas, qualitatem deleteriam haud obtineat, & ad omnes partes quibus adhibetur, quantum eius natura ferat, eſto ſympatheticum: ad viſcera autem adhibitum, roborans, & aſtrictionis particeps, maxime ventriculo laborante.

Porro conſiſtentiam habeat proprias vires tuendam, quoad partis affectæ conformatio id ferat: & quam fieri poteſt gratum id eſto, vel ſaltem haud vehementer ingratum. Medendo autem, in eodem genere, per varia pharmaca euagari licet; atq. quod maxime conuenire compertum eſt, id ſedulo vſurpandum.

Pharmacum eſt duplex: Naturale vel Artificiale. *Naturale.*

Naturale eſt tale, quale natura editur vſurpatum: vt *Moſca, bolus armena, roſa, &c.*

Artificiale, eſt arte confectum, vt *Syrupus, Emplaſtrum, Cataplaſma, &c.* *Artificiale.*

Hactenus vis physica.

Chirurgica est, quæ manus opera fit, vel instru-mento chirurgico: vt *trepano. glossocomio, nouacula*, &c.

Vis homoiomera ita habet: sequitur
Anomoiomera.

Anomoi-omera. Anomoiomera, est ex homoiomeris inter se mi-stis.

Anomoiomera est duplex: vel ex physica mista physicis; vel physica chirurgica.

Physica physicis, vt *diæta & pharmaco.*

Physica mista chirurgica, est vel alterutra princi-pi, vel subsidiaria.

Physica mista chirurgica, est porro duplex: alter-utra Physica, vel vtraque.

Hactenus qualitas contraria; sequitur
quantitatis paritas.

Agendi vis ex quātitatis paritate. Quantitas par, est ametriæ vehementiæ æqualis.

Vehemētia percipitur ex symptomatum magni-tudine: hæc autem, ex ipsis cum pristrinis actionibus operibus, & corporis qualitatibus comparatis.

Atq; hic, morbus corpori, vel corporis parti valde dissentiens, remedii vim eo fortiorem postulat, & quantitate auctiorem.

Vis contraria ita se habet: sequitur recta
committendi ratio.

II. Recta commit-tendi ra-tio. Recta committendi ratio in duobus consistit: in aditus commodi delectu; & virium dosi.

Aditus commo-dus. Aditus commodus est in ametriam directus: qui nisi natura detur, neque res aliter expediri queat, arte paretur, siue pharmaco, siue instrumento Chi-rurgico.

Aditus si longus sit, medicamenti consistentia eo liquidior esto: atque si opus est, adiunctum ha-beat vehiculum, naturæ tenuitate præditum: vt *vi-num, acetum*, &c.

Aditus autem in partes natura directi, tales sunt

in ce-

rebrum, sinciput, coronalis sutura, aures, nares.
Pulmones, latera, interna, & thoracem : Ore
tu hausta, vel sensim lambendo deglutita.
ventriculum, iecur, lienem, admota e regio-
t in ventrem sumta.
renes : extrinsecus adhibita, sumta, & subdita
edem.
intestina superna, os, inferna, sedes.
vesicam, & vterum: è regione applicata, assum-
missa.

Aditus delectus talis esto: sequitur

Dosis.

osis est quãtum semel ægrotus, vel pars ægrota *Dosis virium.*
icari sustineat: siue loco, siue viribus; siue quod
estum est.

ic curationis atque creationis ametriarum, pa-
empora sunto, nisi admodum leues eę sint: tum
q. cito tolli poterunt.

osis duplex est: Conferta, vel partita.

onferta dosis omnem ametriam, vel maximam *Conferta.*
partem tollit: Estque ametriæ acutæ: & virium
starum.

artita dosis, partem tantum ametriæ tollit. est- *Partita.*
ametriarum, viriumque contrario sese modo
entium: atque initio maior dosis, atque validior
: Et prior dosis, vbi partes suas egerit, altera ap-
anda: eaque toties repetenda, dum tota ame-
euanuerit.

Hac de Dosi.

metriæ, si vel sede vel natura obscuræ sint, pri- *Ametriæ explorandæ.*
m explorandæ.

edes ex propria functione læsa deprehenditur.
metriæ natura ex functionis specie læsa & hu-
ædendi ratione. Hæc tamen si adhuc obscura
es permittẽda naturæ, quæ recta diæta adhibita

rem prodet tandem: sin minus; ad experientiam
analogismum est perfugiendum.

Ametria, est vel simplex; vel composita.

Ametria simplex. Simplex Ametria, simplici remedio expug-
poterit.

Ametria simplex duas obtinet species: Solita
vel caussis fotam.

Eaq; Solitaria vel Caussis fota. Solitaria ametria, remedio solitario est ex-
gnanda.

Caussis fota, remedium postulat, & has fouen
exstirpans: atque in fotis, à caussis fouentibus ex
pandis therapeiæ initium esto; & qua sese intuler
serie (si plures eæ sint) eadem auferantur. Excip
quid grauius vrgeat; tum huic prorsus (ceteris int
ea haud neglectis) studendum.

Vrget autem grauissime primum quod ęgrotu
in maximum vitę discrimen perducit: cuiusmodi
virium iactura, & harum labentium caussæ: vt *vi-
liæ: functio præstans læsa.* Tum de quo maxime ægr
tus quæritur: vt *dolor, æstus, &c.*

Ametriarum auctores expugnandæ, quæ sunt Primæ vel A primis ortæ. Ametriarum auctores expugnandæ: sunt vel pr
mæ; vel à primis.

Primæ, aliarum auctores exsistunt. Atq. hę prim
quoquo tempore sunt auferendæ.

Prima caussa est vel diætæ error; vel temere cor
pori irruens.

A primis sunt internæ, atque corpori inhęrente
Hæ, quatenus ametriarum auctores sunt, eatenu
emendandæ, viribus ægroti prospectis, & minim
molestia.

A primis ortarũ diuisio in opera praua: Ratione tantum. A primis sunt vel opera praua: vel temere irruen
tium partes, & reliquiæ corpori inhærentes: vt *spicu-
la, ramenta,* &c. Opera praua sunt vel ratione tãtum
vel toto genere.

Ratione tantum praua sunt vel qualitate, vel
quantitate.

..alitate praua, secundum hanc ipsam sunt e..landa. *Qualitate.*

..alitate praua, sunt vel elementari talia, vel ve..ta.

..ementari praua, sunt elementaribus corri..a. *Elementari.*

..nt autem praua vel primis qualitatibus: vel à ..is ortis.

Calido, Frigido, Humido, Sicco,	Calida, frigidis; Frigida, calidis; Humida, siccis; Sicca, humidis	sunt corrig. vt:	Viola, Rosis, &c. Chamæmelo, &c. Braßica Beta, etc. Bugloss. Malua, &c.

..primis peccant tenuitate, crassitie, duritie, len..acrimonia.

..nue, incrassantibus corrigatur: cuiusmodi sunt ..da, vel temperata, citra acrimoniam: vt *lactuca, ..um, tragacantha*, &c. Crassum attenuantibus, cu..odi sunt secundo, aut tertio recessu calida, vel ..da tenuis materiæ: Calida, vt *apium, feniculum, ..elinum*; Frigida: *acetum, succus aranciorum, limo..*, &c. Durum molliatur ex naturis moderate, ..supra secundum gradum calidis, & humore ae..refertis: vt *oleo maturo, adipe temperati animalis, ..* *Elementaris vitij emendatio.*

..entum tergeatur siccis naturis mediæ substan..cuiusmodi detergentia fere amara sunt omnia, ..alsa, siue frigida, siue calida. Frigida, vt *cichori..omne intybi genus*, &c. Calida, *absinthium, aristolo.., centaurium*, &c.

..cre mitigetur frigidis mediæ substantiæ, & au..itate præditis: vel aciditatis; vt *ribibus, oxyacantha .., mali granati succo*, &c.

Elementaris vitii emendatio ita habet; sequitur venenati correctio.

..enenata qualitas alexiteriis, & alexipharmacis *Venenata.*

est corrigenda: vt *succo mali punici, medici, citrei, c*
mono, scordio, gentiana, &c.

Atque operis qualitate peccantia it i
corrigenda.

Quantitate. Quantitate peccantia, eadem fere aucta tan
peccant: excepto sanguine, qui etiam defectu
care queat.

Sanguinis defectus. Sanguinis autem defectus cibis euchymis, iu
lis, vini potione, moderata exercitatione, & hi
tate reparandus.

Redundantia. Redundantia est vel succorum, vel excremen
rum.

Succorum Succorum vniuersalis est.

Hæc valde lacessens, quo tempore natura con
insurgit, quod vigore ametriæ fit, minime tent
da; sed naturæ permittenda, nisi imperfecte mo
rit: tum namq. eius conatibus est succurrendum

Excipe cum præceps admodum redundantia
tum minime cunctandum, neq naturæ motus
spectandus, sed ipso initio redundantiæ vis frenā

Crisis. In ipso naturæ congressu, & summo certami
quæ *Crisis* dicitur, vehementissime corpus turb
solet, & ægrotus multo peius sibi videtur habere
pulsus inæquales, delirium, vigiliæ, inquietudo d
ficultas anhelitus, difficilis sensus, &c. inuadunt
inopina actionum multarum deprauatio, quæ t
men ipso vigore concoctionis signis apparentibu
terroris plus habent quam periculi.

Hanc naturæ luctam excretio manifesta, vel ab
cessus solent excipere: sine quibus virium imbeci
litas, caussæ vim lethalem monstrat.

Excretionis futuræ signum. Excretionis autem futuræ, rigor præcedens re
pentinus, argumentum est.

Excretio si vomitu futura est, præcedit oris ven
triculi morsus, capitis dolor vertiginosus, & tene
brosa oculis obuersantia, saliua multa, & iam ad fo

re

vomitu, labri inferioris tremor, & agitatio.

n autem sudore, (vrina, atq; aluo, à rigore sup-
sis) calidus vapor repente exhalans, pulsu inter-
indoso, atq; molli.

n vero nec vomitus, nec sudores succedant, al-
soluta exspectanda.

crisi vero, si ægrotus melius sese habet, vrinis
en nec multis, nec copiosam hypostasin haben-
s, nec morbo sensim declinante, abscessus ex- *Abscessus*
tandus.

t autem abscessus vel in partes superiores, vel *Abscessus in partibus superioribus & inferioribus signa.*
feriores.

bscessum in partibus superioribus futurum spi-
li difficultas incipiens; mox autem desinens, ar-
ento est.

ircum caput autem fieri, huius dolor, grauitas,
r, surditas, argumenta sunt.

in autem horum nihil apparuerit, sed grauitas,
r, tensio, vel inflammatio circa infernas corpo-
artes apparuerint, partibus imis abscessus ex-
tandi.

ouere autem critice solet natura, dierum qua- *Natura critice mouet dierum quaternionibus.*
ionibus. Validissime & optimis ægroti rebus in
uaternione, qui ab antecedente quarto nume-
s septimum attingit; præsertim tum ametria in
re exsistente. Atque tum quarti velitatio, talis
q. huius motus est ante septimum, illius index
x coctionis signa manifesta præbet.

uaterniones certis periodis continentur.

riodus est tempus sex quaternionum. *Periodus.*

riodi primus atque tertius quaternio, perfecti
reliqui, imperfecti; & ex præcedenti sumentes
inem.

riodi partes sunt duæ. *Periodi partes duæ.*

ima pars est à primo quaternione ad quartum.

cunda est à quarto ad sextum.

Prima. Prima pars in duo membra diffunditur: pri[illegible] pars intra primum quaternionem : secunda, in[illegible] secundum.

Secunda. Periodi secunda pars, duo item membra hab[illegible] prima pars est intra secundum & quartum qua[illegible] nionem: secunda est intra quartum quaternion[illegible] & sextum.

Periodorum duæ species. Periodorum duæ sunt species:

Prima est ad diem vigesimum.

Secunda est à vigesima ad quadragesimam.

Prima. Prima periodo mota natura quaternionibus [illegible] cutissime stimulatur: idque dupliciter.

Peracute: vel remissius.

Peracute dupliciter: Exquisite, vel haud ita.

Exquisite intra primum quaternionem.

Haud exquisite intra secundum quaternione[illegible]

Remissius stimulata duos gradus obtinet.

Primo gradu stimulatur inter secundum & qua[illegible] tum quaternionem.

Secundo gradu inter quartum & sextum.

Primæ periodi index. Primæ periodi index optimus est vndecimus, d[illegible] cimus septimus, vltimo quartus.

Critici optimi sunt: primum septimus, tum de[illegible] mus quartus, vltimo vigesimus.

Secunda. Secunda periodo, lente admodum stimulata i[illegible] dicat natura.

Huius vero quaterniones sunt; 24. 27. 31.; 34. 3[illegible] 40.

Huius ordinis anomalia oritur ex humoris acce[illegible] sibus: & vehementia. Atque tum naturæ motus i[illegible] alios dies confertur: nisi accessus dies cum quate[illegible] nione conspiret.

Hic crises fiunt difficiliores: præsertim si alii at[illegible] stati accessus die contingant.

Accessus. Accessus fiunt, vel diebus paribus, vel impari bus.

Parc[illegible]

Pares dies extra consuetum naturæ motum sunt (cuius hic index quartus esse poterit) 8. 10. 12 16. 28. 30. *Pares dies*

Inter pares dies 18 saluberrime fiunt crises: Infe-[rius] autem hac serie. 6. 8. 10. 12 16.

Impares dies sunt. 3. 5. 9. (qui & *intercalares* nomi-[nan]tur) 13. 19. 21. *Impares dies.*

Ex imparibus felicissimi sunt. 9. 5. 3.

Infelicissimus 19 minus 13.

Hac de Criticis.

Vniuersalis redundantia, ex fontibus hauriatur: [...]initia; quo tempore melius sese habet ægrotus: [...]iose, præsertim pruriente, turgenteq. materia. *Redundãtia vniuersalis.*

[E]ttamen in raris, macilentis, valde obesis, ætate [...]lla, temperamentis, calidis & humidis, prægnã-[ti]s præsertim octauo aut nono mense tempesta-[te] gerente, vel nimium corpus densante, res tem-[pera]nda.

[V]niuersalis plenitudo est æquabilis: vel inæqua-[bilis].

[Æ]quabilis plenitudo (natura meatibus confe-[ren]te) vndelibet vacuari poterit. *Æquabilis.*

[In]æquabilis vacuetur ex parte dissitissima ei, in [qua] in inæquabiliter redundat. *Inæquabilis.*

[In]æquabilis est vel mouens, vel quieta.

[M]ouens ipsius motus initio refrænetur. *Mouens.*

[Q]uieta est vel libera, vel impacta. *Quieta.*

[Li]bera, a parte vicina est vacuanda: atq; talis va-[cuati]o deriuatio dicitur. *Libera.*

[Si] impacta sit, eodem loci est liberanda. *Impacta.*

[V]niuersalis redundantia duplex est: plethora, vel [caco]chymia.

[Pl]ethora est vniuersalis redundantia sanguinis. *Plethora.*

[Pl]ethoram (vbi ametriam committit) paribus [...]s natura vacuare solet: idq; naribus, vel men-[sibu]s, vel hæmorrhoide.

Si nares affectat, oculis splendores obuersant hebetescunt, lacrymantur, rubent, malæ rubicundæ fiunt, & nares rubræ: hypochondria tendun absq; dolore, spirandi difficultas premit; caput c lor distendens, atque pulsans afficit: & iam fluxu procinctu, narium pruritus.

Menstruis fluxuris præcedit lumborum tens grauitas, dolor, in mulieribus præsertim, si ali nulla signa dederit: & consueto tempore mēstru hæc fiant.

Si loca circum anum tumuerint, cum dolore. que alia signa sese proderint, & certis temporib consuetæ sint, hæmorrhoides exspectandæ.

Sanguini deplendo commodissimum tempus optio datur) Luna in Ariete, Sagittario, Cancro, bra, Scorpione, Aquario, Piscibus: nisi si Luna in liquo signorum parti dominetur, vt in Ariete, ca ti: Tauro, ceruicibus: Geminis, humeris & brach Cancro pectori, stomacho, costis: Leone cordi, atq dorso: Virgine ventri, atque intestinis: Libra, re bus, vmbilici regioni, atque natibus: Scorpione p dendis: Sagittario, femoribus: Capricorno, genib Aquario, tibiis: Piscibus, pedibus.

A lunæ coitu, ad quadrangulum, increscentib ætate: A quadrangulo ad diametrum, mediæ æ tis hominibus: A diametro ad alterum quadra gulum, declinantibus: Ab eo quadrangulo ad c tum, senibus aptissimum tempus sanguinem m tendi. Si ignauus sit ęgrotus, recreetur frigidæ asp sione, vel aromate naribus admoto. Si sanguinis cursu deficiat, in dorsum decumbat, vel vomit excitetur, hora vna, qui altera a sanguine misso, c boni succi aliquid sumat, & promte alentis, mo morbus sinat.

Plethoræ vacuationem (si morbus dat induci præcedat lenis alui subductio, vel clystere, vel ph maco blando.

Plethora omnis commodissime ex basilica va-
[illegible]tur.

Plethora duplex est: { ad vasa, vel / ad vires. *Plethora duplex.*

[S]i sanguis ad vasa redundet, corporis atque faciei, *Ad vasa.*
[col]or rubicundior apparet: ab exercitatione, venæ
[...]modum turgent, & arteriæ valde pulsant: sudor
facile erumpit: Lassitudo tensiua premit, atque
[...]e corpus, & artus præ pondere mouentur: ma-
[...] in pugnum haud facile adducitur: respiratio
[d]ificilior, atque crebrior, præsertim ab exercitatio-
[ne, a]tque si redundantia sanguinis ametriam com-
[mis]erit, eiusmodi signa præcesserunt.

[C]um sanguis ad vasa redundat, copiose profundi
[deb]erit, & quantū vires ferant fortasse nostratibus
[me]diocri mensura, ab vnc 6. ad vnc. 10. Maxima, ab
[...] 12 ad 18.

[A]d vires plethora est, vbi vires premantur. Hic *Ad vires.*
[cor]pus, & artus ingrauescunt, & motus pigrior eua-
[dit.] Somnus grauis est, profundus, & interturbatus.
[...]orans per insomnia grauiter premi se, aut onus
[...]are, aut loco moueri se non posse putat: atq. hęc
[om]nia ne venis plenis, neque distentis ametriam
[e]iusmodi plethora commissam præcedunt. In
[...] sanguinis vacuatio parcior esto: atq; dum ple-
[ni]tudinis metus cesset, sinatur fluere.

[Si] sanguis inęquabiliter redundans, mobilis sit, at-
[...]iam mouens: (secta prius basilica) alia distan-
[...]na secetur: rectitudine venarum semper obser-
[...]: foramine exiguo, nisi præceps fluxus sit, & par-
[...]bili minetur. Tum namq; ampla vena, loco fi-
[...]no secetur. Atq; vbi ob virium imbecillitatem,
[...]ita missio vsui fuerit, eodem die festinanter ite-
[...]a vacuatio.

[R]euellit autem vena humeraria a partibus supra *Reuulsio*
[...]es: celerius in cubito: tardius in ramo inter pol- *sanguinis.*

licem,& indicem. Interior vena reuellit a partibu intra claues,& renes: tardius in vena inter annula rem,& minimum digitum.

Vna media ex vtrisque reuellit.

Poplitis vena reuellit ex partibus subter rene lentius secta malleoli vena.

Renes ancipites sunt.

Atque sanguinis reuulsio, phlebotomia ita habet.

Phlebotomia. A capite vero deriuant scapularum atque hume rorum scarificatus: iniectæ cucurbitulæ, sanguin fluxus è naribus, arteriæ pone aures: sectæ iugu lares.

Priores capitis partes, frontis vena deriuat: po steriores, cucurbitulæ ceruici iniectæ,atque hume ris,vel incisa puppis vena.

Oculos,venæ in alterutrum angulum latæ.

Aures,vena sub aure.

Os,ea quæ sub labiis.

Fauces,quæ sub lingua.

Pulmonem,interior cubiti sinistri vena: eadem que a corde deriuat.

A thorace,interior vena cubiti,lateris eiusdem.

A iecore, interior dextera.

A liene,interior sinistra.

Ab vtero,vena poplitis.

Atque sanguinis deriuatio ita fit.

Sanguinis in pus mutati vacuatio. Si impactus sanguis sit, primum in pus immuta tus,eodem loci vacuetur: suppurato (nisi sponte fi at) vel ferro, vel igni, vel medicamento rupto: ve diaphoretica exsucto. In pus autem mutabitur mo dice, atque temperate calidis applicatis, & humidis emplasticis: *vt pulte ex farina triticea, addito butyro, atq ouo vitello*, &c.

Sanguine in pus cõuerso sine scalprum, siue cau terium,

um, siue pharmacum causticum, ei parti appli-
ur, quæ mollior digito cedit, magis acuminatur,
qua commodius sanies effluat.
i scalpro res transigenda, & pars pro libidine cō- *Scalprū.*
ti nequit, etiam aduersa parte vulnus inferen-
n. Vulnus simplex aliquando sufficit parte decli-
uplici aliquando, & trigono opus est.
i cauterio vtendum ex subere, mollibus corpo- *Cauteriū.*
is conueniet. Ex metallicis, aurum est clemen-
mum.
erro, vel igni vtendo, vasa insignia, neruus, ten-
vinculum, vel neruosum quid, cuiusmodi est, la-
tendo, cauenda, nec vnquam articulus vrendus.
o cutis cui eiusmodi subiecta sunt, prius est ap-
endenda, ne subiecta conuulnerentur.
Cum in profundo sanies resederit in musculis, fi-
um interstitia cultello ligneo, vel digito didu-
da, ne fibræ præcidantur. Et locis quibus plurime
urrunt arteriæ, paruo vulnere contentus sis.
orro partes acuti sensus nec ferrum, nec ignem
inent; præsertim autē oculi cauteria refugiunt.
n occipitio, temporibus, & vbicunque caluaria
llior est, & vbi vel exitus neruorum, vel aditus
orum est, cauteria periculosa.
xteriore humeri parte tendo, ignem, ferrum ve
d sustinet.
n cranii fracturis, vbi modiolis, cycliscis, terebel-
ia puri fit: a suturis, neruorum radicibus, mol-
i osse, ferrum declinandum.
bi ad colli latera aperiendum: a carotide arte-
vena sphagitide, neruo vocali abstinendum.
n empyicis, & deploratis pleuriticis, scalprum,
cauterium, inferiore parte mesopleuri collo-
dum.
n extremis ilibus, tendines, atque vasorum coi-
cauendi: item quod in podice neruaceum, &

partes genitales: Inprimis autem nerui (maxim qui ſub natibus) ne nudati frigore violentur, prou dendum.

Rectum autem, tranſuerſum, vel obliquum, a vulnus eſſe debeat, partis figura, flexus, rugæ, fibra indicant.

In collo, qua parte progrediuntur vena, arteri neruus, rectum magis quam aduerſum adigatur: liqui melius tranſuerſum.

In fronte e rugis tranſuerſum ſit, nec ita profun dum.

In inguinibus, e flexu tranſuerſo ducitur, du plex interim, anguſtum, & in myrti folium oblon gum.

In ventre, niſi prohibeant flexus ſecundum fibra muſculorum, vt etiam in reliquis.

Atque ſi vel ferro, vel igni opus eſt, ita res tranſigenda.

Ferro vel igne quo modo res tranſigenda. Sin vero patiens mollis vtrumque refugiat, cau ſtico, vel ſeptico pharmaco res expedienda: a qui bus minus doloris percipitur, ſi pars ante laxante remedio foueatur. Ab eis autem applicatis conti nuo folium ex lenientibus ſuperponẽdum, vel ſple nium epiceraſtico illitum.

Sin vero dolor ingens ex pharmaco oriatur, ſta tim eodem reuulſo, dolor liniendus, & mitius a gendum.

Ruptoria. Ruptoria autem eadem quantitate applicentur, qua vulneris magnitudinem eſſe cupis.

Petantur ruptoria ex naturis ſummo exceſſu ca lidis, vel naturæ proprietate talibus: *vt Theriaca, vr ticæ ſemen, e vino tritum, caulium radices vſtæ, tritæ, & a xungia vetere exceptæ: arſenicum, mercurius ſublimatus,* quibus habita ratione corporum, & vomicarum prudenter vtendum: excipiantur autem butyro, axungia, terebinthina, viſco, &c.

Hactenus

Hactenus Plethora. sequitur Cacochymia.

Cacochymia est redundantia ex alio humore ... um ex sanguine. *Cacochymia.*

Cacochymia est pharmaco cathartico expur... nda.

...n cacochymia purganda minus virium requiri... quam in sanguinis missione.

Cacochymia purgatur pharmaco, vel vomitorio, ... deiectorio. Pharmaco vomitorio, *ut seminibus ra... ni, a drach. 3 ad unc. ß puluere radicum asari a drach. ß. ... scrup 4. Hellebori albi fibris raphano transfixo maceratis, a ... p. 1. ad scrup. 2. arboris iuglandis iulis a dr. ß ad dr. 1 &c.* *Pharmacum vomitorum.*

Vomitorium esto mellitum & haustu liquoris ... largo ebibitum, & calore tepidum.

Vomitorium autem imperetur materia ad sto... chum obrepente, & ęgroto ad vomendum apto. ... perreptare solet humor æstate.

Ad vomendum autem apti sunt, quibus nec pres... n, nec angustum pectus, nec ceruix gracilis, aut ... longa, nec tabidi sunt, nec asthmatici, neq; præ... diorum dolore laborant. *Ad vomẽdum qui sint apti.*

Vomiturus si ægre vomat, cibum præsumat, & ... t cibum pharmacum vomitorium.

Post haustum pharmacum corpus agitatione at... e motu turbet: & vbi nausea vrget, prono se situ ... locet, firmato capite & ventriculo manu circum... a: & vomitorii impetu sedato, aceto odorato, vel ... uaolente grato recreetur.

E iecore, aut liene cursus in aluum vomitione ... ellitur.

Atq; vomitus ita instituatur.

Purgando autem humor noxius, nunquam in af... ctam sedem est deriuandus. *Vomitus instituendi ratio.*

Circa ventrem imum extenuatis macilentis, a... o sensu præditis, vehementer purgationes ca... nda.

Purgandus, loco temperato contineatur.

Pharmaco deiectorio (si optio datur) aptissimu tempus, Luna in Geminis: in Cancro: in Scorpio ne: in Piscibus: Hora vero cõmodissima matut

Ante pharmacum, (si dura sit aluus) clyster in ciatur molliens. Austrino statu felices succedu purgationes.

Vbi incognita sit laborantis natura, blando ph maco sensim exploranda.

Cacochymia interdum præparationem postul ergo vbi ametria accelerare haud postulat; qu crassitie impedit, incidendum atque tenuandu Quod lentum, tergendum, quod acre, atq. feruen mitigandum, denique pori, atque meatus laxand circum viscera fotus adhibendi, & corpus fluidu habendum.

Quibus deiectorio purgandis ventriculus imb cillior, nauseabundus exsistit, pharmacum cõsiste tia solidum esto.

Vbi pharmaco valido opus est, detur ieiuno: ver triculo tamen adhuc ciborum reliquiis madente.

Sin pharmacum imbecillius sit: purum inuenia ventriculum.

Si cui cõsueta est matutina vomitio, ea ante sum tum pharmacum cienda.

Hausto medicamento, vel aqua hordei, vel succ punici. vel vino austero, vel saccharo, reliquiæ. fau cibus, & gulæ sunt deiiciendæ: præsertim si sapor in gratus offendat.

Corpus autem post surrectum, semihoræ spatio in quiete tenendum.

Si post sumtum pharmacum, inexpugnabilis so- mnus sit, vtile foret medicamento indormire: cum autem purgare cœperit, dum compleuerit est vigi- landum.

Cum prorsus e ventriculo exierit, vt nullus eius nec

...e odor, nec sapor, nec ructus, aut nausea, aut cro-
..., subsit, cibus offerri poterit: excidit autem ven-
...ulo quatuor post horis; cibus vero offerendus
...o sorbitio detergens. Vomitionem deiectio re-
...lit.

Cacochymia est vel simplex, vel composita.
Simplex est, cum vnus aliquis humor præter san-
...nem redundat. *Cacochymia simplex.*

Cacochymia simplex, est vel ex calido humore
...frigido. Calido ex bile.

Bilis redundantis signa sunt: *faciei, oculorum, atque ...us corporis color pallidus, flauus, aut citrinus, & ictericus; ...na flammea, acris, & pauci sedimenti: vigiliæ*, vel *...ni leues.* *Bilis redundantis signa.*

Bilem natura solet imparibus diebus excernere.
Bilis, si acris sit, ante purgationem, epicerasticis
...mitiganda. Purganda autem colaphygis; vt ex
...uralibus, rhabarbaro per se a drach. 1.ß. ad drach.
...luto. ad drach 3. Dacrydio a granis 5. ad scrup. 2.
...ssia ab vnc. ß ad vn. 1.ß. Manna ab vnc. 1. ad vnc. 3.
...yphœnice, ab vnc 1. ad vnc 3, vel 4. Aloe, a drach.
...drachm. 2. Ex artificialibus Syrupo rosaceo, ab
... 2. ad vnc. 4. Diapruno simplici, ab vnc. 1. ad vnc.
Composito a drach. 3. ad drach. 5. vel 6. Electua-
...de succo rosarum a drach. 2. ad drach. 5. Pilulis
...eret, & de fumaria, a scrup. 2. ad vnc. 1.ß.

Atque ita bilis expurganda.

Frigidi humores interdum sunt incidendi, atte-
...ndi: detergendi, antequam expurgentur.
Frigidos humores paribus diebus natura solet
...ernere, & si superent secundam periodum, fere
...cessibus sese exonerare.
Frigidi humores sunt vel Pituita, vel Melancho-

Pituitæ redundantis signa sunt.

Pituitæ redundantis signa. Faciei atque corporis color albicans, interdum li-
vidus ac plumbeus, moles corporis ampla, & obesa,
mollis, contactu frigida: Vrina pallida, alba, nunc
tenuis, nunc crassa cum multo sedimento, somnus
profundus. Atque hæc omnia pariter aquosi humo-
ris signa esse poterunt.

Pituita phlegmaphygis est expellenda: vt ex na-
turalibus, agarico trito a drach. 1. ad drach. 2. infuso
a drach. 2. ad drach. 4. vel 5. Colocynthide a scrup. 1.
ad scrup. 2. Turbith, a drach. 1. ad drach. 1. ß. Lathyri-
de, a granis 4. ad 7. vel 8. Euphorbio annotino, a gra-
nis 6. ad 12. Tithymaliorum foliis torrefactis, a scru-
pul. 2. ad drach. 1.

Ex artificialibus, hiera picra Galeni putata, a dra.
3. ad drach. 5. electuarii forma: in puluere autem a
drach. 2. ad vnc. ß. Hiera Archigenis, a drach. 1. ad dr.
2. Pilulis masttichinis, de turbith, stomachicis, &c. a
drach. 1. ad drach. 1. ß.

Atq; pituita ita expurganda, sequitur Melancholia.

Melancholiæ redundantis signa. Huius redundantis signa sunt: faciei, atque to-
tius corporis color fuscus, obscurus aut nigricans:
interdum vniuersus, & æquabilis, interdum, macu-
lis quibusdam inustis. Vrina tenuis, alba, atq; si quid
melancholiæ excernitur, crassa, atque atra, liuida,
aut virescens. Somnus turbulentus, & horrendis in-
somniis turbatus.

Melancholia maiorem incisionem, quam pituita
postulat, & melanophygis est exigenda: vt ex natu-
ra editis: helleboro nigro a scrup. 2. ad drach. 1. sena
in puluere, drach. 1. decocto, vnc. ß. vel drach. 5. Poly-
podio, a drach. 2. ad drach. 6. maceratis, decoctis &
expressis. Epithymo, a drach. 2. ad vnc. ß. vel drach. 6.
Lapide armenio loto drach. 1. vel drach. 2. non loto
a drach. ß. ad drac. 1. ß. Lapide Cyaneo, paulo minore
quantitate. Ex artificialibus, Diasenna Nicolai, ab
vnc. ß. ad drach. 6. &c.

Hactenus

Hactenus simplex Cacochymia, sequitur composita. *Cacochymia composita.*

Composita Cacochymia est, cum varii humores undant: atq; tum signa eduntur composita.

Composita cacochymia potissimum artificialia ulat.

Composita duplex est: vel cum aliqui humores, cum omnes redundant. *Composita duplex.*

Cum aliqui tantum redundant, fit redundantia bile, cum pituita, vel bile cum melancholia, vel ita cum melancholia. *I. Cum aliqui humores redundant.*

ilis cum pituita, redundans, vacuanda Diaphoeone, Indo maiore: Benedicta, a drach.3 ad drach. aphoenico ab vnc.ß. ad dr.6. pilulis aggregatiuis, oribus, sine quibus, Cocciis, a scrup 2. ad drac.1. ilis, cum melancholia redundans, expurganda tuario de psyllio, a drach.6. ad drach.10. &c. ituita cum melancholia. Diasenna Rasis ab vnc. drach.6. Pilulis Indis: Haly a scrup.2. ad drach.1. drach.1.ß.

bi omnes humores redundant, pharmaco caico opus est: vt catholicone ipso, ab vnc. 1. ad 1ß. Confectione Hamech ab vnc.ß. ad drach.6. a Logadion, a drach.1. ad drach.2. *II. Cum omnes redundant.*

lenitudo autem cacochymica, si inaequabilis sit, num reuellenda purgatione, (si mobilis ea sit) & ngentibus repellenda.

xcipe cum venenatum quid sit, vel si in adenes, munctoria fluxus fiat: vel cum metus sit reitationis in partem nobilem: tum namque foapienda.

n quieta sit, atq; libera, vicinus locus sumatur, nissa vniuersali purgatione.

n impacta sit (quod crassae pituitae, & melaniae proprium est) locus scarificandus, cucurbitaaffigendae, & hirudines applicandae: vel phar- digerente, atq; discutiente res transigenda.

Hactenus redundantia, vel Plethorica vel Cacochymica: sequitur vtriusq; (& Plethoræ, & Cacochymiæ) particeps.

Redundātia plethora & cacochymiæ particeps.

Redundantia vtriusque particeps signa edit vtri que propria : atque tam phlebotomiam, quam purgationem postulat: semper a Phlebotomia initi vacuationis sumto : atque quo sanguis impurio eo sanguinis vacuatio parcior esto, si humor rodē & acris, ventriculum infestet : hic prius expurgan dus, atque tum sanguis mittendus.

Biliosam plethoram imparibus diebus natur mouet.

Biliosa, ex dextra hauriatur: atque tutissime ve na secta tollitur, & sectionem exilem postulat.

Pituitosam plenitudinem & melancholicam, pa ribus natura mouet: & nisi bilis mistæ quid habe ant vel multitudine, & copia, valde lacessant, reli quiæ abscessibus purgantur.

Melancholica plethora, secundum biliosam tutissime vena secta tollitur, & amplam sectionem postulat. Pituitosa vero minime tuto tollitur, atque parcam admodum vacuationem admittit.

Plethora cacochymica laborantibus (quoniam fere vires his infirmæ sint) phlebotomia ex modicis interuallis partienda, vel vinculo dissoluto, vel vulneri digito indito, dum vires restaurātur : & si dum vacuas, vires deficiant (quod ex pulsu percipietur) & si quid superuacui restet, cessandum. Interdum hora vna, interdum pluribus ad virium restaurationem opus est. Optimum haud vltra diem differre: atque bis die (si vires sinant) mittere conuenit, potius quam in sequentem differre Sin autem vires ita infirmæ sint, vt sanguinis missionē haud omnino ferant: boni succi cibis reparandæ primum, ac tum vacuandum. Vbi vero iterare phlebotomiam conuenit, in rectum sectio fiat.

Phlebo-

hlebotomiæ vicem supplere poterunt cucurbi- cruentę, vel hirudines, vbi vires phlebotomiam usant.

Hactenus redundantia succorum, sequitur Excrementorum.

xcrementorum redundantia, particularis tan- est. *Redundātia excrementorū.*

æc ex parte tantum est vacuanda.

xcrementum redundat, vel in propria sede, vel iena.

st item vel vbi publicum excrementum redun- vel priuatum.

edundantia publici excrementi, est vel ex chy- co excremento, vel chymico. *Red. publici excrem.*

hyloticum excrementum est eccoproticis va- dum: vt aloe, a drach. 1. ad dr. 2. terebinthina a h. 2. ad vnc. ß. maluæ, betæ, brassicæ decocto, &c. e hæc paulo ante cibum, vel cum ipso sumi po- nt. *Excrementum chyloticum.*

edundantia chymici, est vel ex primario chy- vel secundario. *Chymicū.*

imarii, est seri vel bilis, vel melancholię. Serum, eticis est secernendum: vt apio, fœniculo, pe lino ex naturalibus. Ex artificialibus, lithon- o, vel puluere Iustini a scrup. 2. ad drach. 2. Oxy- te diuretico ab vnc. 2. ad vnc. 4. *Primarium.*

lis hanc detergentibus & aperientibus hepati- t eluenda: vt gramine, intyborum generibus, ago, lupulis, chamædry, &c.

elancholia, splenicis de obstruentibus, vt cassu- lopendria, corticibus tamarisci, & radicum rum, &c. Atque nisi tergentia hæc rem expe- nt, a pharmacis catharticis auxilium est pe- um.

Hactenus primarij excrementi redundantia, sequitur secundarij.

Secundarium. Secundaria ſunt ex ſuccis ſecundariis: Sunt autem vel ſudores, vel inſenſilis perſpiratio.

Sudores. Sudores diaphoreticis moueantur: vt ligno sancto, radice ſalſæ parillæ, radice chinæ, &c. ab vnc. decocti, ad vnc. 10. vel amplius pro viribus patienti.

Perſpiratio inſenſilis. Inſenſilis perſpiratio, frictionibus diſcutienda.

Hactenus redundantia excrementorum ex publica nutrimenti materia, ſequitur ex priuata.

Redund. priuati excrementi. Primum Cerebri excrementa, quæ vel errhinis vel apophlegmatiſmis, vel ſternutatoriis, vel gargariſmatis ſunt expurganda.

Errhina. Errhina ſunt vel illinenda, vel inſpiranda, vel inferenda, ex cyclamine, cucumere, agreſti, ſcammonio, colocynthide, &c.

Apophlegmatiſmata. Apophlegmatiſmata ad maſticandum petantur ex radice pyrethri, oxymelite macerata. Ad gargarizandum, ex decocto glycyrrhizæ, pyrethri, ſaluię, betonicæ, &c. adiecto cathartici conuenienti: vt diaphœnicone, &c. Ad illinendum petantur ex aceto, ſinapi, melle, &c.

Gargariſmata.

Sternutatoria. Sternutatoria ex hellebori albi, vel euphorbii puluere perexigua quantitate.

Pulmonis excrementa ſunt becicis elidenda, vt *loch ſano depnio, loch de ſquilla, &c.*

Ventriculi, vomitu eiiciēda materia prius, vt prædictum eſt, præparata: atque hic vomitoria poterunt eſſe faciliora quam in cacochymia: vt *raphanus ex oxymelite, atriplicis decocto, mulſæ potione, &c.*

Inteſtinorum, clyſteriis ex decocto conuenienti molliente atq; detergente, adultioribus, a libr. 1. ad lib. 2. duplo cathartico quam ore acceptum (ſi opus eſt) admiſto: olei vnc. 3. vel. 4. adiectis: niſi vel vermibus inteſtina laborēt, vel aluus nimis lubrica ſit: tum namque oleo eſt parcendum.

Sin vero balanus ſatis iuuerit: fiat e melle cum ſale

ad duritiem cocto adiectis (si opus est) pulueri-
catharticis. Esto autem balanus 4. vel 5 digitos
suersos longa, minimum digitum crassa.
teri, hystericis, clysteriis, vel pessis.
vterinis clysteriis, & liquoris, & catharticorum
dium tantum sumatur.
essarium vero esto quam balanus mole crassio-
c non longiore.
esicæ excrementa sunt iniectis tergentibus elu-
.

Hactenus ratione quadam peccantia, sequuntur toto genere aliena.

uod toto genere alienum est, id penitus corpo- extirpandum: & si qualitatibus alienum sit, se- lum has alterandum. *Peccantia toto genere.*

oto genere alienum est vel liquidum: vel soli- quid. Quod liquidum est: vel flatus est, vel hu-

atus est calefacientibus & attenuantibus dige- us: atque si quem habeat fouentē humorem, mum est purgandus. *Flatus.*

umores toto genere alieni, sunt ex aliis natura corruptis: vt *atra bilis triplex ex Melancholia, pi- salsa, bile.* *Humores.*

is vitellina, praßina, æruginosa.

ituita acida, salsa, vitrea.

lidius quid est duplex: vel Animatum vel Inanimatum.

nimatum, vt *vermes, dracunculus.*

animatum, vt *pus, sanguinis grumus, calculi, arenu- hi, materia mel, seuum pulticulam referens.*

Hactenus opera praua, sequuntur temere irruentium partes.

e si corpori inhæreant, eximantur (si opus est) umento, eadē qua ingressæ sunt via, si fieri cō- *Temere irruentium partes.*

mode queat, si minus (loci natura ferente) in a-uersum protrudantur, si acumine ea prædita sint vel arte via paretur.

Hæc de caussis fouentibus, atque de ametria caussis fota.

Ametria simplicis duæ species. Ametria simplex duas obtinet species: Dyscrat-cam, vel disdiaplasticam.

Discrasia curetur remediis contrariis qualitat-bus præditis: eisq; tantum physicis.

Dyscrasia Remedia, vel vis, aduersa dyscrasiis adhibita, pa-ti affectæ quam proxime liceat applicetur.

Dyscrasiæ diuisio. Dyscrasia est vel partium aliquarum: vel omni-
Est porro vel elementaris, vel venenata.

Dyscrasiæ caussa.

Dyscrasiæ caussa. Caussas procatharticas, vel primas, habet diæt-errores, vel temere irruentia, eisdem qualitatibu-prædita.

Internas, vel a primis, opera vel qualitate, ve-quantitate praua: qualitate per se, quantitate pe-accidens, vel temere irruentium reliquiæ, talibu-qualitatibus præditæ.

In dyscrasia curanda, vberius adhibeantur, quę in prophylactica ad sanitatem secundum crasin fle-ctentem dicta sunt.

Dyscrasia interna (si ventriculi temperies relu-ctetur) vel viscerum aliquod, præcipue topicis est alteranda: atq; tum sumendorum vsus mitigandus.

Dyscrasiæ elementaris. Dyscrasia elementaris est vel { Calida, Frigida, Humida, Sicca.

Calidæ dyscrasiæ signa.

Dyscrasiæ calidæ signa.

Corpus solito calidius, iustoque. Si vniuersalis sit calor, pulsus celerior, & frequentior, atque respira-

tio

similis: si particularis sit, secundum illam partem
pus calidius, & rubicundius.

Caussæ primæ, atque procatharticæ dyscrasiæ calidæ.

Diætæ error calefaciens, vel temere irruens cali
n. *Dyscrasiæ calida caussæ prima.*

Ex diętæ erroribus, motus immoderatus, & labor
mensus: vt exercitationes, studia, perturbatio-
vehementes, ira, curæ, vigiliæ. Humorum cali-
um excretiones impeditæ, vel fuliginosorum
rementorum.

Ex fomentis, aer æstuans, insolatus, vel ab exerci-
one & balneis, ambiens nimis frigidum. Cibi
potionis penuria, vel meraciora hæc atque cali-
a. Aquæ frigidæ potio ab exercitatione, vel bal-
.

Antecedentes caussæ & secundariæ.

i vniuersalis dyscrasia fit, cacochymia biliosa, vel
guinis plethorica redundantia: vel in his, quali
um intensiones. Sin particularis sit, eædem in
ibus feruentes. Porro chyloticum excrementū
entum, & inaspectabilis perspiratio cohibita, hu-
caussæ esse poterunt. *Antecedentes & secūdariæ.*

Temere irruentia sunt vstiones, vel rei irruentis
ticulæ feruidæ adhuc corpori inhærentes. *Temere irruentia.*

Remedium.

Caussæ ordine amoueantur. Bilis purgetur (quo
tu maxime fertur) vomitu, vel secessu. Sin au-
opera qualitate acrimoniam, vel feruorem na-
sint, hæc eadem refrigerantibus sunt tempe-
da. *Remediū.*

metria calida est caute alteranda: præsertim v-
ars publica, & ex publicis princeps aliqua labo-
itē cum membrum natura sua frigidum sit, cau-
maxima est adhibenda.

Diæta frigida esto, atq; refrigerans, tota & ex liquidis, ac mollibus: vt *hordeatum, iuscula ex pullorum gallinaceorum carne vel similium, lactuca, portulaca, oxalide &c. alterata.*

Somno indulgendum, nisi viscera calore laborant.

Balneum his conuenit aquæ dulcis, & ab eo vnctiones ex oleo violaceo, vel alio refrigerante si vniuersalis ametria sit. Epithemata partibus principibus Cordi, atq; Hepati adstringentia, Cerebro nequaquam: denique vndique si vniuersalis ametria sit, medicamenta frigida sunt applicanda: sese excessus gradib. æquantia. Viola hordeo, cucurbita, cucumere, nymphæa, portulaca, cicuta, papauere, &c.

Febris. Ex aliquarum partium calidis dyscrasiis, quæ cordis est, Febris dicitur.

Febres inter se complicari solent.

Febris signa.

Febris signa. Calor molestus, pulsus crebrior, atque celerior; vrinæ coloratiores; spiritus frequentior atque totius corporis condolentia, nec tamen procatharctica subsistens, quæ horum symptomatum caussa esse poterit.

Caussæ.

Caussa. Ametriæ calidæ auctores vehementiores, cor ipsum petentes.

Therapeia omnium febrium communis.

Therapeia. In omnibus febribus diæta esto solito parcior, & tenuans, & ex nutrimentis concoctu facilibus.

In ipsa morbi exacerbatione nullum alimentum præbendum: nisi media vel insignis aliqua vacuatio ametriam intulerit: tum namque etiam ipso morbo inuadente ægroti sunt cibandi.

Tenuis autem nutrimenti ordo talis exsistit: Tenuissimum

...ssimum aqua saccharata, secundum hanc amygdalogala, ptisanæ cremor, vel succus mali punici, ...t cydonii. *Tum* integri fructus æstiui deuorati, ...rdeum decorticatum, & accurate coctum. *Quartò* ...is purus, pisces saxatiles, & ex his, qui dura carne ...r præditi. *Vltimo* pulli gallinacei, & agni extre...: vinum oligophorum. Nutriendi tempus aptis...mum, est febris initium, quo & plenius febricitans ...ari poterit: versus incrementum parcior cibus ...: in statu omnino nullus, nisi vires succumbant; ...n namque ex tenuissimo sunt reparandæ.

Ceterum quacũq; hora melius se habuerit ægro... (quod fere mane est) cibus ei offerendus: atq; v...ersus tantum esto ad vires sustentandas: & ho...qua sani cibari erant assueti (modo ægritudo per...ttat) sumatur.

Quo febris vehementior, eo parcius ægroti sunt ...ndi, atque celerius: multo magis cœlo dige...re, & ætate puerili: si tamen vires ferant in fe...bus vehementibus, cibus per initia omnino cir...ncidi poterit: a quo initio, tenuis admodum sit, ...im ad statum diminuendo.

...otus in ipso accessus vigore, esto vnus vel alter ...stus satis largus.

...ebricitantes in luce habendi sunt omnes, (nisi ... valde infirmi) & quam maximo conclaui cuba...debent.

...i quando vires febricitantibus deficiant, aere ...diore inspirato, & stillatitio aliquo analeptico ...eentur.

...bi febres inter se complicantur, & remedium ...plicandum: vrgentioris maxima habita ra...e.

Atq; hæc febrium communia sunt.

...ebrium duæ sunt species: Schetica, & Hectica. *Febrium species duæ.*

Schetica. Schetica febris est, quę extra solidas corporis partes caussas fouentes habet.

Scheticam pariunt caussæ leuiores.

Schetica febris duplex est: vel spiritibus accensis, vel humoribus.

Ephemera. Spiritus accensi Ephemeram pariunt 24. horarum febrem: quæ interdum diem secundum attingit.

Ephemeræ signa.

Eius signa. His suauis adest calor, rara, aut nulla in vno pulsu inæqualitas, eaque admodum obscura. Pulsus magni. Vrina haud valde absimilis sanorum, rufa tamen, facile ægritudinem ferunt, nec vlla tenus vires succumbunt. Vel sudore, vel madore, vel transpiratu halituoso solet desinere.

Caussa.

Caussa. Procatharticas tantum solent Ephemeræ habere caussas, eas tamen (quod solæ sint) tanto vehementiores, frequentius tristitiam, curam, vigilias, lassitudinem, cutem astrictam, ex frigore, vel alio quolibet diætæ errore: vt suppressa excrementorum vacuatione.

Remedium.

Remediu. Aer omnibus Ephemeris, inspiretur frigidiusculus, corpore reliquo operimentis bene contecto, atque haud supra primum gradū refrigerationis tam pharmaceutica, quam diætericæ hic vsus esto.

In Ephemeræ declinatione, antequam cibus cōcedatur, corpus molliter fricandum, manibus oleo violaceo recenti, vel loto perunctis: & nisi inanitio febrem intulerit, & corpus calidum atque siccum natura sit, prorsus abstinere satius foret: vtque postero die, cum tempus accessionis ita transiit, vt nil mouerit, cibus dari poterit. Sin autem ex alto

calor

alor venerit, & grauitas vel capitis, vel præcordiorum sequuta est, quia febris humoralis timeri potest, exspectandus dies tertius: atque vbi accessionis tempus præterierit, (quia adhuc timor superesse ucat febris humoralis) cibus exiguus dandus: atque die quarto (si corpus integrum sit) cum fiducia ari poterit.

In Ephemerarum statu, largus potus esse poterit ni oligophori.

Hic Ephemerarum varietas ex caussarum proca articarum vbertate distinguitur. *Ephemerarũ varietas quo modo distinguatur.*

I. Si fames, vigilia, coitus nimius, vel alia quælibet anitio febrem intulerit: his pallet facies, & oculi ui fiunt, proprie autem quibus vigilia intulerit, ies subtumida exsistit, & vix oculorum palpebras ollunt, humore quodem imbutas. Atq; omnes, iliis, curis, cogitationibus febricantes, pulsuum gnitudine destituuntur: & qui ex tristitia fecitant, his acrimonia potius quam abundantia oris percipitur.

Remedium.

Statim ipso accessu, ægroti sunt cibandi: maxime bus corporis temperies, ad calidum, atque sicn vergit: aliter abstinere præstat: & vbi accessio iserit, in balneum continuo sunt perducendi, & ente oleo largissime perfundi debent: tum molanu fricari; atque diutissime in calidi solii aqua rari; & frequentius lauari. Nisi caput dolet, his um vtile.

II. Qui ex labore ac lassitudine febricitant, cutem ent sicciorem.

Remedium.

Ii sunt multum oleo tepido manu molli fricanHis etiam conuenit satis largiter vinum bibere ratione virium, ætatis, consuetudinis.

III. Qui ex cute astricta febricitant, cutem densa[m] obtinent: & primum tangenti, mitior percipit[ur] calor; post acrior: absq; vrinis rufis, absque m[...] corporis concidente, vel oculis cauis, aut aridis: [...] que pulsus hic minores.

Remedium.

Frictio rarefaciens, a balneo aquæ dulcis te[m]perato adhibeatur: & nisi supra modum refriger[...] sint, & corpore pleno: Vinum his conuenit. Si[n] frigore oriatur, & pariter accesserit capitis grau[...] & distillatio, lotiones, & balnea sub finem tantu[m] fiant, his prius concoctis.

IV. Qui ex æstu febricitant, (quod ex prægresso ca[...]re percipitur) quamprimum in balneum aquæ d[ul]cis ducendi, & multum lauandi, atq; post. oleo vi[o]laceo vngendi, & magis lauandi, quam vngendi, [...] frequentius: Et caput perfundendum oleo omph[a]cino sine sale, vel rosaceo, violaceo vehementer r[e]frigeratis, & capiti superfusis.

Si cui ex ira contigerit febris: primum ea sedet[ur] tum in febris declinatione, balneum, vnctio, fricti[o] ex oleo violaceo, nenupharino, &c.

Hactenus febris Ephemera, sequuntur humorales.

Febris humoralis. Humoralis febris est, ex calore humores primu[m] inuadente, atque per eos cordi ametriam procr[e]ante.

Signa.

Eius signa. Hæ calidiores sunt Ephemeris omnes: atque di[e]rum plurium: pulsus item ex systole celeri sunt h[i] inæquales.

Caussæ.

Caussæ. Caussas habent humorales, præter procathartic[as], & primas, succorum item vitia, fouentes inte[r]nas, & a primis.

Humoralium commune.

Humoralibus initio, phlebotomia conuenit (si res ferant) aluo prius (morbo inducias dante) clystere soluta, eoque horis duabus ante sanguinis missionem iniecto. *Humoralium communia.*

Sin autem morbus festinationem postulat, sanguis, vel præterito clystere mittatur.

In humoralibus, vbi status morbi adest, vel imminet, (quod ex symptomatum incremento percipitur) nil vacuationum moliendum Si quid tamen humoris expurgandi publicis viis obsistat, præparatis prius, omni morbi tempore, deiici poterit.

Humoralis febris est vel sanguinea, vel biliosa. Sanguinea est, in qua sanguis accenditur: atque Synochus dicitur.

Synochus vnicam accessionem habet. *Synochus*

Signa Synochi.

Vrinę rubicundę, crassæ, pulsus magnus, vehemẽs, plenus, nec mollis, nec durus, celer, frequens. Caput dolet, fauces rubent, venę extensione laborant: corpus madet: fatuitas linguæ imponit, vel dulcedo. Æger intumescere se putat, & ægre spirat. *Signa.*

Caussa.

Sanguis redundans, iustoque calidior. *Caussa.*

Remedium.

Quantum vires ferant, tantum hic sanguinis vacuandum: etiam si prius sponte fluxerit, nisi morbum exstinxerit, vel saltem diminuerit. *Remediũ.*

Si natura sponte sua mouerit, quod hic paribus rebus facere solet, eius motui succurrendum, siue ab hæmorrhoide, siue a nare, siue ab vtero, nec nisi nimius fuerit fluxus obsistendum.

Epithemata refrigerantia, in statu tantum, idq; incoctionis signis apparentibus, vsurpanda.

Cum euidentes concoctionis notæ apparueri[nt,] nec principem partem inflammatio occupet, n[ec] tumor œdematodes, aut schirrhus, nec partium i[n]ternarum imbecillitas vlla, aquam frigidam larg[i]ter & audacter propinato, præcipue si ægrotus frig[i]dæ sit assuetus.

Febrium synochorũ toni. Synochi febres tonos obtinent.

Tonus. Tonus est Synochi febris certa affligendi ratio.

Tonus est duplex: vel Homotonos, vel Dit[o]nos.

Homotonos. Homotonos est, cum æquabiliter affligit: eo qu[od] non minus caloris exhalat, quam generatur.

Ditonus est, cum inæquabiliter affligit: eo quo[d] vel plus vel minus exhalat.

Ditonos. Ditonus est vel Epacmasticus: vel Paracmast[i]cus.

Epacmasticus. Epacmasticus, est qui semper inualescendo ina[e]quabiliter affligit: cum plus generatur, quam ex[]halat.

Peracmasticus. Paracmasticus, est qui continuo decrescendo in[]æquabiliter affligit, eo quod minus generatur quam exhalet.

Synochus mitior. Synochus est, vel mitior, vel vehementior.

Mitior est, cum sanguinis pars tenuior accenditur, & Ephemera extensa dicitur.

Ephemera extensa, non raro ante diem quintum iudicatur.

Signa.

Signa. Oritur potissime vere, & autumno, adolescentibus sanguine multo refertis.

Vrinæ sunt similes Ephemeris, & ægroti inflationem percipiunt: hic pulsus inæqualitas est obscura.

Remedium.

Remediũ. Diætæ erroribus cessantibus, intra primum triduum,

im, ad lipothymiam ſanguis mittatur: in qua ta-
n lipothymia, ægrotus audit, videt, aſtantes a-
oſcit, &c.

Cum optio datur, hora matutina (duabus horis a
ebotomia) cibetur ægrotus, cibis frigidis & hu-
idis.

Niſi ſanguinis miſſio febrē exſtinxerit, aqua fri-
a largiſſime hauriatur: quod ſi quid diſſuadeat,
idus aliquis ſyrupus, vt acetoſus, vel violaceus
a frigida dilutus propinetur.

arcendum hic ſomno: niſi vbi ſanguis primum
ſus fuerit: atq; tum (duabus a phlebotomia ho-
ſomno indulgere poterit ægrotus.

Hactenus Ephemera extenſa, ſiue ſynochus mitior, ſequitur vehementior.

ynochus vehementior eſt, cum ſanguinis tota *Synochus vehementior.*
ſſa ferueat.

Signa.

Cruditatis nota hic adeſt in pulſu, vt inæquabili- *Signa.*
manifeſtior. Et in vrinis quæ hic rubræ, turbidæ-
exſiſtunt. Exſpiratio quam inſpiratio hic inſi-
or: lingua tandem aſperior nigricat, & non ni-
maricat: Capitis dolor vehemens, & continuus
ere ſolet.

lic toni ſunt euidentiores: & ex tonis, paracma-
h haud vacat periculo, mox conſiſtens.

ericuloſæ ſigna ſunt in quiete fatigari, dyſpnœa
ltum infeſtari: ventrem inflari atq; rugire: pu-
as nigras, atque liuidas apparere: inuoluntarias
ymas perfundere: a ſomno laborem ſentire:
etiam aere ambiente frigido, admodum vri.

Cauſſa.

anguis multus, calidior: atq; vehementiore pa- *Cauſſa.*
maſtica accenſus.

Remedium.

Remediũ. Hic sanguinis minus quam in præcedente va[…]andum:& tantum citra lipothymiam est consist[…]dum.

Potest in hac & quarto,& septimo,etiam post […]ptimum sanguis mitti.

Si sanguis valde calens sint, (materia copiosa […]furente) leuis purgatio vel clyster purgans ex v[…]erunt.Sumatur autem pharmacum colaphygum […]luculo post phlebotomiam. Post vero & phlebot[…]miam & pharmacum humectanti, atque refrige[…]te,& diætæ & medicationi incumbẽdum, dum di[…]decimusquartus aduenerit, atq; tum (morbo a n[…]tura victo) sensim pleniore victu ægrotus refici[…]tur, eo tamen solito humidiore,frigidioreq;.

Hactenus febris humoralis sanguinea. sequitur biliosa.

Febris Biliosa. Biliosa febris est ex accensa bile procreata.

Signa.

Signa. Pulsus quam in prædictis magis inæquales, & s[…]stole multo citatior. Calor mordax & acris, vrin[…] valde crudæ.

Caussæ.

Caussa. Biliosa febris habet tam procatharticas caussa[…] quam internam fouentem cacochymiam. Succe[…]dit item ab Ephemera, quæ ad integritatem hau[…] desierit.

Biliosæ febris periodi. Biliosa febris periodos obtinet.

Periodus est febrilis accessus reciprocatio.

Periodus. Periodus est vel stata,ac typica,vel vaga.

Typica. Typica est,quæ certas & ordinatas habet recipro[…]cationes.

Vaga. Vaga periodus,incertas habet.

Stata periodus est vel celer,vel tarda.

Celer. Celer est, quæ quotidie affligit ex nouæ materiæ generandæ facilitate.

Tarda

Tarda est, quæ extra quotidianam est: ex mate- *Tarda.*
generandæ difficultate.
Tarda est vel Tertiana: vel Quartana.
Tertiana est, quæ tertio die reciprocatur. *Tertiana.*
Quartana est, quæ quarto reciprocatur: & huius *Quartana.*
teria difficilime regeneratur.
Est porro febrium periodus duplex: vel Remis-
nis: vel Intermissionis.
Vbi periodus remittit, quam integerrimo cibus
etendus.
Remittentes periodi sunt tantum, quib. materia *Remittentes.*
copiosa, vel crassa. Atque hic copiosior vacuatio
molienda: & victus tenuior imperandus.
Intermittentes periodi sunt ex materia parciore *Intermittentes.*
ac non tenuiore. Hic vacuandum parcius, & ipsa
iete, tanto ante accessionem tempore, vt ante i-
am compleri queat.
Intermittentibus periodis, antequam ex toto in-
ger sit ægrotus cibus offerendus; atque is copio-
r quam in remittentibus. Atq; in his si tardet ac-
ssus longe ab exacerbatione id est, sex vel 8 horis
st, cibus offerendus: quibus horis ægroto vigilan-
m: sumto autem cibo dormire permittendus.
In intermittentium inuasionibus, vomitiones v-
ter mouentur.
Intermittentes periodi, paroxysmum habent fri-
um in primo insultu.

Hæc de Periodis.

Biliosæ febres inter se complicantur: interdum
a pluribus: atq; tum accessiones haud pares sunt:
d quę diebus morbo congruentibus accidunt, ve-
mentiores sunt: ceteræ remissiores. Atq; si am-
intermittant, nulla quies ægroto accidit.
Per initia febrium biliosarum, rhabarbarum, &
ringentia, pharmaca sunt vitanda.

Biliosæ febris caussa,

Biliosa febris est vel ex bile flaua, vel atra.
Ex bile flaua est, cum hæc febrem accendit.
Caussam habet cacochymiam biliosam.
Hæc colaphygo ducenda.

Febris biliosa flaua.

Febris biliosa flaua est, vel cū bilis sese mater foco præbet, vel aliam materiam accendit.

Si bilis foci materia sit iecori inprimis est cor lendum, quod potissimum hic infirmatur.

Biliosæ vbi aliis eiusdē generis implicantur, c bus imparibus plus paroxysmos intendunt, quil accessus fiunt.

Causos.

Biliosæ hæ, si haud intermittant, sed remitt tantum, febris causos dicitur: magna vehemen vrens. In causo frigus, rigor, aut horror vbi finitu est: alias raro.

Caussonis signa.

Caussonis signa.

Color acerrimus, anxietas, iactatio corporis, v lut confracti, lingua arida, scabra, citrina, vel nig sitis inexplebilis, ἀνορεξία: circum ventric lum, aut hepar mordicatio, dyspnœa: alui excrem ta crocea: vrina tenuis valde: & ad liuidum inc nans. Nonnunquam hanc præcedit (quod raru est) insignis rigor, valde pungens. Pulsus est fr quens, velox, & quodammodo durus: Super ven unt vigiliæ, aut profundior somnus: aut vigiland impotentia. Delirium, & ab ea interdum vera phr nitis: interdum conuulsio: & cordis agitatio maxi ma: tussicula, sudor leuis in fronte, & clauiculis: ali bi cutis, valde arida.

Pessimum signum æstus cui non respondet sitis vigiliæ iuges, & delirium: color faciei insigniter im mutatus: lentor circa dentes: vomitus, & deiectio mere biliosa: vrina valde tenuis, cruda, nigra, pau ca, cum aluo astricta: vel aluus nimis lubrica pinguia excernens. Nares sanguinis guttas stillare, illacry

matio

o ſpontanea: externis partibus non admodum
e, aut etiam frigere, nec facile priſtino calori
ui: aut diebus paribus morbum exacerbari:
ſeptimum diem auriginem apparere, aut ſuda-
hilominus febre increſcente.

Cauſſæ.

catharticæ: ex diætæ erroribus, quę vehemen- *Cauſſæ.*
e calorem intenderint: inprimis potus abſti-
a per magnos æſtus.
tecedens: vitellina bilis ſincera, & retorrida:
in cauſo, minus vbi tertiana continua (quæ
c cauſo gradu deficit) affligit.

Remedium.

roti quoad fieri poteſt, quietem agant. *Remediũ.*
tus eſto liquidiſſimus: vt iuſcula ex pullo al-
lactuca, oxalide, plantagine, &c. Pruna acido-
. Potio larga.
ſanguis mox ab initio, citra moram mitta-
iam (prius iniecto clyſtere) die eodem quo
m inuadit.
guis mittatur ad euentilationem tantum: &
citra lipothymiam ad vnc. 4. vel libr. ß. Si
nguinis miſſionem diſſuadeat, cucurbitulæ
arificatione applicandæ, vel hirundines affi-
.
ſecundo, leni cholaphygo purgandum: &
oniacis prorſus abſtinendum: &, modo nil
leat, aquæ frigidæ potus eſto vberrimus: Si
iſſuadeat, acidus ſyrupus de limonibus, de a-
ate citri, &c. aqua diluendus, & propinandus,
am neceſſitate vrgente haud negandus pa-
nus.
inante morbo, & ſtatu tranſacto, epithema-
pentur ex ſympatheticis partibus principi-

bus: vel potius capiti raso, thoraci, hypochondrii plantis pedum, pulmones recens mactatorum animalium, aut catelli vel pulli gallinarum aut columbarum, per spinæ longitudinem sectorum admoueantur: vel lanæ hapsus oleo violaceo tepente imbutus applicetur.

Die septimo peracto, si quæ morbi reliquiæ suspectæ fuerint, purgatione sunt deiiciendæ: & diaphoreticis, atque diureticis proliciendæ.

Si tertiana cõtinua sit, haud tanta vis vrget morbi, nec feruor tantus: Ergo tum quarto die medicamentum purgans præberi poterit: & cibi hic poterunt esse frugaliores, quam in causo, tenues tamen omnes.

In causo symptomata vehementissime affligere solent, & medicum poscere: secundum hanc, in tertiana continua.

Symptomata tertianæ continuæ. Sunt autem hæc: imbecillitas, oppressio, tussis lumborum dolor, cephalalgia, vigiliæ, paraphrenitis, sitis inexplebilis, linguæ ariditas, nigredo, asperitas, fissuræ, lentor dentium, linguæ, palati, cibi fastidium, bulimus, lipothymia, syncope, singultus, nausea, vomitus, alui fluxus, aluus adstricta, aurigo, sudor.

Ad imbecillitatem.

Imbecillitas. Hæc aere frigido, & puro recreetur, & aceti rosacei odore.

Ad oppressionem, & hypochondriorum tensionem.

Oppressio. Sedantur hæc citato vomitu, vel purgante medicamento, clystere, potius quam potione, si ex materia copia sit.

Sin vero nimio calore oppressio fiat, aer refrigeretur, & halitu, haud naribus inspiretur: ad cordis regio-

gionem epithemata frigida applicentur: vel po-
us olea refrigerantia, neuupharinum, violaceum,
pauerinum, &c.

Ad tußim.

Hypoglottides sub lingua teneantur, ex lenien- *Tußis.*
ac refrigerante materia, vt ex glycyrrhiza, gum-
, tragacantha, seminibus frigidis maioribus, &c.

Ad lumborum dolorem.

Lumborum dolor refrigerante linimento est *Lumborũ*
ṇçandus, vt refrigerante Galeni, cum succis fri- *dolor.*
dis.

*Ad Cephalalgiam: hæc frontem & tempora oc-
cupare solet.*

Omnis motus & corporis & animi vitetur, lux & *Cephalal-*
ep tus. Vnctiones frigidæ, atque humidę vt popu *gia.*
on, &c adhibeantur: & embrocha atque fronta-
, ex frigida, humidaque materia vsurpentur: &
curbitulæ cum multa flamma ad homoplatas, aut
ruicis radices affigendæ; & frictiones partium
tremarum curandæ, & eisdem vincula dolorifica
iicienda.

Ad vigilias.

Vigilantibus tenebræ inducendæ, & alta quies, at- *Vigiliæ.*
e altum silentium imperandum: nisi aquæ mur-
ure, vel musica leni, vnico sensu occupato, com-
unem consopire consilium sit. Frigida odoran-
m, & eadem capiti, atq; temporibus capiti appli-
nda Si opus est a proprietate hypnotica sumenda
syrupo papauerino, nenupharino, de portulaca,
. vel medicamentum diacodion quantitate di-
d cochlearis ore teneatur & exsputum post, re-
s sumatur dum somnus obrepat, atque tum quis

vltimo sumitur, in ventrem illabi sinendũ, vel th riaca duorum mensium, quod vnc. 1. clysteri indi terit, & postea subiici. Porro in partium principu emunctoriis, vnctiones refrigerantes applicent & ad vasa maiora: item his ipsis irrigationes, & e themata adhibenda.

Ad Paraphrenitim.

Paraphrenitis.

Hic initio refrigerantia, & astringentia applice tur: oxyrhodino misto, &c. Et ab his (malo proc dente) capiti raso, recens mactata animalcula app centur, & frictiones manuum, ac pedum, & ligat ræ dolorificæ adhibeantur, & continuus aquæ frig dæ odoratus esto.

Ad sitim inexplebilem.

Sitis inexplebilis.

Per nares ægrotus exspiret ore clauso, somno silentio indulgeat, (nisi quid grauius somnum d suadeat) & syrupus aliquis acetosus aqua frigida d lutus propinetur: vel humectans, atque refrigeran vt de portulaca, de cucurbita, &c.

Sin autem sitis mendosa tantum sit, ex pulmon æstuante frigidissimus aer inspiretur, & aqua frig da subinde ore teneatur, & cum incaluerit, mut tur: vel cerasa sicca, acidula ore mandentur: & sa charum crystallinum ore contineatur

Nisi hac arte sitis restinguatur, post duas hora potus satis largus, & bene refrigeratus haustu ma gno propinetur.

Linguæ ariditas, nigredo, asperitas, fissuræ, lentor dentium, linguæ, palati, &c.

Ad linguæ, palati, dentium ariditatem, nigredinem, asperitatem, fissuras, &c.

Liniantur hæc lento, humectante, refrigerant atque detergente aliquo: vt hordei mundati dec cto, cornis prunorum dulcium, cucurbitæ, cum sa charo crystallino, penidiis, & succo glycyrrhizæ a eclegmatis consistentiam.

Lingu

Lingua decocto hordei frequenter tergeatur, & asperiore linteo, vel cochleari, diligenter fricetur.

Si fissuræ molestæ sint, glutinetur seminibus cydoniorum cum gũmi arabico, tragacãtha, ichthyocolla, &c. horum mucilaginibus decocto præcedente maceratis, & dissolutis.

Porro gutturi foris olea humectantia, & refrigerantia, leniter gutturi infricanda vt violaceum, nenupharinum, &c. Si œsophagum lentor occupet, præmisso gargarismate ex attenuantibus, & abstergentibus: vt glycyrrhiza, iride, hordeo integro, hyssopo, &c. bolis crassioribus decoratis abradatur: vel potione tergente affatim deglutita abstergeatur: vt decocto hordei cum saccharo, & aceto pauco, vel sirupo acetoso, &c.

Ad cibi fastidium.

Cibi fastidium.

Acidi intinctus apponantur: & aqua frigida potetur cum tãtillo aceti: & malum cotoneum, vel granatum acidulum edatur Porro, varii cibi, minime pingues aut prædulces, apponantur, & aceto rosato, omphacio, oxalidis vel granatorum succo condiantur Præterea fastidientibus cappares conueniunt, salsamenta, oxypora ex lactuca, oxalide, cichorio cum aceto, atq oleo parcissimo.

Cibus parce, & raris interuallis sumatur Atq nisi hac arte cibi fastidium pelli poterit, (detersis prius intestinis) clysteres nutrientes infundantur: quantitate parca, ad vires & corporis molem, bis, vel ter quotidie, horis pastui dicatis.

Ad Bulimum.

Bulimus.

Alimentum valde tenuium partium hic esto: & frequenter acetum, pulegium, mala, pyra, & similes. Fluctus olfiant, & cetera nidore bono plena: vt panis calidus, suillæ carnes assæ, & panis vino intinctus, comendus, vinum ipsum; oua sorbilia.

Ad lipothymiam, & syncopen.

Lypothymia & syncope.

Alimenta omnia sint substantiæ tenuissimæ, & quæ celerrime vires reficiant: vt panis assus, & vino generoso maceratus, multo saccharo, & vino generoso conditus, oua sorbilia, pullorum gallinaceorum testes, gallinæ, aut capi iuuenis decoctum expressum; panis calentis odor frequentissime ore, & naribus excipiendus. Vinum esto oligophorum.

Corpus oleo rosaceo, myrtino, melino, mastichino, &c. vngendum, subucula rosacea, santalis, camphora, macerata, & post siccata, inducenda.

Sin autem syncope prehenderit, vinum fuluum subausterum, & vetus propinandum, & frictiones extremorum adhibendæ.

Ad singultum.

Singultus

Vomitus citetur, & pharmacum cholaphygum propinetur, & ab eo cremor ptisanæ, vel amygdalogala, lac caprinum, vel asininum recens mulctũ sumatur. Sin vero æstus vehemens vrgeat, quatuor seminum frigidorum maiorum emulsio ex vsu erit: nec non theriaca recens, vel philonium Romanum præbẽda Cucurbitula cum multa flamma ad regionem ventriculi applicanda: vincula artubus inijcienda, & frictiones dolorificæ vsurpandæ.

Ad nauseam ac vomitum.

Nausea & vomitus.

In nausea si quid humoris inesse suspicio fuerit, ipse vomitu est quam primum eijciendus.

Si vomitus nimium lacessat, somnus concilietur, & quies: & acetum rosaceum, vel aliud quid odoratum naribus admoueatur, atq; vomitum stimulantis materia clysteriis, & artuum ligationibus reuellatur: pedes & manus in calidam aquam immittantur, & cucurbitulæ ventris regionem suspendãt, quo tempore cibus laboranti offeratur.

Quod si nec ita vomitus sedetur, vẽtriculus pharmaco-

naco constringente est purgandus: vt diacydonio laxatiuo, admistis myrobalanis emblicis vel citrinis. Post huius purgatorii vsum, etiam iam operante medicamento, aliud cydonium adstringens sumatur: additis cornis & prunis syluestribus, vel alio adstringente aliquo.

Aer esto frigidus & siccus, cibi siccãtes & adstringentes, vt ex amylo, oriza, &c. Lac chalybeatum, & ex eo polenta cum hordei torrefacti farina. Omnes carnes succo malorum granatorum, limonũ, arantiorum, &c. cõdiantur. Vinum esto antiquum, subausterum, aqua chalybeata dilutum. Potus frugalis esto cibus exiguus, & ex interuallis sumtus, actu vel frigidus, vel calidissimus. Post alios cibos, edantur adstringentia, vt cydonium coctum, &c.

Ad alui fluxum.

Humoris acrimonia prius epicerasticis syrupis est mitiganda: vt violaceo, hordei decocto, lacte amygdalino, itẽ clysteriis epicerasticis aluus est perfundenda: & post catharticum adstringẽs ex rhabarbari infuso est propinandum. Corpore autem purgato, diaphoreticis vtendum, & ab his adstringentium vsus multus esto: vt syrupi de ribibus, de cornis &c. conuenienti liquore diluti: & abdomen oleo cydoniorum, myrtino, mastichino, &c. adstringentibus admisto aceto vngendum: si opus est clysteres adstringentes iniiciantur, & cucurbitula vmbilici regio suspendenda. Hic primi cibi sint adstringentes, & adstringentes fructus. In primis (aluo nimiũ profluente) somno & quieti est indulgendum. *Alui fluxus.*

Ad aluum adstrictam.

Aluus adstricta glande irritetur, atq. venter oleis mollientibus foueatur. Sumantur aũt iuscula, quib. multa borrago, oxalis, portulaca, atriplex, malua incoxerint Pruna edãtur dulcia, & fructus horarii, maturi: post quos aqua pura bibatur. Decubitus supinus *Aluus adstricta.*

vitetur. Et clyster molliens & tergens ex decoc[illegible] maluarum, helxines, furfurum, admistis oleis ref[illegible] gerantibus, vt violaceo, nenupharino, rosaceo, &c. [illegible] iiciatur.

Aurigo.

Ad auriginem.

Balneum extergente materia imperetur atq[illegible] tenuante: vt, ex bryonia, enula campana, parietar[illegible] furfure, beta, brassica, &c. A balnei egressu, corp[illegible] oleo chamæmelino vngatur, vel costino, vel irin[illegible] &c, Et frictiones fiant frequentes & molles. Sin v[illegible] ro in venis quid subsit humoris, nec totus in corp[illegible] ris habitum fusus: id primum cholaphygo purga[illegible] dum, & tum cetera peragenda.

Sudor.

Ad sudorem.

Aer frigidis temperetur: & si opus est, euenti[illegible] tur. Mollis culcitra detrahenda: & facies posca fr[illegible] quenter inspergenda: potiones sumantur viscerum roboratrices, vt decoctum borraginis, buglossæ cu[illegible] syrupo myrtino, & santalis, &c. vinum esto adstri[illegible] gens, & paucum vt & potio omnis.

Sudor sinendus concrescere nec abstergendus[illegible] pannis aqua rosacea, cum santalis, camphora, & madentibus, & egelidis inuoluendum corpus: & t[illegible] tum (si opus est) præsertim ad cor, iecur, thoracis, a[illegible] que ventris partes, oleo rosaceo, cui pulueris my[illegible] tillorum, vel santalorum aliquid admistum sit, i[illegible] ungatur.

Hactenus symptomata, quæ in hac febre medicum implorare solent.

Tertiana intermittens.

Sin autem biliosa hæc intermittat, tertianam vulgo intermittentem dictam parit.

Intermittentes hæ dupliciter complicantur: v[illegible] cum eodem die: vel diebus alternis binę accessione[illegible] fiunt. Est hæc humoralium intermittentium bre[illegible] uissima: septimum accessum non prætergreditur[illegible] sæpe quarto desinit. Et tertio, vel quarto die, vrina[illegible]

incipiun[illegible]

incipiunt apparere coctæ. Accessus paroxysmi longissimus est 11 vel 12. horarum: frequentius 5.6.7. vel 8. horarum.

Signa tertianæ intermittentis.

Inuadit cum vehementi rigore velut acri quadam pungente. A quo rigore, ardor excitatur acerrimus. Pulsus euadit magnus, vehemens, celer, frequens, æstuans, & omnis inæquabilitatis præterquã febrilis expers, quæ in vno pulsu deprehenditur. *Signa eius.*

Caussæ.

Hæc easdem habet cum prædicta caussas, remissiores tamen. *Caussæ.*

Remedium.

Primo die quietis (pro ægroti viribus) ad ventilandum corpus sanguis hauriatur vnc. 6. vel vnc. 8. *Remediũ.*

Die sequente, multo ante paroxysmum (si tardior is futurus sit, & horis pomeridianis accidat) medicamentum leuiter purgans imperetur, etiam natura sua refrigerandi viribus pollens: vt electuario de psyllio, diadamasceno, cum syrupo refrigerante ex hordei decocto diluto.

Si locus nullus purganti pharmaco die tertio detur, quarto imperetur,

Ceteris diebus, extra paroxysmum, aluus tenerrima teneatur clysteribus refrigerantibus, humectantibus, & mollientibus. Deinceps vero alterationi, & bilis temperationi, est prorsus studendum.

Manifestis signis concoctionis apparentibus, validiore pharmaco est purgãdum: etiam adstringentia admittente. Atque tum postea, balneũ calidum adhibendum: videlicet eo die, qui grauissimum paroxysmum sequutus est: quo & salubriter iterari potest. Deinceps vero diureticis, & diaphoreticis sudorificis vtendum.

Eandem ægroto morbo perfuncto: hepar triasantalo, vel diarrhodone abbatis firmandum, atque

recreandum est. & deinceps, (certo spatio) diæ quodam modo est febrilis.

Hactenus febris biliosa, in qua bilis flaua materiam se fuco præbet; sequuntur in quibus alios humores accendit.

Febres aliis humoribus præterquam bile accensæ.

Febres hæ fere diebus paribus accessus haben Atq. vbi intermittunt, rigor hic nullus, sed potiu horror. Atq abscessibus fere potius quam excretio nibus finiuntur.

Longiores sunt prædictis, & vltra 40. diem: atqu accessus vltra duodecim horas habent.

Vbi sui generis febribus implicãtur, die pari ma xime intenduntur.

Signa

Signa

Hic quam in prædictis minor feruor: & pulsu paruus, rarior atq. tardior quam in eis.

Caussæ.

Caussæ.

Cacochymia composita interna caussa exsistit vel per se vel ab aliis procatharticis mota atque ir ritata.

Remediũ.

Remedium.

In his diæta paulo plenior quã in ceteris esse poterit: & plenior in intermittẽte quam in remittente: & tota morbi historia, contra quam in præcedentibus, cibus potu copiosior esto: & vbiq. attenuans.

Porro in his magis humorũ præparationi, quam alterationi est incumbendum, & attenuantia refrigerantibus semper misceantur; quæ in his quam in prædictis minus frigida esse debent.

Per initia attenuandum, incidendũ, coquendum, aperiendum vehementius: solutiua tamen tum leniora sint, deinceps fortiora vt scammoniata bene tamen retusa, quæ ex interuallis sunt vsurpanda.

Materia si multa sit, manifesta signa concoctionis haud sint exspectanda, sed tum per initia satis valide purgandum.

Signis

Signis vero concoctionis apparentibus, oxymel diureticum, syrupus de epithymo, oxymel squilliticum vsurpentur, &c.

Sanguinis hic parum detrahendum, nec omnino ab initio, sed præparata materia, & cum vrinæ rubentes, & crassæ apparent.

Vena secetur satis amplo foramine, die paroxismum præcedente. Atq. tum si sanguis tenuis sit, & flauus, cōtinuo est supprimendus. Quantitas detrahenda, haud multum vnc.4 excedat.

Item in hisce febribus, ab initio, ad vigorem, rebus acribus est vtendum: pipere, sinapi, diatrion piperion, &c. Quarto quoque die.

Vbi signa concoctionis manifesta apparent, balnea, & thermæ vsurpandæ, & vomitus pridie accessionis à cœna citādus: & stomachus postea, oleo absinthii est inungendus. Postridie detur absinthii comæ decoctum: & ab illo horis duabus ante paroxysmum, drach 1 vel scrup. 2. veteris theriacæ porrigatur. Deinceps vero diuretica, sudores. viscerū fotus, sedulo curādi: nec nō antidota ex interuallis danda.

Atq; prædicta communia sunt.

Bilis vel accendit vnum humorem vel plures.

Vbi vnus tantum humor accenditur, exquisita talis dici poterit. *Exquisita febris.*

Signa. *Signa.*

Hæc ex humoris pariter accensi signis spectanda.

Cacochymia composita duorum accensa.

Humor vnus à bile accensus, est vel Pituita, vel Melancholia.

Ex pituita accensa frequentissime fiunt accessus quotidiani, raro tertiani: quod si contingat, fit tertiana vulgo notha dicta. *Febris pituitosa.*

Pituitosæ, nocturnæ fere sunt, & hyemales.

Interdum pituitosæ materiæ copia, bis die irritantur: paucitate, diebus alternis.

Qui pituitosis febribus detinentur, humidiores habitu sunt. Pituitosa continua implicata tertianæ intermittenti, parit semitertianam. Hæc continua est cum horrore. Et quanquam prioris accessus in sudores desinat, non tamen intermittit febris: sed hos altera accessio excipit. Semitertiana hæc, gradus obtinet. Parua 24. horarum exsistit; media 36. magna 48. horarum accessum obtinet.

Semitertiana. Semitertiana est vel exquisita; vel non exquisita.

Exquisita. Exquisita est, cum ambæ æquipollent. Atque in hac pugna duorum exsistit: & excretiones febriles tertianæ, retunduntur pituitosæ febris mistione; videlicet ex crasso humore genitæ.

Non exquisita. Non exquisita est, vbi alterutra vincit: vel bilis, vel pituita.

Si febris tertiana, bilisq. vincat: tota febris fit horridior, & initio rigoris particeps.

Cito mouetur: feruidior exsistit, & incendii plus habet: & bilis aliquid per vomitum, aut per sedem, aut per sudores excernitur.

Sin autem quotidiana vincat: vix horror percipitur, aut ne vix quidem. Pulsus & magis, & diutius comprimuntur: accessio tardius inualescit: ac post longum tempus consistit: non tamen aut sitis magna, aut incendium fatigant: neq. bilis accenditur.

Si ambæ intermittant, huic similis oritur mistio; in qua tamen intermissio exsistit, & die secunda, horrida apparet quotidiana.

Epiala febris. Si vitrea pituita sit, quæ accenditur; fit febris epiala dicta.

In epialo ab ægroto continuum frigus percipitur: ab aliis calor; frigus ex fusa materia per sensiles partes corporis habitus.

Accessionem habet epialus à 4. horis ad 24.

Commouetur 3 item 4. die: raro vltra 20. dies extenditur porro quotidiana intermittens interdum tertianæ

tertianæ æmula exsistit: sed accessiones habet 12. horarum spatio longiores: & nō raro diem integrum perseuerantes; aut etiam excurrentes longius.

Atq. morbus nonnunquam bimestris, trimestris, etiam semestris exsistit.

Pituitosæ signa.

Vrinæ albæ, ac tenues, vel crassæ ac turbulentæ, vel rubicundæ. Vomitus pituitosus: nec sitis intensa: grauitas totum corpus occupat: soporosi, atq. veternosi sunt. *Pituitosæ febris signa.*

Pulsus rarus, laxus; facies subliuida, & peponum modo tumida.

Calor primo occursu ad manum vaporosus sentitur: sed tandem mordacitas increscit: atque admodum inæquabilis, ac si per cribrum excolari videatur.

Remedium. *Remediū.*

Hic vacuationes vltra diem septimum differri queunt.

Iniecto prius clystere sanguis mittatur. Tum die postero, propinetur catharticum lene, pituitam bili mistam expurgans.

Post pituita est attenuanda, & humores præparandi vsque ad morbi vigorem: syrupo byzantino, acetoso simplici, oxymelite, &c. Et post septimum accessionis diem. absinthii coma frequēter est propinanda.

Si pituita dulcis accendatur, minor præparatio conuenit quam si acida: atque minor si acida, quam vitrea.

Sin autem sine excretione insigni, vel abscessu morbus inclinet, medicamentum purgans paretur adstringentia admittens: velut rhabarbarum, myrobalanos, &c. atque ab illo pharmaco; sudores mouendi, ac vrinæ.

Si tertianam æmulatur, alternis diebus ægrotus

cibandus;atq.intermissionis die, corpus leuiter exercendum. Hic somnus conuenientissimus exsistit, modo nil caput grauet, nec lassitudinem inferat.

Si febris pituitosa hæc inueterauerit, à cibo interdum vomere, vtilissimum fuerit.

Symptomata hic medicum poscunt.

Symptomata. Ventriculi imbecillitas, syncope, humoralis, sopor, capitis dolor, nausea, vomitus, alui fluxus, frigus, cibi fastidium.

Ventriculi imbecillitas.

Ad ventriculi imbecillitatem.

Ventriculo præsertim in statu est consulendum roborantibus & siccantibus sympatheticis, vt aromatico rosato, lætificante Galeni, &c.

Syncope.

Ad Syncopen.

Purgatio imperetur (prius vno vel altero die materia præparata) ex leuibus pharmacis. Materia autem præparanda incidentibus: vt mulsa, syrupo acetoso simplici, &c. Ex decocto glycyrrhizę, hordei integri, &c.

Tertio autem die, copiosius humor est vacuãdus ex rhabarbari infuso Deinceps autem humore magis præparato, rhabarbari substantia sumi poterit.

Porro si materia ventriculũ affectat, inprimis vomitus est excitandus: & quieti, ac somno multo, talibus indulgendum, loco obscuro decumbendum, & frequentes acriusculi clysteres iniiciendi.

Sopor.

Ad Soporem.

Soporosi excitandi aere calefacto & lucido, corporis agitatione vehementiore, frictione aspera, linteis asperis, & scabro asperso sale, ligaturis dolorificis, pilorum auulsione, clangore, strepitu, odoribus ingratis, & clysteribus valde acribus, quibus benedicta, Indum maius, vel trochisci Alandal adiecta sint, cum oleo rutaceo, laurino, &c. Et thymus, pulegium, origanum, & similia calefaciendi & attenuandi viribus prædita, aceto coquenda, & naribus admouen-

mouēda:& palatum acribus, vt sinapi, mithridatio, theriaca, &c. illinēdum: tandem autē sternutatoria ex pipere, helleboro albo, &c. naribus sunt inferenda. Atq capiti prius raso, pulueres cephalici, & acriores sunt inspergendi & affricandi: vt nucis moschatæ, piperis, cardamomi, & si opus est, euphorbii, stercoris murium, &c. Postremo (te postulante) sinapismus ex pari ficuum, ac sinapios quātitate adhibendus: à quo ad phœnigmum ex thapsia, pane porcino, foliis lepidii, &c. est accedendum: atq. ex his pustulæ excitatæ pungantur; & humor sinatur effluere: & vlcera diu aperta teneantur.

Ad capitis dolorem.

Hic digerentia adstringentibus mista sunt applicanda: vt oleum rosaceum cum chamæmelino, vel pannus, rosarum, chamęmeli, anethi, sambuci decocto intinctus, postque expressus capiti applicandus: atq. tandem mere attenuātium vsus esto; vt irrigationum ex decoctis cephalicis, saluia, betonica, libanotide, &c. & ab eis inunctiones ex oleo anethino, costino, & similibus curentur: secundum eas frōtale ex cephalica materia, ex foliis saluiæ, melissæ, anthos, betonicæ, &c. Nisi his cedat remediis capitis dolor, cucurbitulę cum multa flamma, homoplatis, aut ceruicis radicibus applicandæ: partes extremæ fricandæ, & dolorificis vinculis constringendæ. *Cephalalgia.*

Ad nauseam atq; vomitum.

Purgandus extra paroxysmum humor clystere: & de ventriculo in aluum prouocandus medicamentum diaphœniconis, vel catholicum recipiente: vel eis acriora, si vsus exigat. Atque post clysteris vsum, ventriculus ex pilulis aloeticis purgandus. *Nausea atq; vomitus.*

Die sequente vini absinthitis dimidius cyathus sumendus: vel alia ventriculum adstringēdo roborantia: vt syrupus de mentha, ex triplici malogranato, & cydonii succo, rosis, & menthę puluere, aromatizatus.

Hic ad coquendum ventriculi humores pituitosos, somnus, & inedia maxime conueniunt, neque hic omittendæ frictiones, ligaturæ, & hypochondriorum per cucurbitulas suspensiones.

Præparato humore, post alias vacuationes, etiam rhabarbarum integrum commãducetur; vel in puluerem redactum syrupo rosarum laxatiuo ad opiatæ formam misceatur; vel mala cydonia, caryophyllis, aut cinnamomo transfixa, & saccharo condita, edenda; vel similiter præparatæ tenellæ nuces iuglandes.

Alui fluxus.

Ad alui fluxum.

Cucurbitulæ ad ventriculi regionem affigantur: & vomitus (si nil dissuadeat) sollicitetur: vel medicamentum catharticum adstringẽs imperetur. Post autem venter adstringentibus foueatur, atque illinatur, & adstringentia cibis præsumantur: vt cydonium aromate, cinnamomo, caryophyllis, cõditum; vel rosarum rubrarum ita præparata conserua.

Frigus.

Ad frigus.

Horum plantis, aliisque partibus, lateres calefacti, aqua vitæ irrorati, & linteis inuoluti admoueãtur: qui quam primum effectum præstiterint, semouendi Porro spina tota oleo calefaciente, aqua vitæ admista, vel ipsa theriaca vetus infricanda.

Cibi fastidium.

Ad cibi fastidium.

Cibi fastidium præcipue post morbi statum curandum. Ergo intestinis clyster ex vino albo, vel vrina pueri impubis cum multo melle despumato, multo ante cibum iniiciatur, eidem drach. I. ß agarici adiecta, & varii cibi apponantur. Si haud ita succedat, clysteres nutrientes iniiciantur, detersis ante intestinis.

Hactenus febris pituitosa: sequitur Melancholica.

Febris melancholica

Melãcholica fere quarto quoquo die accessiones habet: 24. horas longas, interdum breuiores.

Raro

Raro eundem bis prehendit.

Quartana ſtata fere pomeridianis tantum temporibus inuadit: & eo contumacior eſt, quo meridiei propior.

Raro continua eſt: Autumno ſolet corripere. Accidit potiſſime poſt 35. annum: & naturis melãcholicis, ſiue diæta ſiue conſuetudine talibus. *Continua.*

Rigor poſt initia accidit & in declinatione ſudores.

Deſinit vrinis, craſſis, alias albis, alias nigris; hæmorrhoidibus, menſtruis, vel abſceſſibus in crura. Initio, id eſt, 8 primis diebus, tenues ſunt vrinæ, & aqueæ: longiore interuallo ſi quartana intermittat.

Producitur intermittens vltra ſecũdam dierum criticarum periodum: in tertium, vel ſextum menſem: aliquando in annum: aliquando in decimum annum. *Intermittens.*

Quartanæ Melancholicæ æſtiuæ ſunt breuiſſimę: Autumnales quæ hyemem attingunt longiſſimæ exſiſtunt. Lieni nocent quartanæ.

Melancholicæ ſigna. *Melancholicæ ſigna.*

Frigus initio abeſt quod in altum penetrat: vt etiam oſſa pertundere videatur. Calor hic minor quã in pituitoſa: & pulſus imbecillior, minor, rarior, tardior, & obſcurior.

Remedium. *Remediũ.*

Melancholica materia bene attenuanda, incidenda, tergendaque calore; temperatis ad gradum primum exceſſus.

Febris paroxyſmo imminente, ab initio, ſpinæ, atque ſcapulę, inungãtur oleo de cucumere aſinino, ex euphorbio, &c. tum poſtea, molli lecto ęgrotum bene tectum reponito: & lateres calidos vino tenui odorato perfuſos, & raro linteo conuolutos, plantis, & volis, admoueto, & calore ſuccenſo, amoueto mature. Victus attenuans eſt o. gallinarũ, caponum,

carnes adultiores, & verueces minores, pulli columbarum, & auiculæ nemorales, &c.

Iuscula alterentur borragine, apii foliis, & radicibus, vel eisdem melissophylli, ochymi, adiecto cichorio, oxalide, endiuia.

Olera refrigerantia asperso piperis, vel zinziberis puluere retundantur.

Vuæ passiulæ his conueniunt, & cappares sine aceto.

Potus: vinum oligophorum per se: vel hydromel dilutum, ex decima mellis parte ad aquam.

Si suppressa aliqua naturalis purgatio sit, vel ex hæmorrhoide, vel ex vtero ea excitanda.

Intra 14. vel 20. diem sanguis parce mittatur ex saluatella si vires infirmæ sint: sin minus, ex interna sinistra, præmisso clystere.

Die phlebotomiam sequente, poterit imperari purgantium aliquod leniter melanophygum: & ab eo septem vel octo dies attenuando, incidendo, detergendo, humor præparetur. Ex apozematis hyssopi, maioranæ, melissæ, &c. (nunquam boragine & buglossa omissis) quibus apozematis syrupi conuenientes addantur.

Ab hac humorum præparatione, validius paulo est purgandum: & ab eo iterum humor præparandus per varias medicamentorum formas: opiatas tabellas, &c. percurrendo, vsq; ad tertiam vel quartam hebdomadam: quo tempore (adhuc morbo persistente) per quatuor dies humore præparato, iterum purgandum: atq. deinceps (morbo ad statum accedente) clysterum solummodo vsus esto, medicamentorumq alterantium tantũ, & humores præparantium. Excretione facta vel abscessu, si vires adhuc robustæ sint, catharticum adstringens, vt hamech, vel rhabarbarum integrum exhibendum. Atque postea sudores prouocandi, & vrinæ, & viscera sympa-

sympatheticis roborāda; diarhodone, diambra, dianoſcho.

Melancholica intermittens, & huius ſigna.

Melancholicæ intermittentiũ ſigna.

Primum ſuboritur pandiculatio, oſcitatio, & moeſta quædam totius corporis inæqualitas: tum frigoris horror minime acris: ſed velut oſſa confringens, & tũdens cum articulorum diſſolutione. Horrorem ſequitur dentiũ ſtridor maximus, interdum binas horas durans.

Cum ad ſtatũ morbus vergit, rigor leuis loco horroris ſuboritur, & horrorem huius febris ſequitur calor leuis, pulſus initio rarus, tardus, in morbi augmento velox, frequẽs, ſed rarior atq. tardior quam in biliosa flaua ſincera intermittẽte. Et in pulſu longe habet velociorem arteriam in principio & fine motus, quam in medio. Vrinæ omnes crudæ ſunt.

Paroxyſmus tres diei naturalis partes ſæpe occupat: nõ raro vltra 24. horas protenditur. In exiguum ſudorẽ deſinit: & finito paroxyſmo, pulſus impreſſum febris veſtigium continet: rarior tardiorq; exiſtens.

Remedium.

Remediũ.

In intermittente melancholica, liberalior cibus concedatur, quam in remittente tantum. Omnia valde humectantia & magis quam in remittente incidentia, atq calefacientia, tam ſumta, quam admota.

Aer calidior eſto, nec diebus intermiſsionis (ſi vires ferant) negotia cõſueta intermittantur: & ante ipſum acceſſum, corpus vehementer exerceatur.

Cibi ſint moderate ſicci: vt panis puriſſimus, diligenter ſubactus, probe fermentatus, ſale perexiguo, vel potius ſalis loco, aniſi, aut fœniculi granis aſperſis.

Carnes: hædina, vitulina, pulli gallinacei, iuſcula elixorum, carnes aſſorum.

Æstate conueniunt potissimum pisces saxatiles vt cancri, & testudines toti, & ex hordei cremore cocti.

Ex fructibus humidi, nec tamen frigidi: vt poma dulcia cocta, & ex saccharo sumta, pruna dulcia, caricæ pingues: passulæ exacinatæ, &c. Lac amygdalinum, hordeum ad tabem decoctum.

Iusculis incoquātur borrago & spinachia, & mercurialis aliquid, si aluus est adstricta, atque tempus æstiuum sit. Sin hyemali, mentha, maiorana, melissa. &c. porro diæta omnis esto humectans atq moderate calefaciens. Condiantur nutrimenta omnia aromate pauco, nec valde acri: vt cinnamomo, mace, nuce muschata, croco; nisi caput dissuadeat.

Salsamentorum hic vsus maior quam in prædictis conuenit: sinapios, piperis, &c.

Potus esto vinum generosum, clarum, dulce, dilutum aqua cocta cum aniso, cinnamomo, fœniculo, aut cereuisia eadem arte præparata.

In hac intermittente per initia (virium habita ratione) vberrime alendum: & somnus longus affectandus.

Aluus libera esto: & nisi per initia respondeat, clysteres acriores vsurpentur quam postea.

Horrori hic oleo ex castorio, vel euphorbio, &c. consulendum, & sudor copiosissimus eliciendus.

Vomat ægrotus à cibo paulo ante accessionem leni vomitorio, vario prius cibo sumto: pingui, ac oleoso.

Si sitiat in paroxysmi statu, potus esto syrupus borraginis, violaceus, vel capillorum veneris cum decocto fœniculi, & aqua hordei: & in ipso paroxysmi statu, consulendum viribus aliquo restaurante, & pariter sitim leniente: multo magis vbi morbi status vrget.

In hac secetur initio basilica, vel media sinistra, & si niger.

niger ſanguis fluat,& craſſus:ſatis magno forami-
e,audacius perfundatur.
Vno vel altero die poſt ſanguinem miſſum, pur-
tio melanaphyga ſatis fortis paretur: eius tamen
citate,vel caſſia, vel aliquo ſyrupo humectante
fracta.
Deinceps(materia prius pręparata)menſibus ſin-
lis,nunc hoc, nunc illo modo purgādum lenius:
ſumatur catharticum pridie acceſſionis: aut ſi ac-
ſſus tardior fuerit,ipſo acceſſus die.
Poſtea ſtudendum coctioni,atq; humorum præ-
rationi:nunc ſyrupis, nunc tabellis, nunc opiatis,
c.omnibus magis calefacientibus, & attenuanti-
s,quam in continua; vt oxymelite ſquillitico,ſy-
po de radicibus,de fumaria,de epithymo:ſingulis
lutis decocto radicum capparum,tamariſci, corti-
medianæ fraxini. Atq. hæc omnia laxatiua fiant
cartami medulla, ſenæ foliis, vel agarico; atque
m hauſtus vnus ſumatur quarto quoquo die par-
cyſmum antecedente.
Porro iuſcula pullorum alterentur herbis molli-
tibus,malua, mercuriali, atriplice, & aromatum
iquo.
Diebus intermiſſionis poterunt inſpergi pulue-
s diambræ, diamoſchi, dulcis, diagalangæ, &c.o-
nia pondere maiore quam in continua: & quo
opius ad ſtatum,eo calefacientia & attenuantia
at remiſſiora quam incontinua.
A ſtatu,viſcera fouenda, ac fotu molliēda:& ma-
feſtis ſignis concoctionis apparentibus, lene pur-
ns ex adſtringente materia propinetur: & viſcera
eo firmentur: ſudores,& vrinæ moueantur.
Viſcera poſtquam quater aut quinquies fota fue-
nt,molliente vnguento illinantur, & incidente
martiato,&c.Cor inprimis hic muniēdum, & in
ſis acceſſibus epithemata ex cardiacis applicanda:

& ex eadem materia ſicca, ſcutũ aſſidue extra paro-
xyſmum geſtandum.

In morbi ſtatu (lienis gratia) ſanguis ex ſaluate-
la pro viribus, ac morbi ratione detrahatur.

His peractis & concoctionis ſignis apparentibus
balneum valde humectãs & refrigerans minus in-
peretur: & ab eo corpus oleo violaceo inungatur,
vel amygdalarum dulcium.

Si ſatis robuſtus ſit ægrotus, poterit ex decocto
attenuantis vapore poſtridie acceſſionis, bis hebdo-
made, ſudare, præſertim vbi morbum inclinare cõ-
ſtiterit: quo tempore theriaca imperari queat, ali-
quo humectante miſta.

Hactenus febres ex bile vnum humorem: ſequuntur ex eadem plures accendente.

Febres ex bile plures humores accendente. Vbi plures accenduntur, ſpuriæ dici queunt: &
ex ſignis plurium humorum bile accenſorum de-
prehenduntur.

Spuriæ. Hæ duplices ſunt, vel æquabiliter miſtis, atq; ac-
cenſis, vel inæquabiliter.

Æquabiliter miſta. Vbi æquabiliter miſcētur, æquabilis ratio haben-
da, & præparationis & vacuationis humorum.

Et in æquabiliter. Vbi inæquabiliter: inæquabiliter redundantis ra-
tio eſt maxima habenda.

In pituita ſiccandum magis: in Melancholia hu-
mectandum.

Hactenus febris ex bile flaua: ſequitur ex atra.

Febris ex bile atra. Ex atra quarto quoquo die frequentiſſime cor-
ripit.

Signa.

Signa. Acceſſiones à leui rigore incipientes habet, eaſq;
Melancholica breuiores: ſed cum mordaci calore,
atq; ſiti vehementi.

Sunt item hac febricitãtes magis inquieti quam
ex melancholica laborantes, minus tamen diutur-
na febris eſt.

Si ex-

Si ex flaua bile vsta oriatur, omnia sunt hic tanto criora.

Caussa. *Caussa.*

Ex prægressis aliis febribus maxime erraticis, ac agis oriri solet.

Remedium. *Remediũ.*

In hac omnia humidissima sint, & frigidiuscula antum: vinum si concedatur, id bene aqua dilutum sto ad vehementiorem humectationem: aceti tamen vsus hic (quod in melancholica negandũ) arcus esse poterit.

Somnus esto extra paroxysmum diuturnus.

Sanguinis plus hic depleatur quam in melanchoca: die prima dextra basilica aperta ad vnc. 4 vel nc. 5 sequenti & sinistra saluatella, & (si vires ferãt) nc. 3. vel amplius si opus est.

Si atra bilis ex sanguine fuerit, plus deplendum uam si vel ex bile, vel p tuita, vel melancholia exsta oriatur.

Purgantia omnia hic aliquatenus frigida sunto: bene humida ex melanaphygo aliquo.

inc dentia haud valde calefaciãt: vt oxymel squilticum, cum syrupo violaceo temperatum atq. diatum decoctis herbarum mollientium & valde hunectantium: borragine, buglossa, violis, &c. Vel poius iuscula carnis salubris vt pulli gallinacei, veruesis iuuenis vel vitulina cum multa borragine, bulossa, & pauca citragine alterata, vsurpanda: atque andem humore epiceraſticis temperato & præpaato blande melanophygum singulis hebdomadis umatur.

Morbo tandem declinante adhibeantur fotus, alnea, illitus, mollientia atq. attenuantia omnia, itra insignem calorem: maxime secundum hepatis egionem: præsertim si atra bilis sit sanguinea

Hic cor toto morbi cursu, epithematis cardiacis

muniendum: & tandem ſub finem ſudores prouocandi, & vrinæ: atq. vltimo viſcera roboranda.

Hactenus febris ſchetica: ſequitur Hectica.

Febris Hectica. Hectica febris eſt, quæ in cordis ſubſtantia accenditur.

Hæc bilioſis tantum febribus complicatur. Gradus tres habet: 1. ros conflagrat. 2. gluten. 3. humidum radicale.

Signa.

Signa.

Calor luculẽtior à cibo, alioquin æquabiliter per corpus diffuſus: atq. vix febricitanti ob æquabilitatem perceptus. Qui tamen ab alio percipitur acris. Manifeſtior tamen in volis manuum, & plantis pedum percipitur.

Cauſſa.

Cauſſa.

Raro oritur niſi alio prius morbo prægreſſo. Interdum diariam febrem excipit, frequentius ardentes, atque alias diuturnas.

Remediũ.

Remedium.

In hectica, humidiſſima ſunt omnia, & moderate frigida. Aer temperatus habeatur aquæ vaporibus, vel leui flamma: & acrior ignis eſt fugiendus.

Alimentum eſto lac muliebre, aſininum, caprillum, vaccinum, ebutyratum, recens mulctum: vel ſi muliebre ſit, ex ipſa mamma ſuctum, ab vnc. iii. ſenſim augendo, vel etiam à pluribus pro viribus ęgroti, donec ad vnc. 8. peruentum ſit: plus, minus, prout vires patientis ferant: atq. in hac doſi, integrã menſem conſiſtere ex vſu erit. Si forte in ventre lac aceſcat, ſacchari parum admiſceatur: ſin vritur, diluatur parum aqua. & ita ſubferuefactum propinetur. Exhibeatur autem mane, horis quatuor, vel amplius à prandio: atq. ſi ex eo prandere velit, mica panis ſæpius lota immiſceatur.

Ab his poſtea (viribus ferentibus) aſtaci fluuiatiles,

es, aqua hordei decoquantur, & apponantur esui: item cãcri marini testa exuti, bene loti, & aqua hordei admodum elixi: ex quibus cum hordei farina, amygdalis, pineis recentibus, seminibus melonum, atq. cucurbitæ eisdem mistis inter se, atq postea furno coctis, testudinatum fieri poterit.

Porro his similes cibi reliqui exsistant: vt iuscula pullorum alterata lactuca, portulaca, borragine, buglossa &c.

Potus esto frigidiusculus, atq; egelidus, somnus admodum prolixus. Et restaurantium destillatorum, colatitiorum, expressorum, vsus esto frequentissimus.

Balneum frequenter vsurpetur tepidum, eius vapore prius excepto, tum balneum ipsum, sensim assuefacto ægroto.

Epithemata partibus principibus accommodentur ex frigidis, humidis, sympatheticis.

Sudor si quis hic oritur, inhibendus oleis refrigerantibus, & adstringẽtibus leniter inunctis: vt rosaceo, nenupharino, myrtino, &c. Omnia in secundo huius gradu, quam in primo, diligentius & vberius vsurpanda.

Symptomata medicum implorantia. *Symptomata hecticæ febris.*

Syncope, aluus adstricta, nimis laxa.

Syncopes mitigatio ex præcedentibus petenda. Si aluus profusa sit, (quod sæpissime accidit in hac febre,) syrupus de rosis siccis, vel myrtinus, &c. Diluatur ptisana colata ex hordeo torrefacto, & dilutus propinetur. Et gelatina santalis aromatizentur: & aceto condiantur. *Syncope.* *Aluus laxa.*

Sin autem aluus adstricta sit, clyster refrigerans & humectans, ex malua, violaria, lactuca, &c. additis oleis refrigerãtibus, violaceo, nenupharino, &c. infundendus. *Aluus adstricta.*

Tertius hecticæ gradus omne remedium respuit.

atq. ſignum habet faciem ab Hippocrate depictam: oculi caui, nares acutę, collapſa tempora, frontis cutis arida, aures frigidæ atq contractæ, & aurium extremitates auerſæ: vngues acuti, & adunce detorti, &c.

Hæc de cordis dyſcraſia calida: atq; ita de febribus omnibus: ſequitur reliquarum principum dyſcraſia.

Ad Capitis dyſcraſiam calidam.

Dyſcraſia capitis calida.

Signum.

Signum.

Æſtus cum dolore vehementi.

Remedium.

Remediū. Moderata lux, alta quies. Fronti atq. temporibus (hæ namque partes in capitis calida dyſcraſia laborare ſolent) panis ex oleo roſaceo inducendus: vel linteolum ſucco ſemperuiui, plantaginis, lactucæ, portulacę, meſpillorum, &c. maceratum dolenti loco applicandum, & totidem gradibus frigida per omnes meatus applicāda: quæ omnia, ſiue faſciis ſiue anacollematis applicentur, crebro ſunt mutanda.

Dolor autem vbi ingens ſit, narcotica: opium & camphora, cum croco ex lacte muliebri inducenda cautione maxima, ne longius quam dum dolorem ſedauerint ſinantur.

Sin autem dyſcraſia hæc cauſſam habeat feruentem ſanguinem (quod ex tenſione, grauitate, faciei rubore percipitur) pro vſu atq. ægrotantis viribus, vena pertundatur: primo cephalica dextera; atque tum poſtea vena puppis, vel alterutra iugularium ſi opus eſt. Vel cucurbitulæ cum multa flamma, ſcarificatis ceruicibus affigantur.

Sin vero bilem fouentem cauſſam habeat (quod ex doloris acerbitate pungente, & veluti erodente, abſque grauitate, oris amaritudine, faciei pallore, & inſomniis percipitur (præmiſſa parca phlebotomia) chola-

cholaphygis potionibus, & clysteribus res transi-
enda. Atque ab his, detonso capillo, topica sunt ap-
plicanda.

Porro si dolor contumax sit, atq. pulsatilis: arte-
riæ in temporibus maxime micantes sunt inciden-
dæ: & sanguis satis largiter fundendus: necnon cu-
curbitulæ affigendæ, extremorum frictiones adhi-
bendæ: & vincula dolorifica iniicienda. Atq (malo
adhuc contumaci) cauterium actuale in medio ca-
pite ad suturas adigendum: nec sinapismos, nec
dropacismos, pro mali contumacia, prætermitten-
dum.

Sin vero ex ardore mens laborat, vel vigiliæ fati-
gant, multo diligentius prædicta vsurpanda: atque à
narcoticorum, valideq. refrigerantium vsu, sensim
discutientia cephalica ceteris admiscenda: vt beto-
nica, saluia, libanotis, stœchas, &c. quibus tādem so-
lis vtendum, & animalcula viua per spinam secta, &
exenterata, vt catelli, columbi, &c. sunt applicanda.

Hæc ad capitis dyscrasiam calidam.

Ad pulmonem calida dyscrasia laborantem. *Dyscrasia calida pulmonis.*

Signa.

Frequens spiritus atque is exspiratus, iusto cali- *Signa.*
dior perceptus, lingua siccior, malæ solito rubicun-
diores.

Remedium. *Remediū.*

Aer frigidissimus, potio liquidissima, ac refrige-
rans, sensim pitissando bibita, amygdalogala, qua-
tuor seminum frigidorum maiorum emulsiones ex
hordei decocto, syrupi violacei dilutiones: pectoris
inunctiones ex humectantibus, atque refrigeranti-
bus: oleo violaceo, nenupharino, &c. cum succo re-
frigerante portulacæ, lactucæ &c.

Discrasia calida vẽtriculi.
Signa.
Remediũ.

Ad ventriculum calidum.

Signa.

Appetentia remissa præterquam potionis, cuius ingens exsistit, à cibis, ructus nidorosi.

Remedium.

Cibus liquidus, frigidus, iurulentus, vt pulli ius c herbis refrigerantibus alteratum, maxime sympa theticis, oxalide, lactuca, &c.

Potus esto valde dilutus, vel aqua hordei, deco ctum glycyrrhizæ, cum endiuia, lactuca, oxalide, &c

Si bilis in ventriculo ferueat (cuius signum est o ris amaritudo cum rosionis sensu) cholaphygo est abigenda: & si os ventriculi lacessat, vomitu excu tienda: sin fundum petat, ex adstringẽte cholaphy go vt rhabarbaro, vel diacydonio laxatiua est expur ganda: à qua expurgata, epithemata refrigerãtia ad ventriculi regionem ante & pene ex succo solani, endiuiæ, lactucæ, cum santalis aut camphora impo nenda; vel cataplasmata refrigerãtia ex farina hor dei cum refrigerante succo, oleo rosaceo, vel meli no addito, applicanda.

Sumantur autem ante cibum frequenter ribes, oxyacanthæ succus, oxalidis, mali medici, &c. corna, cydonia, &c.

Dyscrasia calida hepatis.
Signa.
Remediũ.

Hepatis discrasia calida.

Signa.

Sitis contumacior, vrinæ coloratæ, & acriores. Corporis color solito flauior.

Remedium.

Si sanguis ferueat, ex hepatica depleatur: sin bilis æstuat, prius refrigerantibus atque humectantibus alterata vacuetur.

Omnia intro sumenda sint copia largiore, atque maiore quam in ventriculo laborante. Cetera cum ventriculo conueniunt, si locum & sympathetica propria excipias.

Lienis

Lienis dyſcraſia calida.

Signa.

Proditur communibus ſignis.

Remedium

Idem quod iecoris, niſi quod ſympathetica propria ſint huic accommodanda.

Renum dyſcraſia calida.

Signum.

Calor moleſtus circum horum regionem perceptus,& oleoſum quid vrinis innatans.

Remedium.

Decubitus in alterutrum latus tantum,& in dorſum vitetur:dormiturus baltheo accingatur cui intexta ſint ſpinacii ſemina, ne temere dorſo noctu incumbat. Lectus eſto durus. Quæ ſumuntur hic liquidiſſima ſunto omnia: & largiore quantitate quam in hepatis dyſcraſia hauriantur.

Sin vero ex ardore renum diabetes oboriatur,vberius & aſſumta,& admota applicanda, & quæ admota ſunt,frequentius immutanda: vt farina hordei cum ſucco foliorum vitis, plantaginis, portulacæ,&c. cataplaſmatis conſiſtentia; & refrigerantia tum (quibus ſemper acetũ admiſcendum) toti ventri inducenda.

Teſticulorum dyſcraſia calida.

Hæc calore inſolito atq. moleſto proditur:& eandem cum renibus therapeiam obtinet.

Vteri dyſcraſia calida.

Signum.

Feruor atque dolor.

Remedium.

Loca circum os ſacrum & pubem, decoctis refrigerantibus rigentur,& refrigerantia loco applicentur:vt oui candidum,vel ipſum integrum,cum oleo roſaceo quaſſatum,& ſtupa exceptum,&c.

Lienis dyſcraſia calida. Signa. Remediũ.

Renum dyſcraſia calida. Signum. Remediũ.

Teſticulorum dyſcraſia calida.

Vteri dyſcraſia calida. Signum. Remed.

Ad ambusta Remedium.

Curantur ambusta, vel ipsum ardorem auocantibus, vel exstinguentibus

Euocantia. Euocantia calida sunt: vt ari, aut porri illita folia cepe sale contusa & inducta, vel oleum cum sale: atque hæc quam celerrime sunt inducenda.

Exstinguentia. Exstinguentia, frigida sunt: oxycratum, sempervivi succus, oui album, succus solani, &c.

Hactenus ametria calida: sequitur frigida.

Ametriæ frigidæ signa.

Signa.

Pars tactu frigidior percepta: excrementa cruda & multa: pallor (si partium externarum aliqua sit) & decoloratio.

Caussæ.

Caussæ.

Primæ & procatharticę: Exercitationes intermissæ, tristitia, curæ, &c. venus prodiga, in mulieribus menstrua nimium fluentia, somnus nimius: aer impense frigidus, cibus, vel potio nimiũ refrigerantes.

Internæ caussæ, frigida cacochymia, interdum ex pituita, interdum ex melancholia.

Remediũ.

Remedium.

Diæta calida & calefaciens. Exercitatio pro corporis viribus satis valida, habitus fricandus, & à balneo attenuante, calidus vngendus. Hilaritas procuretur, etiam interdum ira excitanda.

Cibus calidus, panis triticeus, modice fermentatus, sale, aniso, &c. conspersus.

Carnes salubrium animalium, & concoctu faciles, veruecinę, vitulinę, pullorum, gallinarum, pisces saxatiles atq omnia aromate condita.

Potus meracus, olera acria, cepe, porrum, &c.

Medicamentum ex tribus piperibus, ex vino, certis interuallis sumatur: vel aliquid electuariorum aromaticorum vel puluerum diagalangæ, diamoschi, &c.

Cordis

Cordis dyscrasia frigida.

Signa.

Respiratio parua, & pulsus paruus, metus, tristitia.

Remedium

Corpus exercendum, hilaritas procuranda. Diæta reliqua esto aromatica. Potus, vinum satis generosum. Medicamenta exhilarantia cardiaca: vt diamoschi, aromaticum rosatum: lætificans Galeni & ex eadem materia stillatitia aqua rosarum, melissæ, vel ochymi admista, epithemata aptentur: atque ex eisdem siccis scuta ad cordis regionem gestanda concinnentur.

Cordis dyscrasia frigida. Signa. Signum.

Cerebrum frigidum.

Signum: Sensus perceptio frigida.

Remedium.

Cephalica vberius quam in prophylactica adhibita.

Cerebri dyscr. frigida.

Pulmo frigidus.

Conuenit cum corde frigido, si locum & sympathetica excipias.

Pulmonis.

Ventriculus frigidus.

Signa.

Tarda coctio: ructus acidus.

Ventriculi.

Remedium.

Si humore pituitoso fota sit: (quod ex grauitate quadam, & nausea, & ex ventriculi dissolutione, & languore, percipitur) ipse humor medicamento aloetico, vt hiera picra, pilulis stomachicis, &c. est expurgandus, vel prius attenuatus (ceteris cõsentientibus) excutiendus: & postea ventriculus sympatheticis calidis corrigendus: sumto vel diaspolitico, vel diatrion pipereon, &c. & fomẽtis ac sacculis ex stomachica materia, vino aromatico, caryophyllis, nuce moschata, absinthio roborandus.

Cibus esto siccus ex volatilium carnibus, cinnamomo, caryophyllis, &c. transfixis.

Potio esto parca & meraca. Cibus actu calidus potus frigidus.

Sub finem autem (expurgato humore) adstringentia vsurpentur, præsertim si inde diarrhœa lienterica immineat: tum namq. adstringentia vel toti ventri sunt inducenda.

Hepatis.

Hepar frigidum.

Signa.

Color faciei pallidus, vrina alba, alias tenuis, alias crassa, attractrix facultas, vel alteratrix, vel ambę infirmæ.

Si attractrix vis infirma sit, liquida cruda, incocta per aluum excernuntur, ad chyli tamen formam accedentia.

Si alteratrix tantum infirma sit, simile quid loturæ carnium, vel sanguinis aqua diluti, ex interuallis excernitur.

Remedium.

Cibi calefacientes: mel, passulæ, ficus, amygdalæ, pistachia, &c. Potio: vinum. Ex pharmacis: Electuarium ex vino chyphondes dictum, vel mel passulatum cum cinnamomo, cassia, spica, ligno, aloes, & croco, sumatur vnc. ß. ex vino odorifero.

Eupatorium, absinthium, schœnanthus, ex vino & aqua cum melle cocta, frequenter vsurpanda.

Foris autem illinantur oleum irinum, mastichinum, costinum, &c.

Si quis autem humor ametriam pariat, est is primum pharmaco expediendus, atque deinde cetera sedulo vsurpanda.

Lienis.

Lien frigidus.

Conuenit cum iecore, si locum, & sympathetica propria excipias.

Renes frigidi. — *Renum.*
Testes. — *Testium.*
Uterus. — *Uteri.*

Calidis sympatheticis inprimis, secundum natu
es aditus applicatis curantur.

Ad partem frigore læsam. — *Pars frigore læsa.*

Remedium.

Pars sensim calefiat, & (perfrigerato loco calidio
collocato) pars ipsa oleo irino, costino, e castorio,
l euphorbio inungatur, & lana succida inuolua-
r, nunquam omissis parti sympatheticis.

Hactenus dyscrasia frigida: sequitur humida.

Signa. — *Dyscrasiæ humidæ signa.*

Pars nimis mollis, & humiditate diffluens, excre-
enta copiosa, facilis sudor.

Caussa. — *Caussa.*

Procatharticæ, vita sedentaria, somnolentia, aer,
: habitatio humida, iuscula crebra, cibi humidi, po-
o multa.

Internæ: excrementa, vel succi humidi copiosi,
erosi humores redundantes.

Remedium. — *Remediū.*

Siccantia omnia, exercitatio valida, sudores mul-
i, frictiones siccæ, & hypocausta.

Cibus assus, & ex animalibus siccis, salsamenta,
panis siccus & vetustus, modo haud nimium indu-
uerit. Iuscula nulla, potus parcus, Venus.

Cor humidum,
Cerebrum,
Iecur,
Ventriculus.
Lien, &c.

Omnia siccantibus, sympatheticis, & roborantibus sunt corrigenda.

Hactenus dyscrasia humida: sequitur sicca.

Dyscrasiæ siccæ signa. Hæc difficilius quam humida cedit remediis.

Signa.

Pars durior, squalidior, excrementa pauca.

Caussa. *Caussa.*

Procatharticæ: studia, vigiliæ, curæ, labor vehemens, & exercitatio vehementior, & laboriosa. Venus prodiga.

Aer siccus, Laconica multa. Cibus siccus. Potio parca. Interna: sanguis parcus.

Remed. *Remedium.*

Humida omnia, exercitatio lenta & parca: iuscula crebra, lac, iuscula hordeo, borragine buglossa alterata. Balnea ex hydrelæo: & ex hydrelæo frictiones Hilaritas. Somnus etiam à cibo breuis. Potio diluta, & vinum oligophorum.

Siccitas marasmodes (exhausto humido radicali) omnem therapeiam respuit.

Partium principum sicca dyscrasia.

Harum atque reliquarum omnium siccitas, ex vberrime adhibitis, quæ in prophylactica dicta sunt, est corrigenda.

Hactenus quarundam partium elementarus dyscrasia.

Dyscrasia vniuersalis. Si vniuersalis dyscrasia sit: per omnes vndiq. aditus est abigenda: exordio ab illa parte ducto quæ alteri incommodat.

Caussas habet vel vndique afficientes vel principes: & signis prædictis vndiq. manifestis proditur.

Hactenus ametria Elementaris: sequitur venenata.

Ametria venenata. Venenata ametria est, omnium eucrasię partium à venenata caussa corruptio.

Venenata ametria est alexiteriis demolienda.

Venenata duplex exsistit: ex veneno { In corpore genito. Vel extraneo.

In cor-

In corpore enitum est uplex, vel { Spiritus tantum inficiens: Vel substantiam corporis, item corrumpens.

Spiritus inficiens; fere vel cerebri, vel cordis, tanum spiritus inuadit, idque pro veneni motu, vel seorsim, vel simul.

Cerebri spiritus seorsum inficiens epilepsiam arit.

Est autem epilepsia conuulsorius vniuersi corporis motus, ab aura venenata, in qua de repente ægroti concidunt, & ex interuallis cōuelluntur; & interdum voce nil significante exclamant, & ore spumam edunt. Aliquibus vesica & aluus, inuoluntarie oluuntur, aliis adultis, genitura excernitur. *Epilepsia.*

Pueros vexare solet septimestres iam dentientes, t interlunio natos, & matris menstruis fluentibus onceptos, atq tum perseuerare solet ad pubertatis nnos, quibus cum primum semen mares emittūt, t menstrua femellis effluunt, cessare solet: quos si uperet annos, difficile curatur, & fere desperata res st. Atq. alias vbi stertor, stridor dentium, partium aciei peruersio, corporis totius iactatio vehemens, puma multa, seminis effusio, in ipso casu acclamaio, res periculi plena exsistit. *Signa.*

Remedium. *Remed.*

Corpus loco lucido collocandum ex temperate alido, capite sublimiore, ex quo membra superne, eorsum fricentur: clystere satis acri prius iniecto. nte omnia os diducendum est, atq tenendum diuctum: & lingua & palatum, theriaca, & mithridao, vel alterutro rutæ succo, vel oxymelite squilliti o dissoluto illinenda, & naribus excipiatur fumus elzoini vel castorium odorandum, vel castorium, tq. belzoinū oxymelite squillitico dissoluta in gnm indātur, in aures & nares oleum rosmarini, aut ucis moschat. infundatur, & iidē coronalis futura

& lambdoides, fricentur; & extremis vincula dolorifica iniiciantur.

Hac arte excitato epileptico, reuulsionibus studendum, & vacuationibus ab ipso cerebro, primum clysteriis; tum purgantibus, præsertim per sedem, ex hiera diacolocynthidos: deinde cucurbitulæ, cũ scarificatione affigendæ, pro ægroti viribus, ac morbi vehementia. Ex interuallis (ægroto interea recreato) cucurbitulæ primum hypochondriis affigantur: deinde scapulis, cum scarificatione, atq. (diebus interiectis purgato corpore & ægroto recreato) occipitio affigantur: & rubrificantia, & vesicas excitãtia, collo iuxta scapulas, admouenda; deniq. cetones, & cauteria, extremo occipiti, & carneæ brachii parti inducenda, aperto diu seruato vlcere, caput radendum, vel detondendũ, & cucupha ex cephalicis adiectis morbo antipatheticis, vt visco querno, pęonię maris radice, hyssopo, &c. gestãda, & sternutatoriis ex pipere, euphorbio sinapi, &c. vtendum, & apophlegmatismis. Atque tota therapeię historia, antidotus sumatur huic malo proprius: vt squilla apud Gal. in consilio pro puero epileptico, vel aliud quodlibet accommodatum ex visco querno, radice, & semine pæonię maris, decrescente Luna collecto, cranio humano, vngula asini, cornu alcis, &c. Quibus autem inueterata est, malleoli venæ, veris initio, incidendæ.

Si infans sit, nutrix esto abstemia, & coitu abstineat.

Pueri corpus molliter fricãdum, & caput detonsum inungendum oleo anethino, rutaceo, sampsuchino, &c puluere cyperi, angelicæ, radicis pæoniæ maris adiecto. Aluus semper tenenda tenera ex butyro & saccharo, vel melle nutricis mammæ illito, mercurialis cauliculo in anum inserto: vel aliquid syrupi laxatiui rosarũ pallidarũ pulticulę misceatur, vel

el ſedes melle illinatur,& rutæ ſucco: vel ſalis gru-
nus in podicem indatur.

Si aliunde venenum deferatur: tum & origini eſt
bſtandum. Quæ ex ſanie maligna bilioſa in ventri-
ulum irruente ieiuno fere, oriri ſolet. Hic ergo pa-
is vino tenui auſtero, vel granatorum ſucco mace-
andus, atque ſumendus: atque ventriculus ex alo-
tico medicamento purgandus: vel vomitu humor
acuandus: & ne talem ſaniem admittat, ſympa-
heticis aſtringentibus roborandus. Pueris ſolet ex
ermibus putreſcentibus accidere. His, amaris, & a-
exiteriis, vermes enecandi, atq; eiiciendi, tam ſum-
is, quam ad vmbilici regionem applicatis. Atq; de-
ur (luna declinante) ſemen pæoniæ cum puluere
ontra vermes, bis hebdomade.

Si ex alia particula quę conſtringi poterit malum
riatur, fune diligenter excipiatur: & pars arctiſſi-
ne conſtringatur, vt præcludatur veneno aditus: &
articulæ, rubrificans, & veſicans medicamentum,
mponatur: vt lepidum, ſinapi, cantharides, &c. Cu-
urbitulæ loco affigantur, & mithridatio, vel theria-
a, vel anagallide rubra, locus inducendus, & vici-
ia omnis ex ſinapi, pipere, euphorbio cum melle a-
acardino, vel theriaca. Si locus præligari nequit,
altem cucurbitulæ adhibeantur cum ſcarificatio-
e & multa flamma,

Vbi cor venenum petit, idque vehementius: li- *Lipothymia.*
othymiam, aut ſyncopem parit, vbi remiſſius pal-
itationem. Id autem fere accidit ex ſanguinis gru-
no in ventriculo, vel inteſtinis, vel in pectore, vel in
eſica putreſcente: vel ex vermibus putrefactis, vel
omica ſubito rupta, ac virus in cor exhalante. Hic
rimum ex ſyncope reuocandus ægrotus vino por-
ecto, & odoratis aſtringentibus naribus adhibitis,
& ſpiritus recreantibus, vt aceto roſaceo, in quo hyſ-
opus maduerit, vel ipſa hyſſopi coma intincta, &

odorata: & frictiones adhibendæ partibus extremis: & vincula dolorifica iniicienda. Atque deinceps, (reuocato ægroto) grumus, & venenum, expurgandum: & Cor sympatheticis, & antidotis, tam sumtis, quam admotis muniendum: vt diamargarito frigido, puluere de gemmis, quæ sumi poterunt ex syrupo de acetositate citri, & aqua rosacea dissoluta pannis intinctis, ad regionem cordis pro epithematis applicari &c. Nec non vtile theriacam cum conserua borraginis sumere. Deniq; cor vndique muniendum, & sibi sympatheticis: atq; antipatheticis veneno, eademq; ratio in palpitatione ex aura venenata est tenenda. Atq; hæc vbi seorsim petuntur: veneno simul autem, & cerebrum, & cor, in vteri suffocatione affici solent. Ergo in hac, cum accessio propinqua est: torpor mentis, pigritia, crurum imbecillitas, pallida facies, aspectus tristis: cum iam instat, strangulatus, grauis sopor premit; mens desipit; sensus torpent, vox obmutescit, crura contrahuntur; Deinde maxillæ rubere incipiunt; facies aliquantulum ardescit, pulsus exiguus, languidus, in nonnullis vix perceptibilis. Cum remittit, humiditas quædam ad tactum ex locis mulieribus procedit: atque tandem redeunt ad se.

Circu[m]stibus mouetur: hyeme & autumno magis, accidit iuuenculis, ad venerem procliuibus: sterilibus maxime, si ex medicina sumta fuerint infœcundæ: & eis quæ præter consuetudinem non miscentur viris.

Caussa.

Caussa. Vapor in principes partes elatus ex semine corrupto, vel alio quouis humore crasso, & veluti seminali in vtero putrescente: & in partes nobiles virus exhalante.

Remedium.

Remediũ. Excitetur e paroxysmo vellicatis auribus, maxime

me pilis pudendo adnatis. Aliquando opus & piper, zinziber, sal gemmæ, & huiusmodi alia pudendis immittere. In accessione, summa diligentia & crura tota, & corpus totum perfricandum, ex aceto, & sale. Odore fœda naribus admoueantur: vt castorium, galbanum, allium, pili combusti, veteramenta combusta, & naribus excepta. In vuluam autem odoratissima vnguenta infundenda, vt oleum, ciueta, vel moscho, mistum: vel in quo nux moschata, caryophyllum, &c. incoxerint: vel pulueres aromatici miscentur. Et inde obstetrix (intincto digito) affricet os vteri, in virginibus: in aliis interiora.

Porro sternutamenta fiant ex castorio, pipere, elleboro, sinapi, &c. Cucurbitulæ affigantur inguinibus, & ventri cum multa flamma: & voce aspera excitetur, vbi accessio conquieuerit: vomitus excitandus, & cibus parcus offerendus, vel nullus: & cardiacis roboretur.

His per interualla, castorium drach. 1 pondere vel scrup 2. bibendum ex artemisiæ decocto: vel bryoniæ radix, vino albo incocta.

Si virgines sint, vel viduæ, nubant: si nuptæ, coitus frequentior esto solito.

Si prægnans laborat suffocatione, ea quæ conceptum corrumpunt cauenda: & quæ vehementer vterum concutiunt.

Hactenus de veneno spiritus tantum inficiente: sequitur corporis item substantiam corrumpens, atque primum de Elephantiasi Signa.

Pili Elephantiacis defluunt: & vbi auelluntur, cutis pars vna sequitur: tubercula rotunda, multa, granosa, sub superciliis, & pone aures, variisque faciei locis. Auricolarum cõtractior & exactior rotunditas: frontis rugositas: oculorum obtuitus fixus, & exacta rotunditas: nares extrinsecus patulæ: intrinsecus constrictæ: labrorum sublatio, crassities, & *Elephantiasis signa.*

tumor gingiuarum sordes: fœtor: erosio. Venæ sub lingua varicosæ, & nigræ: animæ fœtor: vox clangosa, & ex naribus manans. Vniuersæ cutis defœdatio cum arida scabritie, cum multis herpetibus, scabie, & vlceribus, squamas, crustasque remittentibus: sensus compunctionis per vniuersam cutem: consumtio musculorũ inter pollicem, & indicem: scapulæ instar alarum exstantes: partium stupor, partium extremarum putredo: terrifica insomnia: timores: ad coitum furentes: sanguis si aqua dissoluatur, arenosus: pulsus debilis: vrina instar iumentorum crassa.

Remedium.

Remediũ. Malum si inueterauerit, incurabile exsistit. vbi recens sit, (id est, cum nihil ex summis deciderit: nec vlla sit vlceratio, nec eminentiæ tuberosæ plurimũ exsurgant: sola facies aspectu ingratior, neque tamen admodum indecora) therapeia experiunda, quantumuis difficilis.

A somno, manu molliter permulceantur: aluoque deiecta prius, gestetur: & vocem exerceat: deinde perfricetur, & vario exercitationum genere vtatur. Sudor ab exercitatione contractus abstergeatur, & corpus butyro recenti delineatur: & post (tẽpore pauxillo interposito) succo fœnigræci, aut ptisanæ cremore corpus perungatur in balneo: & a balneo, detersus, perungatur oleo myrtino, vnoq; modico cum alumine, vel ammoniaco, vt sordium sit spissitudo: rursus teneris panniculis abstersus, dimidia hora conquiescat, inde potu aquæ ad vomitum sollicitatur, post vomitum detur vinum absinthites, aut origanites.

Cibus: Panis hordeaceus, vel maza, ptisana, oua, lac, mel cum pane, pisces molli carne præditi, saxatiles: ex testaceis ostrea, pectines, tellinæ cum betis incoctæ.

Volatilia boni succi.

Ex oleribus: beta, lactuca, malua, rumex, &c.
Ex fructibus: ficus, vuæ, passulæ, pinei nuclei, amygdala, &c.

Vino, ac venere, toto morbi curriculo abstinendum.

Leui adhuc malo, caput vrendum ferramentis nuclei modo rotundis: capite ad cutem prius detonso, quinque crustis excitatis: vna supra sinciput, altera paulo supra frontem vbi pili desinunt, tertia in occipitio: duabus reliquis supra ossa squamosa: vlceribus diu apertis seruatis.

Quo nisi cedat malum, atque valentius sit: protinus per initia sanguis mittatur, præsertim vere, pro viribus, ac vsu, ex vtroque brachio, ampla vena, si ferant vires, sin minus, ex malleolis, vel manu extrema, ac nouem diebus, vel decem interpositis: purgetur corpus hiera diacolocynthidos: non semel, sed (habita virium ratione) frequentius, atque aliis decem diebus interpositis, lactis scissilis serum detur, haud minus tribus heminis, nec amplius quinque: sequente tempore, recens mulctum bibi poterit: & frequenter vsurpari.

Si morbus haudquaquam cedat: lacte abstinendum, & vomitus tentandus ex radicula: atque postea ad helleborum album accedendum: bis vere, (si fieri potest) semel per autumnum, & metasyncriticis vtendum ex alto humorum rapientibus: & leues cucurbitulæ hypochondriis, & ori ventriculi applicentur: & membra dropaci illinantur, atque iterum ex interuallo corpus purgandum ex hiera: & sanguinis tum missio prætermittenda: atq; hoc ter in anno repetendum: vere potissimum, & autumno.

Inter dies purgationis, vtendum frequentibus balneis, & antidotis: balneis ex fumaria, boragine, buglossa, nepeta, &c. smegmatis in balneo vtēdum,

ex rumicis radice, sulphure, nitro, & tumidis eminentiis, iberidis viridis folia, cum axungia tusa, applicentur.

Ad spirandi difficultatem: qua elephantiaci affligi solent: aselli sub aquariis degentes, quinque aut sex, ex aquæ mulsæ cyathis tribus potentur.

Antidotus autem sint, decoctum brassicæ absinthii, ligni sancti, cum passulis, ficubus, violarum floribus & boraginis, ac buglossi foliis, erinacei caput eodem modo decoctum.

Viperarum carnes, absciso capite & cauda, ad putrilaginem coctæ: carnibus assis, & iusculo absorpto, theriaca ipsa, tum pota, tum illita: & sales theriaci.

Atque hæc potius ne morbus inualescat: quam vt omnino curetur.

Cancer.

Signa.

Cancri signa. Durities partis: color liuidus, id est, inter rubrum, & nigrum medius: circa locum affectum ictus, quasi punctim illati sentiuntur: interdum torpet: venas ostendit in circuitu tumentes, ac elatas, cancri brachiorum modo, vbi exulceratur pars, dolet; labra prætumida habet, aspectu horrida, & colluuie ingrata, sanies continue manat tenuis, aquosa, nigra, aut fulua, & grauiter olens.

Remedium.

Remediũ. Est item fere & istud malum immedicabile, estque vel mitigandum, vel prorsus excidendum: si in eis partibus sit, quæ incidi poterunt, mitigatur primum sanguinis missione: tum alios humores purgante pharmaco ex interuallo diæta esto ex ptisanę cremore, lactis sero, piscibus saxatilibus, omnis generis auiculis, exceptis palustribus.

Ex oleribus conueniunt malua, atriplex, blitum,

cucurbita, &c. acria vitentur omnia: & potus generosus, menses, & hæmorrhoides cōsueus irritentur: & linteum molle duplicatum succo solani imbuatur, & applicetur, &c. lanam molliusculam extrinsecus eodem succo madentem linteo circumdato: & ne siccescant, hæc eo succo subinde irrigato, vel applicetur vnguētum album, vnguentum e lithargyro, & plumbo vsto: ex pompholige, &c.

Atq; hæc mitigandi ratio.

Vbi autem excindere libet, prorsus rescindendus, vt nulla radix supersit: & sanguis exprimendus, & sinendus fluere, etiam exciso cancro, cādente ferro locus inurendus: vel si minus libet secare, & cādente cauterio adurere: Exedatur carcinoma arsenico sublimato: quod triduo sinendum, vel dum effectum præstiterit, quod ex loci tumore percipitur. Interea vicinis partibus bolo, oleo rosaceo, succo solani plantaginis, semperuiui, munitis, dolor mitigandus malua, althæa, in mulso subacta, & oleo rosaceo pauco admisto, ad cataplasmatis formam.

Carbunculus.

Signa.

Pars dura, ardore feruens, pustulæ sæpe multæ, exiles, milii magnitudine: interdum vna maiuscula, ab eis crustosa vlcuscula, qualia ferramentis candentibus excitantur, crusta modo cinereum colorem, modo nigrorem, præ se fert; eoq; loco, leuari cutis nequit: sed carni inferiori quasi infixa est, circumiacens caro inflammatur ingenti ardore, & colore nigrescente, splendetq; bituminis, & picis modo. His accidit febris, nausea, frequens vomitus, appetitus prostratio, cordis tremor, palpitatio, & frequens animi defectio. *Carbunculi signa.*

Remedium.

Cordi inprimis hic consulendum antidotis, *Remedi.*

& alexiteriis ſumtis, & admotis, ſympatheticis, & veneno repurgantibus diamargarito frigido, de gemmis, puluere bezoardico, &c. Sanguis (ſi vires ferant) ad lypothymiam mittatur: ac deinde tumor ſcarificandus plagis altis: & ipſæ inciſiones, aqua calente ſtatim perfundendæ: interdum & opus eſt arſenicum ſublimatum imponere: vel ſanguiſugæ affigendæ & vicinæ partes muniendæ bolo, ſucco ſolani, cum roſaceo, &c & malum punicum acidum in aceto coquatur ad tabem: tum deteratur, ad leuorem, & parti laboranti, & circumiacenti imponatur, & recondita facultate præditum ſequens pulticula applicetur; ſuccorum ſymphyti maioris, ſcabioſæ, pedis columbini, an. drach. 2. farinæ hordei vnc. 3. miſce. Quidquid carnis emortuæ fuerit, radicitus exſtirpandum: quod niſi ſuccedat, inurendum ferro candenti, dum omni ex parte ſenſus doloris ſit; & cruſta laxanda, vel ſi vri recuſet, adhibeatur plebeius quis, qui carbonem mordicus apprehenſum radicitus euellat.

Porro diæta eſto tota acida: vt pruna acida, oxalis in iuſculis: & aceti, mali punici, & aranciorum, atq; omphacii condimenta.

Ad Gangrænam. Signa.

Gangrænæ ſigna Color partis liuidus, fuſcus, arteriarum motus in parte inſenſilis, putredo, ac fœtor: preſſa pars digitis cedit: atque etiam apparet cutis a parte ſemota.

Remedium.

Remediũ. Gangræna quamprimum excidenda: quanquam pars aliquem ſenſum obtineat. Cor roborandum theriaca ex aqua cardui benedicti, angelicæ, &c. Et epithemata ex ſympatheticis cordi imponãtur: atq; veneni vim retundentibus, ſantalis, corallo, roſis, theriaca, mithridatio, &c Pars ipſa ſcarificanda, vel vbi opus eſt, ad oſſa vitatis vaſis, niſi & ipſa putruerint, incidenda: & pars aqua ſalſa lauanda in qua ægyptia-

[-]yptiacũ, & aloe bullierint: sub finẽ addita aqua vitę [p]ost lotionẽ, ægyptiacum imponendũ, & ægyptiaco [a]liud emplastrũ loca vicina cõplectẽs, putredini re-[s]istens ex fabarũ farina, hordei, orobi, lupinorũ &c-[c]um aloe, myrrha, mastiche, aqua vitæ, & oxymelite [e]xceptis. Interea partes circumiacentes muniendæ [r]epellente, atque astringẽte materia: succo planta-[g]inis, solani, semperuiui, cum oleo rosaceo, bolo ar-[m]ena, oxyacantha &c. Atque sępe repetenda reme-[d]ia hæc, quæ nisi fructum præstiterint, cauterio pars [v]renda, & ab eo, porri succus, cum sale trito atque [d]issoluto apponendus.

Quod si nec cauteria proficiant, pars (si præscindi [p]oterit) est examputanda prorsus: potius ex sana [p]arte aliquo exciso, quam ex ægra relicta. *Venenum extraneũ.*

Hactenus venenum genitum, sequitur extraneum.

Extraneum est vel { Intro sumtum. / Foris exceptum.

Intro sumtum est duplex: vel { Spiritu raptum. / Potum, vel æstum.

Spiritu raptum, vt pestis.

Signa.

Rapto per inspirationem veneno, continuo per *Pestis signa.* pulmones cor petit, & labefactat: huius, arteriarumque spiritus, atque interdum humores, & vniuersum corpus inquinat. Vires omnes vitales quamprimum infringuntur, & squalent spiritus hinc pulsus arteriarum exilior, imbecillior, frequentior, celerior, quæ argumenta sunt pestis acutissima, quæ vno die hominem rapit. In hac nec ardor mordax, nec sitis vehemens, vt nec laborans sibi febricitare videtur: nec in vrinis, quid alieni apparet: sed syncope, pulsu paruo, ac presso, vel assidua vomitione, vel vigiliis, iactatione corporis, viriumque prostratione, proditur: nullus item sensus doloris percipitur.

Si vna & humores corrumpuntur mitior pestis

est sine carbunculo: Carbunculo sociata grauio
Atque in his minus grauis, si bubo apparet ante æ-
groti decubitum.

Remedium.

Remediũ. Vbi corpus plethoricum est, ad diminuendun
hanc, sanguis mittendus audacter: & frictionibu
(pro ægroti viribus) & vigiliis, venenum euocan-
dum, & leuibus pharmacis & clysteriis.

Cor muniendum antidotis: tormentilla, beto-
nica, morsu diaboli, scabiosa, vel electuaria ex bolo
vel theriaca, cum oxalidis stillitica, &c.

Aeris fiat frequens mutatio, & temperatus sit.

Aluus quotidie ducatur clysteribus blandis & ca-
tharticis mollibus.

Cor epithematis muniatur ex aqua rosarum, vio-
larum, &c. cum santalis, camphora, vel puluere be-
zoardico N. Præpositi, & subinde repetenda alexi-
teria: & vires, & cor recreanda diamargaritone, di-
arrhodo, &c.

Cibus esto leuis, & acidis conditus.

Bubo si proruperit, conandum pro viribus foras
euocare, cucurbitulis, cum scarificatione: sanguisu-
gis, cauteriis si vires ferant, catellis dissectis, & appli-
catis, vel attrahentibus pharmacis: vt in cepa inco-
cta theriaca, vel scabiosa, lysimachia. Vomica aperta,
sinatur die vna, vt virus exspiret.

Si pestis mitior sit, erumpunt bubonis loco, exan-
themata, morbilli, variolæ, atque in his, præstat fe-
briculam præcedere quam sequi. plures hic deterio-
res, paucioribus, maiores, minoribus, malæ prurigi-
nosæ, ardentes, & quas vomitus comitatur frequẽs,
& alui fluor. item quæ intro redeunt, sunt perniciei
plenissimæ: nisi aluus fluat & colluuiem expurget:
solent apparere, primo, secundo, aut tertio post fe-
brem die: melius cito apparere, celeriter augeri &
maturari: atq; fere ad diem 7. maturantur.

Exan-

Exanthematis & ecthymatis magis obnoxii sunt pueri, ob corporis teneritatem: nec viris accidunt, nisi constitutio aeris valde grauis fuerit. Ex his autumnales grauissimæ sunt. In his initio rapto veneno, vniuersum corpus, maxime caput ingrauescit, dolore plerumque concutitur, oculi tument, & illacrymantur: facies quasi inflammata rubescit: raucescat vox, spiritus crebrior, ac difficilior euadit: pulsus frequens, ac celer, & malo ingrauescente, prodituer in cute. Ecthymata pustulis multis, toto corpore, confertim albo colore, extuberant: pituitæ, ac bilis mistionem præ se ferentes. Exanthemata quasi pulicum maculæ, fere rubra apparent: interdum purpurea, interdum viridia aut nigra. *Exanthemata.*

Remedium.

Postquam eruperint, parcendum somno, atque cum diaphoreticis, & sudorificis vtendum: Ex decocto fœniculi, caricarum vel ficuum, semine apii, &c. cum sirupo acetoso simplici. *Remediū.*

Hactenus inspiratum venenum: sequitur potum vel estum.

Ad venenum sumtum.

Astutum ex hydrelæo vomendum calente, vel oleum aut eius loco butyrum, ex decocto seminum lini, maluæ, fœnigræci, bibendum. *Ad venenum sumtum.*

Atq; post, clyster paulo acrior, infundendus ad intestina purganda: & ab his, lac copiose potandū: & antidotus veneno repurgans sumenda larga quātitate: vt terra lemnia, marrubii succus, betonicæ folia, & præ ceteris theriaca vel mithridatium. drac. 1. vel 2. pondere, vel bis etiam die.

Venena sumta sunt vel ex { Animalibus aut horum operibus: vel inanimatis, eisq; vel { Vegetabilibus: Metallicis.

Ad animalia venenata: atq; primum ad Cantharides. Signa.

Ad Cantharides. A Cantharide ſumto: a ſtomacho ad veſicam cuncta morderi ſentiuntur: & guſtum ſimilem pici, aut cedrino liquori habent. Dextra hypochondria inflammantur: Vrina difficulter redditur, & ſæpe vna ſanguis exit: & per aluum excernuntur qualia in torminibus inteſtinorum egeri ſolent: animo linquũtur, anguntur, vertiginibus laborant: tandem mente alienantur.

Remedium.

Hic oleum roſaceum potandum ex hordei cremore: & frequentes poſt vomitum clyſteres ex cremore hordei, orizæ, cum ſemine fœniculi, & maluis. In veſicam item fundenda emulſio ſeminum frigidorum maiorum, cum decocto hordei, & balneum aquæ dulcis imperandum.

Ad Bupreſtem. Signa.

Ad Bupreſtem. Bupreſti ſumto, guſtus viroſus offendit vehemẽter, ſtomachus, & venter dolent, & inſtar hydropicorum tument: extima corporis cutis intenditur, vrina ſupprimitur.

Remedium.

Poſt vacuationes, detur decoctum ficuum aridarum ex vino, & remittente malo, iuuabit & palmulas, & ex omni genere pyrorum edere.

Salamandra. Signa.

Lingua inflammatur, mens impeditur, tremor cum torpore quædam, & reſolutione vrget, partes quædam corporis in orbem liuoribus variantur, & ſubinde permanente veneno, putrefactæ defluunt.

Remedium.

Ad Salamandrã. His conuenit reſinam e pinu, aut e picea ſumere: vel galbanum cum melle, & nucleos pineos, cum decocto chamæpityos, vel ranarum ius, cum decocta eryngii radice ſumere.

Pinorum

Pinorum erucæ, Signa.

Oris palatique dolor, valida linguæ inflammatio, ...machi intestinorumq; cruciatus, quæ cum pruri... circumtendi sentiuntur: feruor toto corpore af... ...git, & stomachi fastidium vrget. *Ad pinorũ erucas.*

Remedium.

His oleum melinum sumendum: & clystere ex... ...piendum.

Lepus Marinus. Signa.

Gustus piscibus virosis haud absimilis: temporis ...ogressu, aluus indolet, vrina supprimitur, & si quã... ...eruperit, purpurei coloris cernitur. Auersantur ...sces omnes, præter fluuiatiles cancros: sudor fœ... ...dus erumpit, & vomitus biliosus, & nonnunquam ...nguine mixtus. *Ad leporẽ marinũ.*

Remedium.

His sumendũ continue lac asininum: aut passum, ...it sanguis recens, & calens anseris, aut cyclamini ...dix trita ex vino propinanda.

Rana rubeta, & palustris. Signa.

Corporis tumor, pallor intensus buxo similis: æ... ...rè spiritus trahitur: os fœtet, singultus infestat: & ...men aliquando inuoluntarie prorumpit. *Ad ranã rubetam & palustrem.*

Remedium.

His multum meraci vini sumendum, item arun... ...inis radicis, vel ciperi drach. 2.

Porro cogendi sunt celeriter ambulare, & curre...: & calida quotidie lauandi sunt.

Cameleon. Signa.

Valida ventris erosio, dolor cum totius corporis ...eruersione, tremor, mox conuulsio, item vomitio... ...es spumantes, & pituitosæ: quibusdam singultus: ...ox nihil sonat, facies distorquetur. *Ad Cameleontas.*

Remedium.

Pinguis tritici cremor calidus epotus, absinthii ...otio: nitrum cum oxymelite, vel radicula: præcor...

diorum fotus: terebinthina, ſtyrax, ſemen vrticæ folia cupreſſi, ſumta.

Cerebrum felis. Signa.

Ad cerebrum felis. Vertigines crebræ, ſtoliditas: amentia.

Remedium.

Potent moſchi ſcrup.ß ex vino, vel diamoſchi ſumant drach.1. quatuor horis ante cibum: mane, ex vino, certos dies, dum malum cedat.

Hactenus venena ex Animalibus: ſequuntur ex vegetabilibus.

Altercum. Signa.

Altercũ. Mentis alienatio, ebriorum more.

Remedium.

Conquieſcendum his: & mulſa, vel lac aſininum: & ficuum ſiccarum decoctum bibere his vtile.

Porro cichorium, ſinapi, naſturtium, raphanus, cepæ, allia ſingula cum vino ſumta, plurimum conferunt.

Coriandrum. Signa.

Coriandrum. Raucitatem facit, mentem mouet, ſimiliter temulentis: loquuntur turpia, totum corpus coriandrum olet.

Remedium.

Potandum oleum irinum, & id ipſum clyſtere ſumendum: atque tandem vinum meracum cum abſinthio bibendum: & oua teſta vacuata, & agitata, cum muria ſorbenda: & muria, & ius ſalſum gallinaceum, vel anſerinum, bibendum.

Pſyllium Signa.

Pſyllium. Totum corpus refrigeſcit: torpetque cum reſolutione, atq; triſtitia, vt animum deſpondeant.

Eaq; præſidio ſunt, quæ coriandro conueniunt.

Cicuta. Signa.

Cicuta. Caligo: vertigines, vt nec minimum videant: ſingultus, mentis alienatio: & artuum perfrictio: vltimo conuulſio, & ſuffocatio.

Reme-

Remedium.

Vinum meracum potandum per interualla, quibus interuallis, abſinthium cum pipere, & vino exbendum, vel paſſum per ſe potandum,

Opium Signa.

Veternus cum perfrictione & pruritu vehemen & toto corpore odor veneni percipitur. *Opium.*

Remedium.

Merum copioſum cum abſinthio, & cinnamoo, piper cum caſtorio, & oxymelite.

Excitandi ſunt, naribus admotis hyſſopo aceto trito, vel pulegio, vel ſternutatoriis inſertis.

Aqua calida, & balneis fouendum corpus.

Carpeſia. Signa.

Sopor & præſens ſtrangulatio. Eadem quæ cicuæ conueniunt remedia. *Carpeſia.*

Mandragora Signa.

Sopor, virium reſolutio: validus veternus, atque lethargicus. *Mandragora.*

Remedium.

Corpus excitetur, & commoueatur admotis acribus ad nares: & abſinthium cum vino dulci ſumendum. Caput aceto & roſaceo fouendum.

Aconitum. Signa.

Lingua cum aſtrictione quadam dulceſcit: inde vertigines: præſertim in ſurgendo, & oculorum humiditates: thoracis, & præcordiorum grauitas, vt multi erumpant flatus. *Aconitũ.*

Remedium.

Chamæpitys, origanum, marrubium, aut abrotonum ex vino. Vinum in quo ferrum, aurum vel argentum, exſtinctum eſt frequentius.

Ixia. Signa.

Linguæ inflammatio; valida mentis abalienatio; omnium naturalium excretionum ſuppreſſio, murmura alui, ac ſtrepitus: nec quicquã tamen eiicitur. *Ixia.*

Remedium.

Absinthium cum vino diluto, copiosoque, aut c[...] aceto, vel oxymelite, vel castorium, & ruta, ex ei[...] dem: & acetum calidum.

Ephemarum. Signa.

Ephemarum. Totius corporis pruritus velut vrtica, aut squill[...] tactum: interiora roduntur: stomachus vritur, cum[...] ponderosa grauitate, & malo inualescente, cruent[...] strigmentis mista, per aluum egeruntur.

Remedium.

Folia quercus, aut glandium, aut malicorii, au[...] serpilli decoctum cum lacte bibendum: lac vacci[...] num calidum potandum, & simul in ore continen[...] dum.

Taxus. Signa.

Taxus. Perfrictio totius corporis, strangulatus.

Remedium.

Omnia, quæ cicutæ conueniunt.

Solanum furiosum. Signa.

Solanum furiosum. Gustum lactis repræsentat, singultus crebri: linguæ humiditas, & larga sanguinis eductio.

Remedium.

Dulce vinum tepidum, cum anisi modico potum: amygdalæ, & elixa gallinarum pectora: conchylia cruda pariter, & tosta, in cibo: locustæ marinæ, & gammari, & ex ipsis ius esculentum, potui sumtum.

Sardonia. Signa.

Sardonia. Mentis alienatio: conuulsio cum labiorum contractione, vt risus imaginem præbeat.

Remedium.

Aqua mulsa copiosa, & lactis potio, corporis inunctio ex calefacientibus vbi prius in hydrelæum descensum fit: a quo corpus est vehementer infricandum, & inungendum.

Papauer corniculatum.

Papauer corniculatum. Eadem infert mala quæ opium, atq; eadem therapeia curatur.

Bhatir-

Tharicum. Signa.

Resolutio cum furore, ac conuulsione. *Tharicũ.*

Remedium.

Cinnamomum, aut myrrha, ex vino: aut spicæ ardi drach. 2. myrrhæ oboli duo cum passo misti. Caput derasum, farina hordacea, cum ruta trita, aceto, cataplasmatis modo inducendum.

Toxicum. Signa.

Labrorum, & linguæ inflammatio, mentis furor, *Toxicum* ui coerceri non potest, variis obnoxius imaginibus, fere desperatum malum est.

Remedium.

Vinculis continendi, & vi cogendi, vt vinum dulce, cum rosaceo bibant, reddantque vomitum, & raorum semen cum vino potum, peculiariter conenit, & mala Cotonea his, cum pulegio potanda.

Fungi. Signa.

Strangulatus laqueis similes: interdum & inte- *Fungi.* tina exulcerantur.

Remedium.

Lixiuium ex sarmentis, aut pyrastri surculorum inere, cum posca, sale, vel nitro potum. Item pyra syluestria, incocta, ac sumta. Si exulcerentur intestina, detur absinthium, & ficuum decoctum, copiose. Porro in calidam descendendum: & cruda hordeacea farina, cataplasmatis modo, præcordiis admonenda.

Sanguis taurinus. Signa.

Spiritus difficultatem & strangulationem indu- *Sanguis taurinus.* cit: tonsillarum, & gutturis meatus valida conuulsione obstruendo, lingua rubet: & dentes tincti sanguine apparent.

Remedium.

Vomitus hic fugiendus, atque primum incidendus sanguis coagulatus, & aluus ducenda, vt coagulo, cum aceto, sanguis attenuandus est, & clystere

euocandus Stomachus, ac venter, hordeacea farin cum aqua mulsa obducendus.

Ad lac coagulatum.

Lac coagulatum. Lac coagulatum eadem parit symptomata: & eis dem remediis curatur. Atque hic salsum nil offerr debet.

Ad mel Heracleoticum.

Mel Heracleoticum. Eadem parit symptomata cum aconito: & eis dem curatur remediis.

Hactenus ex vegetabilibus: Sequuntur mineralia

Ac primum Gypsum.

Gypsum. Strangulat in lapidem concrescens. Eadem conuenit, quæ fungis debentur, & clyster ex passo, & maluis decoctis indatur.

Cerusca. Signa.

Cerusca. Singultus, tussis, linguę siccitas, extremorum perfrictio, cum mentis abalienatione, & difficili corporis motu.

Remedium.

Lixiuium e vitium sarmentis propinetur, lacrymæ thuris, vel prunorum gummi, aut vlmi humor, qui istius folliculis seruatur, & cum aqua tepida, vomitus quotidie citetur.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum.

Signa.

Calx Sandaracha, auripigmentũ. Ventris, & intestinorum, torsiones, cum vehementi rosione.

Remedium.

Vomitiones faciles: & aluum lubricam facientia, vt hibisci, & maluæ succus, decoctum seminis lini, tragi, orizæ, lac copiosum, aqua mulsa, iura pinguia, & boni succi.

Argenti spuma. Signa.

Argenti spuma. Grauitas stomachi, ventris, & intestinorum, cum torsionibus validis nonnunquam & intestina pondere

ere vulnerat.& disrumpit: vrinam supprimit: corpus intumescit, color fit plumbeus.

Remedium.

Agrestis hormini semen, cum vino, myrrhę oboli tres: absinthium: hyssopum aut apii semen: aut piper, aut ligustri flos, cum vino, palumbium fimus aridus, cum nardo, & vino.

Plumbum.

Similia præcedenti pericula infert: & similia postulat remedia. *Plumbū.*

Argentum viuum.

Eadem quæ argenti spumæ conferunt, & lac copiose potum. *Argētum viuum.*

Vehementia cathartica: Veratrum album, Thapsia, elaterium, Agaricus niger, &c.

Sistenda purgatio somno, & quiete inductis, & constringentibus, & theriaca sumta, & frictionibus. *Cathartica vehementia.*

Hactenus ad Venena sumta: Sequuntur ad foris illata.

Foris illatum est duplex: vel { Cum vulnere inflictum: vel absque eo.

Si cum vulnere sit, supra vulnus pars deliganda, non tamen nimis arcte: Homo adhibeatur, qui venenum ore puto, prius vino abluto, vel oleo ore cōtento, exsugat. Deinde, si pars admittat, cucurbitula cum multa flamma affigenda, scarificata & ipsa prius, & partibus vicinis, vel vstio (si necesse sit adhibenda) & si natura lethale vulnus sit, & immedicabile: pars (si extremorum aliqua sit) præcidenda: sed id antequā venenum reliquū corpus peruadat. *Ad venenum cum vulnere inflictū.*

Si vulneratus plethoricus sit, sanguis mittatur.

Exhibendum autem cum cibis piper, aut allium, & vinum forte, ac generosum bibendum: & parti imponātur acria, vt cepæ cum polenta, aut pane: vel porra cum sale. Conuenit & acetum calidum superundere, in quo nepeta sit incocta: & gallinacei, &

alia animalcula dissecta applicentur parti affectæ. Præterea bibant feryn, aut ericen, chamæpityn, cinnamomum, vrticæ semen, & ante omnia theriaca: denique & sudores mouendi, & alui deiectiones.

Atque hæc omnia vulnerum venenatorum communia, Sequuntur propria, atque primum, Ad Canis rabiosi morsum, Signa.

Canis rabiosi morsus signa.

Huius signa petenda primum a cane ipso, qui spectandus an rabidus sit. *Signa* Canes rabidi, potum, & cibum, auersantur: siti premuntur, nec tamen bibunt: anhelant nō parum, aures inclinant, saliuam, & copiosam, & spumæ antem edunt, muti prorsus, & veluti insani sunt, vt ne domesticos quidem agnoscant: insiliunt sine latratu hominibus, pariter & bestiis, mordentque: vbi momorderunt, statim nil molestiæ afferunt, præterquam ex vulnere Et vt cōstet certo num rabidus sit, nucibus iuglandibus cōcisis, vulnus diligenter obstruatur, sequente die ablatæ, gallinis in cibo apponantur: & si ederint (fame adactæ edent) ac sequente die moriantur ab eis rabidus est qui momorderit.

Signa a symptomatis.

Hydrophobia (magna ex parte circa quadragesimum a morsu diem, quibusdam post sex menses, nonnullis sed id perraro, post septimum annum) cum conuulsione totius corporis, rubore (presertim faciei) sudore, & anenxietate, omnem humorem fugiunt: alii canum more dilatrant, & obuium quemque dentibus petunt, & inficiunt malo.

Remedium.

Naturæ succurrendum, ante hydrophobiæ inuasionem, vbi constiterit rabiosum esse, & antequam rapiatur in corpus venenum, aperientibus inductis, & ex alto reuocantibus: vt emplastro ex pice, acetoque acerrimo, & opopanace, vel theriaca cum aqua vitæ affricetur, vel cæpe, vel allia cum sale, ac ruta in-

a inducantur, & caustica imponantur, & vlcus ad quadraginta dies apertum teneatur.

Vinum dulce, vetustum, meracum potandum, & ac copiose, & allia, porra, cepæ, in cibo sumenda: & antidotus ex cancris fluuiatilibus, thure, & gentiana, sumenda, & theriaca satis larga quantitate, & sæpius in die, ad dies quatuor vel quinq; ante omnia Æschrionis pharmacum ad rabidi morsum ex cancris fluuiatilibus. Purgatio item fiat ex helleboro, vel antimonio, præsertim si venenum iam corpus inuaserit, atque tum sudores, dropacismus, synapismus etiam toto tempore.

Medicamentum Æschrionis ex cancris fluuiatilibus ita habet: Capiantur cancri fluuiatiles cum sol in Leonem transierit, luna decimaoctaua, vrantur in patella æris rubri, donec in cinerem redigantur, vt in puluerem leuissimum redigi possint: Sume thuris partem vnam, quinq; gentianæ, cancrorum decem. Huius medicamenti quotidie ad quadraginta dies detur mensura cochlearis magni, cum aqua, atq; si non protinus ab initio, sed post aliquot dies cura suscipitur, quotidie duo cochlearia sumenda sunt,

Vesparum, atq; apium ictus. Signa.

Dolor, pars rubet, propinquæ partes tument. *Vesparũ atq; apiũ ictus.*

Remedium.

Bubulus fimus, vel lutum illitum, farina hordeacea cum aceto, folia maluæ leuigata.

Phalangiorum morsus. Signa.

Locus rubescit, & veluti punctus, per ambitum *Phalangiorũ morsus.* apparet, nec tumet, nec incalescit, sed leuiter rubidus frigore, & pruritu, vexatur. Perfrictio, tremor corporis, grauitas, sudor frigidus, dolor vagus, pallor, continua vrinæ excernendæ incitatio, quibusdam vrinæ difficultas, colis intentio, oculi hument,

inguina, & poplites intenduntur, rigentque conuulſorio modo.

Valida ſtomachi roſio vrget, lingua ſermonem manifeſte non explicat, vomitus aquæ, vel aranearum telis ſimilium erumpit: quæ aliquibus & per vrinam, & aluum deſcendunt.

Remedium.

Cinis ficulneus cum ſale leui, ex vino maceratus, imponatur, vel ariſtolochiæ puluis, cum farina hordeacea aceto madefactæ: & vlcus aqua ſalſa calida diligenter fouendum, & balneo frequenti vtendum, & propinandum drachmas duas ſeminis abrotoni, aniſi, vel ariſtolochiæ, vel trifolii herbæ ſemen. Et cancri fluuiatilis ſuccum, cum lacte, & apii ſemine.

Ad araneæ ictum. Signa.

Araneæ ictus. Validi dolores circa media præcordia, rubor partis, vrinæ difficultas, nonnunquam ſuffocatio.

Remedium.

Allia ſumenda, & vinum meracum ſuperbibendum.

Scorpionis. Signa.

Ictus Scorpionis. Locus inflammari incipit, duratur, rubet, & cum dolore circumtenditur, nunc feruor, nunc frigus viciſſim inuadit, acceditque dolor, qui modo decreſcit, modo intenditur, ſudor, horroris ſenſus, tremor extremorum, perfrictio, inguina attolluntur, pars intenditur, ſæpe flatus, cum ſonitu per ſedem erumpit, pili rigent, cutis fit diſcolor, dolorque tota cute affligit, ceu acus ſpiculo excitatus.

Remedium.

Lac ficulneum protinus inſtillandum, & ipſe ſcorpius per ſe tritus, vulneri imponendus, & ſulphur viuum reſina terebinthina exceptum. Propinandum autem ariſtolochiæ drachmas duas, præſertim corticis, cum vino, vel gentianam, vel trifolii,

lii, aut ocimi ſemen, balnea, & diaphoretica vini diluti, larga potio.

Ad Scolopendræ morſum Signa.

Locus affectus in orbem liueſcit & attollitur, interdum fæci ſimilis: rarius ruber apparet, exulcaraturq; ſtatim ab ipſo morſu, toto corpore pruriginis ſenſus percipitur: & ſi a marina imperiti ſunt, aquoſus, & pellucidus tumor efficitur: a terreſtri, rubeus. *Morſus ſcolopendræ.*

Remedium

Plagæ imponatur ſal bene tritus: vel ruta leuigata: aut cinis aceto maceratus, aut ſcilla. Locus foueatur prius muria, cum aceto. Potui detur ariſtolochia, aut ſerpillum, aut calaminthæ, cum vino.

Ad ſtellionis morſum. Signa.

Intente dolent: morſum liuidum habent. *Morſus ſtellionis.*

Remedium.

Plaga cepis, & alliis integatur: eademque edantur, & vinum meracum ſuperbibatur,

Ad felis morſum. Signa.

Validus dolor, locus affectus liuidus. *Morſus felis.*

Remedium

Eadem quæ ad ſtellionem, conferunt.

Mus araneus. Signa.

Dolores pulſatiles: & in ſingulis dentium eius animalis ictibus, rubores. Puſtula ſurgit ſanioſo humore plena: propinquæ partes omnes liuent cute puſtula dirupta, albũ apparet vlcus, dilaniatis membranis neruoſis. Excidunt partes exeſæ, depaſtione orta, his quæ ſerpunt ſimili Etiam inteſtinorum tormina ſequuntur, vrinæ difficultas, & frigidi madoris vndique eruptio. *Mus araneus.*

Remedium

Mus ipſe diſſectus, applicetur: vel galbani ſpleniũ imponatur, vel ſinapi cum aceto leuigatum. Mus ipſe qui momorderit, exacte tritus, ex vino bibatur: aut agni hædiue coagulum vel gentianæ radix.

Vipera.

Vipera Signa.

Dolor loci, tum totius corporis, in morſu duo foramina, paruo inuicem ſpatio diſcreta: atque ex his ſanguis fluit, & humor ſanioſus: deinde oleoſus, poſtremo etiam æruginoſus, tumores iuxta morſum ſubrubri, liuidi, aſſurgentes: corpus decolor, vertigines oculorum, ſtomachi reſolutio, animæ defectus, quibuſdam vomitiones bilioſæ, vrinæ anguſtia, puſtulæ in commorſa parte rumpentes, velut in ambuſtis. Tandem depaſtio inuadit ad viciniam procedens, gingiuæ cruentantur, tremor, ſopor, frigidi ſudores. Minus periculum eſt in maris viperæ morſu, quam in feminæ, & minus vbi morſi cibum præſumſerint.

Remedium.

Allii eſus, & vini meraci potio: item porra, cepæ & ſalſamentum quam acerrimum, & theriacæ loco applicentur, gallinacei pulli diſſecti & locus foueatur trifolii decocto, aut pulegii, aut muria, adiecto aceto.

Amphiſbana & ſcytale.

Ad amphiſbanæ, & ſcytales.

Eadem ſymptomata, & therapeia.

Ictus dryni.

Ad dryni ictum. Signa.

Tumor circa locum vitiatum cum rubore, puſtulæ in circuitu aſſurgunt. Aliquando emanat aquoſa ſanies, ſtomachi roſio vexat & torſiones.

Remedium.

Ariſtolochia vino pota, & trifolium herba, & cuiuſcunq; quercus fructus leuigatus, & potatus.

Applicandæ autem ilicis radices tuſæ, quæ malo auxiliantur.

Hæmorrhous.

Ad Hæmorrhoum. Signa.

Validi cruciatus: quibus corporis raritates breues, atque anguſtæ, redduntur. Multus e plaga ſanguis erumpit: & quanquam cicatrix inducatur, denuo rumpitur: funditq; ſanguinem, cruenta excernuntur

nuntur recrementa: ſanguis qui defluit in grumum cōcretus eſt: tuſſi ſanguinem ex pulmone reiiciunt, & euomunt.

Remedium.

Periculoſiſſimum omnium hoc. Vitis folia cocta, & cum melle leuigata, imponantur, & hæmorrhoi ipſius caput crematum potui dandum: atq. niſi mature occurratur, & priuſquam ſymptomata vehementia eruperint, deſperata ſalus eſt.

Ad dipſadem. Signa.

Ardor intolerabilis vrget, ſitis tanta, vt nec exſtingui, nec intermitti poſſit: cōſimiliſq. totius corporis habitus conſequitur, velut in hydropicis, propter aſſiduam potus ingeſtionem. *Dipſas.*

Remedium.

Eadem quæ ad hæmorrhoum, præter ipſius caput: proprie, portulacæ folia trita ex aceto imponēda: item allium album, porrum, ruta, vrtica.

Ad natricem. Signa. *Natrix.*

Vlcus factum dilatatur, & liueſcēs augetur: ſanies ex eo nigra, copioſa, & fœdi odoris, qualis ex depaſcente vlcere cernitur.

Remedium.

Applicetur origanum tritum, & aqua ſubactum; & lixiuia cum oleo indenda: & querna radix minutim contrita. Bibantur autem binę ariſtolochiæ drachmæ in potione poſcæ cyathis duobus: & fauus recens cum aceto.

Ad cenchrum. Signa.

Morſus viperæ ſimilis eſt, putredo comitatur, & carnes intumefactæ prius, (vt in aqua inter cutem) defluant: lethargo, veternoq. premuntur. *Cenchrus.*

Remedium.

Lactucæ, & lini ſemen, pariter miſta, applicentur: & ſatureia trita. Potui dentur cētaurii radicis drach. duæ, cum ternis vini cyathis, vel ariſtolochiæ radix ſimiliter.

Cerastis.

Ad Cerastis morsum. Signa.

Locus ex duritie, & pustulis, intumescit: emanat ex vulnere sanies, modo nigra, modo suppallida & porraceo colore. Totum corpus varicum modo attollitur: genitale erigitur, mens alienatur, oculi obscurescunt, postremo tetanus.

Remedium.

Membri mutilatio quam mox à morsu: & in his, & propinquis partibus, omnē carnem circum secare statim, & radicitus vsq ad os exscindere oportet: & reliquiæ ferro candenti adurendæ.

Aspis.

Ad aspidem. Signa.

Acus puncturæ similis exsistit & omnino exiguus sine tumore apparet: sanguis exiguus & niger destillat: subita oculorū hebetudo inuadit, & dolor corporis multiplex admodum, sed mitis nec sine quadam voluptate: mutatur color, & virescit: stomachi rosio exigua infestat: frons continue reuellitur: palpebræ sine sensu veluti in somno commouentur.

Remedium.

Eadem quæ cerasti debetur ac celerrime maturandum.

Nam etiam intra septem vel octo horas mors aduentabit.

Basiliscus.

Ad Basiliscum. Signa.

Plaga subaureo colore tingitur.

Remedium.

Castorii drachmæ tres potandæ similiter & papaueris liquor.

Pastinaca marina.

Ad Pastinacam marinam. Signa.

Dolor pertinax & totius corporis stupor.

Remedium.

Hepar dissecandum & vulneri imponendum & vstus piscis & in pollinem redactus.

Murena.

Ad murænam. Signa.

Eadem infert quę viperę morsus, & eandem therapeiam postulat.

Ad

Ad marinum draconem. Signa. *Draco marinus.*

Ictis pars vulnerata grauiter dolet cum inflãmatione febre animi deliquium gangræna, & necrosis nisi tempestiue succurratur.

Remedium.

Imponenda cepa sub prunis cocta cum fermento & pauca theriaca, & pars incidẽda scarificata, & theriaca cum aqua vitæ mista affricanda: porro piscis ipse dissectus vulneri medela est applicatus.

Ad Scorpionem marinum. *Scorpio marinus.*

Sanatur ictus multo pisce dissecto & imposito, & sulphure viuo cum aceto infricato.

Ad crocodili morsum. *Morsus crocodili.*

Adeps ipsorum impositus prius vlcere repurgato nitro cum melle trito.

Ad hominis ieiuni morsum prius leguminibus ex his præsertim lenticula vsum.

Remedium.

Vbi primum oleo morsum illeueris fœniculi radice cum melle obducito aut lomentum cum posca, & oxyrodino frequenter immutando. *Morsus hominis.*

Hactenus vulnere illata venena: sequitur quæ absq; vulnere inficit contagione tantum.

Lues Venerea. Signa.

Huius pro corporis partiumq. natura infinita excitantur symptomata. Cuicunq. particulæ lues primum insederit, illic inhærescens pustulam excitat, interdum vlcusculum. Deinde intro venæ cauæ sanguinem arteriæq. maioris spiritum labefactat, tumque bubo prorumpit in inguine, inde vasis spermaticis infectis ac renibus gonorrhœa virulenta. Cum in iecur, & ventriculum irrepserit malum, leuis alui fluor atq. vna cũ iecore sanguis polluitur, prosiliunt liuidæ rubentesq. pustulæ, vlcuscula crustosa & herpetes, nonnullis vlcera caua atque maligna, biliosis phagedęnica, melancholicis cancrosa, pituitosis sor- *Luis venereæ signa.*

dida tumoreq. mucoſo fœtidoq manantia, ſanguineis crebriora & carbunculi effigies. Omnia labris perduris tumentibus inuerſis, quæ tandẽ carne exeſa oſſa depaſcũt primum tenella naſus, tum ſolidiora, quæ tempore carioſa atq. putrida excidunt. Cum malum in cerebrum obrepſerit omnia redundant pituitoſis excrementis, quæ capite intercluſa magnum dolorem & acerbum commouent. Sin in articulos & oſſium membranas ruat, his immanes dolores excitantur motu præſertim affligentes & in tophos & duros humores concreſcunt doloris haud expertes. In oſſium ſubſtantia: hæc ipſa diffundũtur in tumorem, & tandem putrefaciunt: & huius vapore maligno in cutim dilato, pilorum defluuium parit. Atque his omnibus malis, in vrinis nullum ſignum malum. Interdum male curata recidiua fit poſt 30 annum: & raro perſimilis eſt radici: neq eadẽ habet ſymptomata: ſed fere diſtillatione, arthritide, artuum dolore, tophis, vel oſſium carie, moleſta: neq. adeo contagioſa eſt, exitioſiſſima quæ aut à viſceribus, aut à partibus obſcœnis ortum ducit.

Remedium.

Remediũ. Therapeia luis venereæ duplex eſt: Guaiaci potione: vel illitu ex hydrargyro. Ceteræ inanes ſunt, vel haud tanti momenti.

Ex Guaiaci potione.

Lignum Guaiaci recens, nigrum, & reſinoſum, lima in puluerem redigatur: huius pulueris ſelibra in aquæ fontanæ tepidæ aut fluuiatilis libris ſex diem vnum maceretur: deinde lento admodum igni (vaſe fictili vitrato, cooperculato) dũ libræ duæ ſuperſunt: etiam (morbo inueterato) dum quarta tãtum pars ſuperſit. Decoctum perfrigerari ſinatur dũ deſideat: deinde percoletur: & in vitreum vas indatur: poſt vas diligenter obſtruendum. Atq. hoc primum decoctum, valde medicamentoſum eſt.

Aliud

Aliud dilutius.

Sumatur noui pulueris Guaiaci ſelibra, decoquatur in libris decem (vbi prius horas 15. maceratus fuerit) dum libræ 7. ſuperſint.

Poterunt vtriq. decocto (vt iucundiora ſint) paſſulæ, & glycyrrhiza incoqui.

Ergo hyeme in conclaui igni continuo calefacto & bene ventis & aeri obſtructo ægrotus contineatur. Atque aluus primum ducatur ex medicamento phlegmagogo, poſtridie purgationis ſi corpus plethoricum ſit, aperiatur vena baſilica aut mediana. Deinde die tertio propinandum bis die ex valentiore decocto cyathus vel vnc. 6. tepēs, hauſto guaiaco, horis aliquot, interquieſcendum lecto: & corpus ſtragulis operiendum ad ſudorem. Sudandum autem quamdiu vires ferant: atq. tum corpus ſiccandum: & è lecto ſurgendum, vbi corpus refrixerit, eſt cibus offerēdus. poſt quartam à ſumto medicamento horam, ad nonam: veſperi, ad ſeptimā. Alimenta eſto tenuis ſucci boni. ex aſſis, potius quam elixis, videlicet ex pullis columbinis, & gallinaceis, &c. Panis vero eſto vnc. 4. delicatioribus, validioribus, vncia 6. in diem. bellaria ſint paſſulæ, modicum panis nautici biſcocti, aut ad ignē exſiccati, aut intermedia panis cruſtula. Potus eſto decoctum dilutius. Vinum & venus, vt infenſiſſima vitentur, niſi vires valde infirmæ ſint, at tum præmiſſo cyatho decocti, eſto illud vinum valde oligophorum. Inter paſtus, tempus hilariter tranſigendum: & omnia negotia tota therapeiæ hiſtoria intermittenda. Sin vero vſu guaiaci ſudores haud ſuccedant, vtres aqua calente pleni, vel lapides candentes vino exſtincti, &c. ſunt plantis & genibus admouendi tenuibus telis inuoluti, & totum caput calefaciendum, & diligenter integendum.

Sudore pro patientis viribus effuſo, linteis calidis

& corpus tergendum exſiccandumq. & leuibus frictionibus quod in partibus extremis hæſerit diſſipandum.

Sed inprimis caput eſt exercendum calidis pannis & diligenter perfricandum.

Interea toto curationis tempore ſeruetur aluus tenerrima ex carnium iuſculo, vel decocto matutino incocta vel caſſiæ fiſtulæ medulla ſemiũciæ pondere, alternis diebus paſtus initio.

Circa diem ſextum ab inita cura oriri ſolent grauia ſymptomata ex materia mota ac fuſa. In ergo his obortis, vel imminentibus medicamẽto pro virium ratione ſatis valido pituitam vacuãte purgandum eo die validiori decocto & ſudore intermiſſo atque deinceps poſt 6. vel 7. dies vtile erit ſimile catharticum ſumere. Hæc ratio tenenda in grauiter affectis diutius ad diem quadrageſimum aut quinquageſimum: recens inquinatis & leuiter affectis ad diem, 15. vel 20. Atq; ſedatis omnibus ſymptomatis & doloribus perutile erit laconicum adire ſumto prius guaiaci decocto in ipſo laconici ingreſſu, atq. pro ægroti viribus ſudores dies aliquot mouere, & poſtea 6. vel 7. diebus iterum purgare. Tum validum decoctum prætermittere aquoſo tantum in paſtu bibito atq. demum ſenſim atq. lente conſueta diæta ſuſcipienda.

Sin æſtate cura ſuſcipitur domo ægrotus haud continendus, quin deterſis ſudoribus matutinis, ſumtoq. cibo dum ad veſpertinos ſudores ventum ſit quotidianis muniis vacare permittendum.

Hactenus ex Guaiaci decocto Luis curatio; ſequitur ex hydrargyri illitu.

℞ Argenti viui expurgati & præparati vnc. 6. ſulphuris viui vnc. ß. ſublimati drach. ß. axũgiæ porci cũ herbis cephalicis incoctæ & ſalis expertes lib vnam: vitellos

vitellos ouorum ſub cineribus coctorum numero tres: olei terebinthini & laurini, an. vnc. 2. theriacæ veteris & mithridatiæ, an vnc. ß. fiat linimentum.

Ægro in anguſto conclaui igni calefacto mane ieiuno (niſi vires infirmæ ſint: tum namq; hora ante litum iuſculū ſumi poterit vel olei vitellus, &c.) oblinantur initio articuli tantum manuum, cubitorum, pedum, genuum; & humerorum, atq deinceps (robuſto ægroto) & mali magnitudine poſtulante, poterunt emunctoria oblini, totaque ſpina dorſi: vitatis ſemper viſceribus, & partibus nobilibus. Frictiones eſto molles, & à partibus ductæ quæ minus dolent. Quibus corpora denſa ſunt, hi oblinendi bis die, mane, & veſperi, ſex à prandio horis. Delicatiora corpora & imbecilla, alternis tantum ſunt perfricanda vel duobus diebus interpoſitis. Deniq. ita viribus conſulendum, vt nil remaneat morbi: atque frictio tamdiu, atque toties vſurpanda, dum malum exſtinctum, ſitquod ex ſymptomatis ceſſantibus conſtabit.

FINIS.

